

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

bnei-zion.com

כְּנִיסַת הַשְּׁבִיט: 16:04

יְצִיאַת הַשְּׁבִיט: 17:14 ר"ת 17:37

ערב שבת ו' כסלו תשע"ח (24.11.17)

הַפְּטָרָה: "וְעָמִי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילדה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על בן קרא שמו לוי"

על הכתוב, "ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילדה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על בן קרא שמו לוי", שואלים חז"ל, מדוע כתוב כאן לשון זכר "על בן קרא שמו לוי"? והלא מדובר על לאה, שלאחר לידתה אמרה "עתה הפעם ילדה אישי אלי...".

ומפרש רש"י: "קרא שמו לוי" – בכלם כתיב 'ותקרא' (שהיא קראה), וזה כתב בו 'קרא', ויש מדרש אגדה... ששלח הקב"ה (המלאך) גבריאל, והביאו לפניו (=את התינוק, לפני הקב"ה), וקרא לו (הקב"ה) שם זה (=לוי), ונתן לו כ"ד מתנות כהונה. ועל שם שלוהו במתנות קראו לוי".

נמצאנו למדים מכאן חידוש גדול: הקב"ה, בכבודו ובעצמו, קרא את שמו של התינוק לוי, לפי שעתיד הוא להעניק לו (=לשבת לוי) כ"ד מתנות כהונה.

וצריך להבין ענין זה. שכן, על מה ולמה זכה לוי שהקב"ה בכבודו קראו לוי?

כדי להבין ענין זה, הבה נתבונן במה ששנינו במשנה בענין המדרגות שהיו בבית המקדש מ"עזרת הנשים". עד ל"עזרת הגברים", וכפי שכתוב (מידות פ"ב, מ"ה): "וחמש עשרה מעלות (=מדרגות) עולות מתוכה לעזרת ישראל (=הגברים) כנגד חמש עשרה מעלות שבתהילים, שעליהן הלויים אומרים בשיר".

דהינו, בבית המקדש היו ט"ו מעלות (=מדרגות) מעזרת נשים לעזרת ישראל/הגברים, שהיו מכונות כנגד ט"ו מזמורי "שיר המעלות" (קכ' עד קל"ה), שחבר דוד המלך בספר התהילים.

ועל ט"ו (=15) מעלות אלו עמדו הלויים ואמרו שירה בשמחת בית השואבה בהג הסופות. ועל כל מעלה/מדרגה שרו שיר המעלות אחד.

כדי לבאר ענין זה ביתר שאת, ראוי להתבונן בגמרא (סוטה יז'): "דרש רבי עקיבא: איש ואשה שזכו – שכניה ביניהם (י"ה=15), לא זכו – איש אוכלתן". ופרש רש"י זצ"ל: "שכניה ביניהם – שהרי חלק (הקב"ה) את שמו, ושכנו ביניהם: יו"ד באיש ו-ה"א באשה. לא זכו – איש אוכלתן – שהקב"ה מסלק שמו מביניהם, ונמצאו איש ואשה". (איש אשה). נמצאנו למדים מכאן, כי שם י"ה (=15) שפין איש ואשה, הוא רמז על השכניה הקדושה, שהקב"ה משרה בין איש לאשתו. וכתב ה"מגלה עמוקות" ("וירא"), שדבר זה רמזו בשם שכניה, שהיא אותיות שכן י"ה, כלומר שם י"ה השוכן בישראל.

ומוסיף ואומר ה"כלי יקר", ש-ט"ו (=15) המעלות שהיו בין עזרת הנשים לעזרת ישראל, באו לרמז על שם י"ה (=15), המחבר בין איש לאשה, וכלשונו הקדושה: "בין עזרת אנשים לעזרת נשים היו ט"ו (=15) מעלות. וכל זה מורה שמספר ט"ו תמיד מתוך בין איש לאשה, כי כל זה נמשך מקדושת שם של י"ה (=15)".

והנה, אומרים חז"ל הקדושים, שבמעמד הר סיני, בשעת מתן תורה, אכן קדש הקב"ה (שהוא כביכול החתן) את כנסת ישראל (=הכלה), על-ידי חפה וקדושין. הקידושין היו על-ידי מסירת לוחות הברית, והחופה היתה כאשר כפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית (=העמיד את ההר עליהם). ועל כן אנו מברכים בברכת האירוסין: "ברוך אתה ה' מקדש (את) עמו ישראל, על-ידי חפה וקדושין".

נמצא לפי זה, שכמו שמשרה הקב"ה את שכניתו (שם י"ה) בין איש לאשה, כך השרה הקב"ה את שכניתו בינו ובין כנסת ישראל בבית המקדש. וזהו ענין ט"ו (=15) המעלות שהיו בין עזרת הנשים לעזרת ישראל, שהם רומזים על הייחוד הנפלא שהשרה הקב"ה שם י"ה (=15) בבית המקדש בינו לבין כנסת ישראל.

והנה, מצינו, שלאחר חטא העגל רצה הקב"ה לסלק את שכניתו מישראל. וזאת, כמו שאמר הקב"ה למשה רבנו לאחר חטא העגל ("כי תשא"): "ושלחתי לפניך מלאך... כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה ערף אתה פן אכלך בדרך". אולם, משה רבנו, ראש שבט לוי, רעיא מהימנא, נכנס לעובי הקורה לבטל את הגזירה הזאת, ואמר

לה': "וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם אֵין פְּנִיךָ הַלְכִים אֶל תַּעֲלֶנּוּ מִזֶּה... וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה גַם אֶת הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה כִּי מִצְאָתָּ חֵן בְּעֵינַי וְאֶדְעָךָ בְּשֵׁם". וְקִבַּל הַקֵּב"ה אֶת תְּפִילָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְהִשְׁרָה אֶת שְׂכִינָתוֹ בְּמִשְׁכַּן שַׁעֲשׂוֹ יִשְׂרָאֵל, כְּפִי שְׂכָתוֹב בְּתַחֲלִיל פְּרֻשַׁת "פְּקוּדֵי" (שְׁמוֹת לח, עא): "אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת", וּפְרָשׁ רש"י: "עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, שׁוֹתֵר לָהֶם הַקֵּב"ה עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, שֶׁהָרִי הִשְׁרָה שְׂכִינָתוֹ בֵּינֵיהֶם".

וּמִקּוּר הַדְּבָרִים בְּמִדְרַשׁ תַּנְחומָא (פְּקוּדֵי סִימָן ב'): "מִשְׁכַּן הָעֵדוּת, עֵדוּת לְכָל הָאוֹמוֹת שֶׁנִּתְרַצָּה הַקֵּב"ה לְיִשְׂרָאֵל עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל. כִּיצַד? כְּשַׁעֲשׂוֹ אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה, עָמַד מֹשֶׁה וְלָמַד עֲלֵיהֶם סַגּוּרִיא, עַד שֶׁנִּתְרַצָּה לָהֶם הַקֵּב"ה. אָמַר מֹשֶׁה: רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִי מוֹדִיעַ לְאוֹמוֹת שֶׁנִּתְרַצִּיתָ? אָמַר לוֹ (הַקֵּב"ה לְמֹשֶׁה): לֵךְ אָמַר לָהֶם: 'וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם', לְכַךְ כְּתִיב 'מִשְׁכַּן הָעֵדוּת', שֶׁהַמִּשְׁכָּן מַעֲיֵד שֶׁהַשְׂכִּינָה בְּיִשְׂרָאֵל".

נִמְצָא לְפִי זֶה, שֶׁבְּזִכּוֹת שֶׁבֵט לֹוִי שֶׁלֹא חָטָא בְּעֵגֶל, וּבְפָרֵט בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה רִבְנוֹ, רֹאשׁ שֶׁבֵט לֹוִי, שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל יִשְׂרָאֵל, הִשְׁרָה הַקֵּב"ה אֶת שְׂכִינָתוֹ בְּיִשְׂרָאֵל.

מֵעֵתָה, מְבוֹאֵר הֵיטֵב מָה שֶׁזָּכּוּ הַלְוִיִּים לְעִמּוּד עַל ט"ו הַמַּעֲלוֹת שֶׁבֵּין עֲזֵרַת הַנְּשִׁים לְעֲזֵרַת יִשְׂרָאֵל, וְלוֹמַר שִׁירָה. שָׁכַן, מֵאַחַר וּשְׁבֵט לֹוִי לֹא חָטָאוּ בְּעֵגֶל, וּמִצַּדָּם לֹא הָיָה רְאוּי שֶׁתִּסְתַּלַּק הַשְׂכִּינָה מִיִּשְׂרָאֵל, לְכֵן, לָהֶם נָאֵה וְרְאוּי לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַשְּׂרָאֵת הַשְׂכִּינָה (שֵׁם י"ה) בְּיִשְׂרָאֵל, עַל ט"ו (=15) הַמַּעֲלוֹת שֶׁבֵּין עֲזֵרַת הַנְּשִׁים לְעֲזֵרַת יִשְׂרָאֵל, בְּבַחֲנֵינָת "אִישׁ וְאִשָּׁה שְׁזָכוּ - שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶן".

וַיֵּשׁ לְרִמּוֹז כָּאֵן, כִּי זֶהוּ עֲנִין הַשִּׁירָה עַל ט"ו (=15) הַמַּעֲלוֹת. שָׁכַן, שִׁירָה הִיא אוֹתִיוֹת שֶׁר י"ה - לְרִמּוֹז, שַׁעַל-יָדֵי שִׁירָתָם זָכוּ הַלְוִיִּים לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂרָאֵת הַשְׂכִּינָה (י"ה) עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (שַׁבַּת ל'): "אֵין הַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה, לֹא מִתּוֹךְ עֲצָלוֹת, וְלֹא מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת, וְלֹא מִתּוֹךְ שְׁחוֹק, וְלֹא מִתּוֹךְ קָלוֹת רֹאשׁ, וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטָלִים, אֶלֶּא מִתּוֹךְ דְּבַר שְׂמִיחָה שֶׁל מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִלֵּאכִים ב, ג' טו): "וַעֲתָה קָחוּ לִי מִנְגֵנָה, וְהָיָה כִּנְגֵן הַמִּנְגֵּן, וְתָהִי עֲלֵיו יַד ה'". עַל-כֵּן קָרָא הַקֵּב"ה בְּכַבּוּדוֹ וּבְעִצְמוֹ לְלוִי בְּשֵׁם זֶה ("עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ לֹוִי"). שָׁכַן, כְּמוֹ שֶׁלּוִי חִבֵּר בֵּין לְאֵה לְיַעֲקֹב, כְּפִי שֶׁאָמְרָה "עֵתָה הַפַּעַם יִלְוֶה אִישִׁי אֵלָי" - כֵּךְ חִבֵּר שֶׁבֵט לֹוִי בֵּין הַקֵּב"ה לְבֵין כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, עַל-יָדֵי שְׁגָרָם לְהַשְּׂרָאֵת הַשְׂכִּינָה בֵּין הַקֵּב"ה לְיִשְׂרָאֵל. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרַ"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וְנִתְאֶמַר הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה' עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה"

תְּמוּנָה הַדְּבָר: וְכִי עַד עֵתָה טָרַם הוֹדָתָה לְאֵה עַל שְׁלֹשֶׁת הַשְּׂבָטִים שֶׁזָּכְתָה לְהַעֲמִיד בְּיִשְׂרָאֵל? פֶּרֶשׁ הַמַּהְר"ם שִׁיק: בּוֹדָאי שֶׁהוֹדָתָה לְאֵה לְה' בְּלוֹדוֹתֶיהָ הַקּוֹדְמוֹת, אֶלֶּא שֶׁעֵתָה כְּשֶׁזָּכְתָה לְטַל יֵתֵר עַל חֻלְקָה וְלָלֶדֶת בֶּן רְבִיעִי לְיַעֲקֹב, וְתִהְיֶה: וְכִי רַק "הַפַּעַם" בְּשַׁעַת הַלֵּידָה "אוֹדָה אֶת ה'?" וְהִלּוּא צְרִיכָה אָנִי לְהוֹדוֹת עַל כֵּךְ בְּכָל רִגַע בְּחַיִּי! עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה" כְּדִי שֶׁבְּאַמְצָעוֹת שְׁמוֹ תִּזְכֹּר לְהוֹדוֹת לְבוֹרָא תְּמִיד. וְכִפִּי שֶׁאָמַר דּוֹד הַמַּלְךְ ע"ה (תַּחֲלִים ד' ב') "אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת תְּמִיד תִּהְלָתוֹ בְּפִי". עַל פִּי יִסוּד זֶה פֶּרֶשׁ בְּעַל "דַּעַת סוֹפֵר" מִפְּרֻשְׁבוֹרָג אֶת דְּבָרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִשְׁבִּי (בְּרִכּוֹת ז' ב') "מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, לֹא הָיָה אָדָם שֶׁהוֹדָה לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁבָּאֲתָה לְאֵה וְהוֹדָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה'". רַבִּים תִּמְהוּ עַל דְּבָרֵי הַגְּמָרָא: וְכִי עַד שֶׁבָּאָה לְאֵה לֹא הוֹדוּ הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים עַל נְסִים שֶׁאַרְעוּ לָהֶם? וְהִלּוּא בְּמִקְרָאוֹת מִפְּרָשִׁים מְצִינוּ שֶׁהוֹדוּ לְה' יִתְבָּרַךְ! וְלֹאֹר הָאֲמוֹר נָתַן לְפָרֶשׁ: אֲבוֹתֵינוּ אֲכֵן הוֹדוּ לְה' בְּשַׁעַת שֶׁנַּעֲשׂוּ לָהֶם נְסִים, אֶךְ לְאֵה הִיָּתָה הַרְאֻשׁוֹנָה שֶׁעֲשִׂיתָה לְעִצְמָה סִימָן כְּדִי שֶׁתִּזְכֹּר לְשׁוֹב וְלְהוֹדוֹת עַל חֲסָדֵי ה' בְּכָל יוֹם תְּמִיד.

"אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשִׁמְרָנִי בְּדַרְךָ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ... וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי"

עַד כְּמָה עָלִינוּ לְהִזְהַר בְּכָל מָה שֶׁיוֹצֵא מִפִּינוּ! שָׁכַן, אִי-אֶפְשָׁר לְתַאֵר וּלְשַׁעַר מָהוּ כּוֹחַן שֶׁל מַלְאִים. לְכֵן, כְּשֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל, עָלָיו לְבַרּוֹר אֶת מִילּוֹתָיו בְּקִפְיָה, וּלְבַקֵּשׁ מִהַבּוֹרָא בְּקִשּׁוֹתָיו בְּתַפִּילָה מְדוּקְדָּקָת. שָׂאִם לֹא כֵן, עֲלוּלָה הַתַּפִּילָה לְהַתְקִים לֹא כְּפִי שֶׁצִּיפִינוּ, מִכִּיּוֹן שֶׁהִיא לֹא הִיָּתָה מְבוֹרֶרֶת דִּיָּה.

מַעֲשֵׂה שֶׁהָיָה עִם הַרַ"ח אֶלִימֶלֶךְ בְּלִייר, מִחֲשׁוֹבֵי חֲסִידֵי בַעֲלֵז בְּאֵרֶה"ב, בֶּן הָעִיר מוֹנֶקְטֶשׁ. הָיָה זֶה בְּשָׁנוֹת הַזְּעַם (לֹא תְקוּם פְּעָמִים צָרָה), בְּזִמְנֵן מִלְחַמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה. יוֹם לִפְנֵי הַקְּמַת הַגָּטוּ בְּמוֹנֶקְטֶשׁ, בְּעֵת שֶׁכָּל אֲנָשֵׁי הָעִיר הָיוּ עֲסוּקִים לְאַרְזוֹ אֶת חֲפְצֵיהֶם וּלְעִבּוֹר לְגָטוּ, הִלְךְ רַבִּי אֶלִימֶלֶךְ לְהַתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּבֵית הַכְּנִסַּת, שֶׁהָיָה רִיק מֵאֲנָשִׁים.

נֶגֶשׁ הוּא לְאַרְזוֹן הַקְּדוֹשׁ, הִסִּיט אֶת הַפְּרוּכָת, וְהִתְפַּלֵּל תַּפִּילָה מְכַל לְבוֹ. הוּא הִתְחַנֵּן לִפְנֵי בּוֹרָא הָעוֹלָם, שֶׁיִּצְלִלוּ מִיָּדֵיהֶם שֶׁל הַנְּאֻצִּים הַרְשָׁעִים, וְדַמְעוֹת זָלְגוּ מֵעֵינָיו לְלֹא הַרְף. וְכֵה הַתְפַּלֵּל, כְּתַפִּילַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ: "אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשִׁמְרָנִי בְּדַרְךָ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ... וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי".

וְאֲכֵן, תַּפִּילָתוֹ הַתְּקַבְּלָה, וְהוּא שָׂרַד אֶת הַשׁוֹאָה הָאַרְוֶרָה. כְּשֶׁחָזַר לְמוֹנֶקְטֶשׁ, שָׁמַע שֶׁאֲמוֹ הַי"ד נִהְרָגָה, וְאִילוֹ אֲבִיו שָׂרַד אֶת הַתּוֹפֵת. הָיָה זֶה בְּעֵת אַחַר הַצְּהָרִים, וְהִלְךְ מִיָּד לְהַתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּאוֹתוֹ בֵּית כְּנִסַּת. לְפָתַע, נִזְכַּר הוּא בְּאוֹתָהּ תַּפִּילָה נוֹרְאָה, שֶׁנִּתְקַיְמָה בּוֹ - שֶׁהָרִי כֵךְ בְּקֶשׁ "וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי" - וְלֹא אֲמִי... שַׁבַּת שְׁלוֹם לְבַיִת יִשְׂרָאֵל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּדְרַע יַעֲקֹב נִדְרָה... אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשִׁמְרָנִי בַדֶּרֶךְ... וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ"

על תפילתו של יעקב אבינו לפני הקב"ה: "וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ", תמהים המפרשים ושואלים: וכי מה פונתו של יעקב אבינו? הרי ברור הוא שלחם אוכלים ובגד לובשים...

ומצינו שני תוארים ללבוש שהאדם לובש: אחד "בגד" והשני "לבוש". ויש לומר כי כאשר הגוף מורד ברצונה של הנשמה נקרא הוא "בגד" מלשון בגידה, שכן הוא בוגד ברצונה של הנשמה לקים את רצון ה'. אבל כאשר הגוף נכנע לנשמה וממלא את רצונה, כי אז הוא נקרא "לבוש", כיון שהוא מתנהג כלבוש שמתאים את עצמו למי שלובשו וממלא את רצונו.

ומעתה יתבאר מה שהתפלל יעקב אבינו אל ה' יתברך: "אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך... ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש". שכן, אומרים חז"ל, שיעקב אבינו היה גלגולו ותיקונו של אדם ראשון, כפי שמבאר האריז"ל (שער הפסוקים ויגש), על-פי הזהר, שיעקב אבינו היה תיקונו של אדם הראשון, וכפי לשונו הקדושה: "דהא יעקב דוגמא דאדם הראשון הוה, דיעקב שופריה דאדם הראשון הוה" (=יעקב היה כעין וכדמות אדם הראשון).

לכן, אומר האריז"ל, כמו שאדם הראשון צער את עצמו קל' (=130) שנים, כדי לכפר על חטא עץ הדעת – כמובא בגמרא (עירובין יח'): "רבי מאיר אומר: אדם הראשון, חסיד גדול היה. כיון שראה שנקנסה מיתה על-ידו (על שאכל מעץ הדעת) ישב בתענית מאה ושלשים שנה, ופרש מן האשה מאה ושלשים שנה, והעלה זרזי תאנים (=מין קוצים) על בשרו מאה ושלשים שנה" – כך יעקב אבינו, שהיה תיקונו של אדם הראשון, סבל צער קל' (=130) שנים הראשונות של ימי חייו, כפי שאמר לפרעה (בראשית מז', ט'): "ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה, מעט ורעים היו ימי שני חיי".

אם כך, ויעקב אבינו היה גלגולו של אדם, צריך יעקב לתקן את אשר פגם בגלגול אדם ראשון. על-כן התפלל יעקב אבינו (שבגלגול אדם הראשון חטא על-ידי שאכל מעץ הדעת): "אם יהיה אלהים עמדי ושמרני". דהיינו, אם ה' ישמרני שמירה רוחנית שלא אתקלקל מלבן הארמי, בדרך שהתקלקלתי מהנחש הקדמוני בגלגול הקודם של אדם ראשון, ונתן לי לחם לאכל" כדי שאוכל לאכול בקדושה ובטהרה, ולתקן מה שאכלתי באיסור לחם מעץ הדעת בגלגול אדם הראשון (שכן אמרו חז"ל (ברכות מ'): "אילן שאכל ממנו אדם הראשון חטא היתה..."). ובנוסף אזכה לקדש את גופי על-ידי ה"לחם", היא התורה הקדושה, כמו שאמרו חז"ל בגמרא (חגיגה יד'), שהתורה נקראת לחם, כפי שכתוב (משלי ט', ה'): "לכו לחמו בלחמי". הנה, על-ידי כך, אזכה גם ל"בגד ללבוש", דהיינו אזכה לתקן את חטא אדם הראשון, ולהפוך את הגוף שהוא בבחינת "בגד" מלשון בוגד, לבחינת "לבוש" נאמן, המסיע לנשמה בעבודת ה'. ואז "ושבתי בשלום אל בית אבי", דהיינו שאזכה על-ידי כך לשוב בשלום את בית אבי שבשמים.

ויש להוסיף שענין זה של תיקון חטא אדם הראשון – אומרים חז"ל – הוא הסיבה לכך שאנו, בני יעקב אבינו, מקדשים על היין בליל שבת קדש, ומברכים על לחם משנה. שכן, אומרים חז"ל, שחטא עץ הדעת היה בלחם ובין, כמו ששנינו בגמרא (ברכות מ'): "תניא: אילן שאכל ממנו אדם הראשון – רבי מאיר אומר: גפן היה (=האילן)... רבי יהודה אומר: חטה היתה...". ומבואר בספרים הקדושים, ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים". ונמצא, אם כך, שחטאו של אדם הראשון היה בלחם ובין יחד.

לפי זה מבאר ה"בן איש חי" (בראשית שנה שניה): מטעם זה אנו מקדשים על היין, ומברכים על לחם משנה בליל שבת קדש. שכן, חטא אדם הראשון ותוהו היה על-ידי אכילה, ולכן עיקר התיקון שצריכים אנחנו הוא על-ידי אכילה. וכמו שמצאנו בהכשר כלים את הכלל "כפולעו, כך פולטו" – כך, כמו שבפועל כל הנשמות הכלולות

בְּאֲדָם הָרָאוּן אֶת הַזִּוְהָמָה כְּשֶׁאֲכַל הוּא מַעֵץ הַדַּעַת, כִּי תִפְלֹט זִוְהָמָה זֶה עַל-יְדֵי תִיקוֹן הָאֲכִילָה שְׁלֵנוּ. וְלִכֵּן צָרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּעֵנְיָי הָאֲכִילָה – הֵן מִצַּד הַבְּרָכוֹת (שִׁיחֵיו בְּכוֹנֶה שְׁלֵמָה וּטְהוֹרָה), וְהֵן מִצַּד הַמְּאָכָל עַצְמוֹ שִׁיחֵיהַ בְּתַכְלִית הַכְּשָׁרוֹת, וְכֵן שִׁיחֵיהַ גַּם נָקִי (מִחֲשָׁשׁ גִּזְלִי), וַיִּזְהַר מְאֹד בְּלִימּוּד תּוֹרָה עַל הַשְּׁלֶחָן, וַיִּתְרַחֵק מִכָּל דְּבַר הָאָסוּר עַל הַשְּׁלֶחָן, וְכָל מִינֵי כַּעֲס וְהַקְפָּדָה, כִּי עֵנְיָן הָאֲכִילָה הוּא, כְּאִמּוֹר, תִּקּוֹן גְּדוֹל לְחֻטָּא עַץ הַדַּעַת). (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְהָס פְּרִיִדְמָן)

"וַיְהִי כִּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל בַּת לָבָן אַחֵי אִמּוֹ... וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר"

בֹּא וּרְאֵה, שְׁעֵנְיָן נִפְלָא גִרְמָזוּ בַתּוֹרָה. שְׁכֵן, אִם נִתְבוֹנָן, כִּאֲשֶׁר נִפְגַּשׁ יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְרֵאשׁוֹנָה עִם רַחֵל אִמְנוּ (בְּרֵאשִׁית כ"ט, י'): "וַיְהִי כִּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל בַּת לָבָן אַחֵי אִמּוֹ... וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר". גִּרְאָה, שְׁכֵמוֹ שְׁכַתּוֹב בְּאָבוֹת דְּרַבִּי נִתָּן (פו' סִימָן ב'), ש"פֶּעַם אַחַת הָיָה (רַבִּי עַקִּיבָא) עוֹמֵד עַל-פִּי הַבְּאֵר", וְשֵׁם גְּלָה אָבֶן(=רְמָזוֹ לַיֵּצֵר הָרַע), שְׁהֵמִים(=תּוֹרָה) חִדְרוֹ לְתוֹכָהּ, וְעַל-יְדֵי כִּי הֵבִין שְׁאֲפָשֶׁר לְהַכְנִיעַ אֶת הַיֵּצֵר(=הָאָבֶן), וְלִלְמוּד תּוֹרָה. כִּי גַם יַעֲקֹב אֲבִינוּ הָיָה עוֹמֵד עַל-פִּי הַבְּאֵר, וְגַלָּה שֵׁם אָבֶן גְּדוֹלָה, כִּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "וְהָאָבֶן גְּדוֹלָה עַל-פִּי הַבְּאֵר" – הִיא הָאָבֶן הַנִּמְשָׁלֶת לַיֵּצֵר הָרַע, הָעוֹמֵד עַל-פִּי הַבְּאֵר", וּמוֹנֵעַת מִמֶּנּוּ לְהַשְׁקוֹת אֶת ה"עֲדָרִים"(=יִשְׂרָאֵל) מֵיָם(=תּוֹרָה).

וַיֵּשׁ לְוִמֵר, כִּי כִּאֲשֶׁר נִפְגַּשׁ יַעֲקֹב אֲבִינוּ עִם רַחֵל אִמְנוּ, עָבְרוּ לְנִגְדַּי עֵינָיו הַקְּדוּשׁוֹת כָּל אֲשֶׁר יִקְרָה לָהֶם וּלְכָל יִשְׂרָאֵל עַד אַחֲרֵית הַיָּמִים (כִּפִּי שְׁמַבִּיא בְּעַל הַטּוֹרִים, "שְׁפִינָן שְׁרָאָה (יַעֲקֹב) אוֹתָהּ(=אֶת רַחֵל), שְׁרָתָה עָלָיו שְׁכִינָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ"). וּבְהַסְתַּכְלוֹת זֶה רָאָה יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שְׁרַבִּי עַקִּיבָא נִיצוּצוֹ, יִהְיֶה בּוֹר וְעַם הָאָרֶץ עַד גִּיל אַרְבַּעִים שָׁנָה, מִפְּנֵי הַיֵּצֵר הָרַע, שֶׁהַצְּלִיחַ לְאִטּוֹם וְלִסְגוֹר אֶת לְבוֹ. וְכַדִּי לְרִמּוֹז לְרַבִּי עַקִּיבָא וּלְרַחֵל בַּת כְּלָבָא שְׁבוּעַ, שְׁאֲפָשֶׁר לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, שְׁנִמְשָׁל לְאָבֶן, הִנֵּה, מִיֵּד "וַיִּגַּל אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיִּשָּׁק אֶת (ה)צֵאן" – הַסִּיר יַעֲקֹב אֶת הָאָבֶן (הַרְוֵמֹת לַיֵּצֵר הָרַע), וְהַשְׁקָה אֶת ה"צֵאן" מֵיָם חַיִּים – הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַנִּמְשָׁלִים לְמֵיָם.

(וְרֵאוּי לְהַבִּיא כָּאֵן מָה כָּתַב הַרְה"ק מוֹה"ר חַיִּים וַיִּטָּאֵל זצ"ל בְּסִפְרוֹ "שְׁעַר הַמִּצְוֹת" דְּבַר נִפְלָא (פִּרְשֵׁת וְאַתְחַנּוּן): "...רֵאִיתִי לְמוֹרֵי (הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ) זֶלֶה"ה, (שְׁהִיָּה) מִתְגַּבֵּר כְּאֵרִי בְּכַח, בְּעַת שְׁהִיָּה עוֹסֵק בְּ(לִימּוּד) הַלְכָה, עַד שְׁהִיָּה גְּלָאָה וּמוֹזֵעַ זִיעָה גְּדוֹלָה, וְשִׁאֲלַתִּי אֶת פִּיו, מִדּוּעַ (הוּא) טוֹרַח כָּל-כָּךְ? וְהַשִּׁיב לִי (הָאֵר"י): "...רֵאוּי (לְאָדָם) לְטְרוּחַ וּלְהַתִּישׁ כּוֹחוֹ בְּהִיּוֹתוֹ עוֹסֵק בְּהַלְכָה... כִּי תַכְלִית הָעֵינָן הִיא לְשַׁבֵּר אֶת הַקְּלִיפּוֹת(=כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה), שְׁהֵם הַקּוֹשִׁיּוֹת...".

מִבּוֹאֵר מְכָאֵן, שְׁעִיקָר הַקּוֹשִׁיּוֹת בְּהַלְכוֹת הוּא רַק מִחֲמַת הַקְּלִיפּוֹת(=כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה), שְׁמוֹנְעוֹת מֵהָאָדָם לְהַשִּׁיג הַשְּׁגוֹת בַּתּוֹרָה, וְלִכֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַתִּיגַע וּלְהַתִּישׁ כּוֹחוֹ בְּעֵינָן גְּדוֹל, כְּדִי לְשַׁבֵּר אֶת הַקְּלִיפּוֹת. וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הָאֵרִיז"ל, שְׁהָאָבֶן שְׁרָאָה יַעֲקֹב אֲבִינוּ עַל פִּי בְּאֵר הַמֵּיָם, רוֹמֵז לְקוֹשִׁיּוֹת וּלְתַרְוִיצִים שְׁבַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. וְאוֹתָן קוֹשִׁיּוֹת לֹא יִסְתַּלְקוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, עַד שְׁיָבוֹא מְשִׁיחַ צְדִקְנוֹ, וַיִּסִּיר אֶת אוֹתָהּ אָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. וּכְפִי שְׁכַתּוֹב הָאֵרִיז"ל (סִפְרֵי הַלִּיקוּטִים פִּרְשֵׁת "וַיִּצְאָה"): "וְסוּד הָאָבֶן הוּא עֵנְיָן הַקּוֹשִׁיּוֹת וְהַתְּרוֹצִים (בַּתּוֹרָה). (וְכָל זֹאת) עַד שְׁיָבוֹא יַעֲקֹב בְּעַקְבֵי מְשִׁיחָא, וַיִּפּוּצֵץ אֶת הָאָבֶן כְּפִטְיִשׁ (אֲשֶׁר) יִפּוּצֵץ סֶלַע, וַיִּגַּל אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר בְּלִי קוֹשִׁיּוֹת, וְהַכֵּל יִהְיֶה עַל-פִּי הָאֵמֶת" – בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן).

"וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת"

בֹּא וּרְאֵה כִּמָּה גְּדוֹל כְּחָה שֶׁל תִּפְלָה, שְׁהָרִי עַל פִּי מִנְהַג הָעוֹלָם הִיָּתָה לֵאָה הַבְּכִירָה אִמּוֹרָה לְהַנְתֵּן לְעֵשׂוֹ הַבְּכוֹר, אֵךְ כִּיִּן שְׁבַכְתָּהּ וְהַתְּחַנְנָה לְפָנֵי ה' שְׁלֵא תִפֹּל בְּיַדִּי, וְכַתָּה וְנִשְׁאַה לְיַעֲקֹב (רַש"י ע"פ ב"ר ע"ט)
הוֹסִיף וְכַתָּב הָאֱלֹשִׁיף הַקְּדוֹשׁ: מְלַבֵּד סִבָּה זֶה, הִיוּ סִבּוֹת רַבּוֹת נוֹסְפוֹת לְכַךְ שְׁיַעֲקֹב יִבְחַר בְּרַחֵל עַל פָּנֵי לֵאָה אַחוֹתָהּ, כְּמִפְרָט בְּכָמָה וְכָמָה פְּסוּקִים בְּפָרְשֵׁתָנוּ.

לְמִרוֹת זֹאת הַצְּלִיחָה לֵאָה בְּכַח תִּפְלָתָהּ לְבַקֵּעַ שְׁעָרֵי שָׁמַיִם, וּלְמִרוֹת רִצּוֹנוֹ וְהַשְׁתַּדְּלוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וּלְזִכּוֹת לְהַעֲמִיד שְׁשֵׁה שְׁבָטִים מִיִּשְׂרָאֵל. וּמִסִּים הָאֱלֹשִׁיף הַקְּדוֹשׁ: "הָיָה אוֹמֵר כִּי אֵין כְּאֵלֵינוּ לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בְּאֵמֶת, וְטוֹב טוֹב אֲשֶׁר יַעֲזֹרְנוּ הוּא יִתְבַּרֵּךְ מִכָּל מְשַׁכְּמֵי קוֹם בְּכָל כְּחוֹת שְׁבַעֲעוֹלָם".

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

bnei-zion.com

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

עַרְב שַׁבַּת ו' כִּסְלוֹ תַשַּׁע"ח (24.11.17)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא (לפני העיר חיפה) ל (moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאֲשֵׁתוֹ... וַיִּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בְּבִקְרַת וַיִּקַּח אֶת הָאֲבֵן אֲשֶׁר שָׂם מִרְאֲשֵׁתוֹ"

עַל הַפְּתוּב בַּפְּרָשָׁתְנוּ (כח' יא'): "וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאֲשֵׁתוֹ", דָּרָשׁוּ חֲזו"ל בַּגְּמָרָא (חולין צא'): "כְּתִיב וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם' (מִשְׁמַע שְׁלֵקָה הַרְבֵּה אֲבָנִים), וְכִתִּיב וַיִּקַּח אֶת הָאֲבֵן (=מִכָּאֵן שְׁלֵקָה רַק אֲבֵן אַחַת)... אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מִלְּמַד (הַפְּתוּב) שֶׁנִּתְקַבְּצוּ כָּל אוֹתָן אֲבָנִים לְמָקוֹם אֶחָד, וְכָל אַחַת וְאַחַת (הֵיטָה) אוֹמְרַת: עָלַי יִנִּיחַ צְדִיק זֶה (אֶת) רֵאשׁוֹ... וְכֵלֶן נִבְלָעוּ בְּאֶחָד (=הִפְכוּ לְאֲבֵן אַחַת)". וְכֵן פִּרְשׁ גַּם רַש"י זצ"ל: "וַיִּשֶׂם מִרְאֲשֵׁתוֹ – עֲשָׂאֵן (=אֶת הָאֲבָנִים) כַּמִּין מְרֻב סָבִיב לְרֵאשׁוֹ, (פִּיּוֹן) שִׁירָא מִפְּנֵי חַיּוֹת רַעוֹת. הַתְּחִילוּ (הָאֲבָנִים) מִרִיבוֹת זו עִם זו. זֹאת אוֹמְרַת: עָלַי יִנִּיחַ צְדִיק אֶת רֵאשׁוֹ. וְזֹאת אוֹמְרַת: עָלַי יִנִּיחַ צְדִיק אֶת רֵאשׁוֹ. מִיָּד עֲשָׂאֵן הַקַּב"ה אֲבֵן אַחַת, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּקַּח אֶת הָאֲבֵן אֲשֶׁר שָׂם מִרְאֲשֵׁתוֹ".

וְצָרִיכִים אֲנִי לְהַבִּין עֲנִינִי זֶה, מִדּוּעַ עָשָׂה הַקַּב"ה גַּם כֵּן, שֶׁכָּל הָאֲבָנִים נִתְאַחְדוּ לְאֲבֵן אַחַת? הֲלֹא כָּלֵל גְּדוֹל הוּא בְּיָדֵינוּ, שֶׁאֵין הַקַּב"ה עוֹשֶׂה גַם לְחֵינֵם. וְעוֹד צָרִיךְ לְהַבִּין, מַה הָיָה מִיּוֹחֵד בְּאוֹתָהּ אֲבֵן, עַד שֶׁשָּׂם אוֹתָהּ יַעֲקֹב מִצְבָּה, וַיִּצַק שָׁמֶן עַל רֵאשׁוֹ, כַּמּוֹ שֶׁפְּתוּב: "וַיִּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בְּבִקְרַת וַיִּקַּח אֶת הָאֲבֵן אֲשֶׁר שָׂם מִרְאֲשֵׁתוֹ וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְבָּה וַיִּצַק שָׁמֶן עַל רֵאשׁוֹ".

בִּיאור עֲמוּק עַל-כֵּן אֲנִי לְמַדִּים מִדְּבָרֵי חֲזו"ל בַּמְדָּרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה סח', יא'): "וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם... רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים נָטַל, (וְהָיָה יַעֲקֹב מְהַרְהֵר בְּלָבוֹ) כֵּן גָּזַר הַקַּב"ה, שֶׁהוּא מַעְמִיד שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים. אָמַר (יַעֲקֹב): אֲבָרְהָם לֹא הֶעֱמִידוֹ, יִצְחָק לֹא הֶעֱמִידוֹ... אִם מִתְאַחְדוֹת הֵן שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים זו לְזוֹ, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֲנִי מַעְמִיד י"ב שְׁבָטִים. פִּיּוֹן שֶׁנִּתְאַחְדוּ י"ב הָאֲבָנִים זו לְזוֹ, יָדַע (יַעֲקֹב) שֶׁהוּא מַעְמִיד י"ב שְׁבָטִים".

מִבּוֹאֵר מִכָּאֵן, שֶׁהָאֲבָנִים הִלְלוּ לֹא הָיוּ סֵתֵם אֲבָנִים, אֲלֵא אֵלֶּה הָיוּ י"ב אֲבָנִים שֶׁבָּחַר יַעֲקֹב אֲבִינוּ בְּקַפְּיָה גְּדוּלָּה כַּנֶּגֶד י"ב (=12) שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל, וְהוֹסִיף יַעֲקֹב לְעַצְמוֹ סִימָן וּמִבְּחֵן: "אִם מִתְאַחְדוֹת הֵן שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים זו לְזוֹ, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֲנִי מַעְמִיד י"ב שְׁבָטִים".

וְכַאֲמֹר הַקַּב"ה מִלֵּא אֶת בְּקִשְׁתּוֹ, וְהוֹדִיעַ לוֹ שִׁזְכָּה לְהַעְמִיד י"ב שְׁבָטִים, כִּפִּי שֶׁאוֹמֵר הַמְדָּרָשׁ: "פִּיּוֹן שֶׁנִּתְאַחְדוּ י"ב הָאֲבָנִים זו לְזוֹ, יָדַע (יַעֲקֹב) שֶׁהוּא מַעְמִיד י"ב שְׁבָטִים".

עַל-פִּי הָאֲמֹר, יֵאִיר לָנוֹ אוֹר חֲדָשׁ לְהַבִּין עֲנִינִי זֶה שֶׁל הָאֲבָנִים, שֶׁהָיוּ מִרִיבוֹת זו עִם זו, וְאוֹמְרוֹת, כָּל אַחַת לְחֵבְרָתָהּ: "עָלַי יִנִּיחַ צְדִיק אֶת רֵאשׁוֹ".

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַפְּתוּבָה כָּאֵן הִיא עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הַמִּתְחַלְקוֹת ל-י"ב שְׁבָטִים, כַּנֶּגֶד י"ב הָאֲבָנִים הִלְלוּ, שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֵם (=מֵהַשְּׁבָטִים) יֵשׁ לוֹ דֶּרֶךְ מִיּוֹחֵד בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה'. כַּמּוֹ שֶׁכָּתַב מְאוֹרֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, ה"חֲתָם סוֹפֵר", וְאָמַר (שׁוֹפְטִים): "הִנֵּה יוֹדֵעַ מֵהָאֵר", ש-י"ב (=12) שְׁעָרִים יֵשׁ בְּשָׁמַיִם, לְמִנְהַגֵּי י"ב שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁעוּלָה תְּפִילָּתָם שֶׁם, כָּל אֶחָד אֶל שְׁעָרָיו. וְהִנֵּה, כֵּן הוּא הוֹרְדַת הַהִשְׁפָּעָה וְשִׁכְלָ עֵיוֹנֵי בְּחֻלְקֵי הַתּוֹרָה (לְשְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל). (שְׁפָן), יֵשׁ לְכָל... (יב' הַשְּׁבָטִים) שְׁעָרוֹ וְצִיּוֹרוֹ לְהוֹרְדַת שְׁפָעוֹ, עַל דֶּרֶךְ 'וְתֵן חֻלְקָנוּ בְּתוֹרַתךְ'".

וְכֵן כָּתַב ה"מְגִן אֲבָרְהָם", מוֹרְנוֹ בְּשֵׁם הַמַּהְרַח"ו ב"שְׁעַר הַכּוֹנֹת" (או"ח סִימָן סח'): "אָמַר לִי מוֹרֵי ז"ל, שֶׁיֵּשׁ בְּרַקִּיעַ י"ב (=12) חֻלּוֹנוֹת, כַּנֶּגֶד י"ב הַשְּׁבָטִים. וְכָל שְׁבֵט וְשְׁבֵט עוֹלָה תְּפִילָּתוֹ דֶּרֶךְ שְׁעַר אֶחָד מִיּוֹחֵד לוֹ, וְהוּא סוֹד י"ב (=12) שְׁעָרִים הַנִּזְכָּר בְּסוֹף (סִפְר) יְחֻזְקָאֵל".

וְלָכֵן הַשְּׁתוֹקָקָה כָּל אַחַת מִי"ב הָאֲבָנִים שֶׁהֵן מְכוֹנוֹת כַּנֶּגֶד י"ב הַשְּׁבָטִים: "עָלַי יִנִּיחַ צְדִיק אֶת רֵאשׁוֹ". כְּלוֹמֵר, יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁהוּא רֵאשׁ וְשׁוֹרֵשׁ הַקְּדוּשִׁים, שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצְאוּ י"ב הַשְּׁבָטִים, יִנִּיחַ אֶת רֵאשׁוֹ וּמִחֻשְׁבָּתוֹ לְקַבֵּל אֶת דְּרָכּוֹ שְׁלוֹ בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה'.

אוֹלָם, יַעֲקֹב אֲבִינוּ יָדַע בְּרוּחַ קוֹדֶשׁוֹ, כִּי הֵן אֲמַת שְׁלֵכַל אֶחָד יֵשׁ אֶת הַדֶּרֶךְ שְׁלוֹ בַּעֲבוּדַת ה', אֲבָל הַתְּכַלִּית הִיא, שֶׁכָּלֵם יִתְאַחְדוּ בְּכוֹנָה לְעִבּוּד אֶת ה' כְּאֶחָד, כַּמּוֹ שֶׁפְּתוּב (בַּמְדָּרָשׁ טו', טז): "תּוֹרָה אַחַת וּמִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֵם".

לְכַן עָשָׂה יַעֲקֹב לְעַצְמוֹ סִימָן – “אִם מִתְאַחֲדוֹת הֵן שְׁתֵּים עָשָׂרָה אַבְנִים זֶה לְזֶה, יוֹדַע אֲנִי שְׂאֲנִי מְעַמִּיד י”ב שְׁבָטִים”. שָׁכַן, כִּד רָאוּי לְזָרַע יִשְׂרָאֵל לְהִתְאַחֵד יַחַד, וְלַעֲבוֹד אֶת ה' כְּאַחַד, וְלִכְּוֹן “כִּיּוֹן שְׁנֵתְאַחֲדוּ י”ב הָאַבְנִים זֶה לְזֶה, יוֹדַע (יַעֲקֹב) שֶׁהוּא מְעַמִּיד י”ב שְׁבָטִים”. (עַל פִּי “אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה” לְהַרְהוֹרֵק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם” (כח' יא')

עַל כְּתוּב זֶה הֵבִיא רַש"י אֶת מֵאֵמֶר חֲזוֹ"ל (בְּרֵכוֹת כו ב): “יַעֲקֹב תִּקְוֶה תִּפְלַת עַרְבִית שְׁנֵתְאַחֲדוּ י”ב הָאַבְנִים וְיִלְכֵן שֵׁם, וְאִין פְּגִיעָה אֲלֵא תִפְלָה”.

אָמַר הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי שְׁמוּאֵל מְסוֹכְטָשׁוֹב: אֶת תִּפְלַת מְעַרִיב תִּקְוֶה יַעֲקֹב בְּשַׁעַר שְׁעָשׂוֹ דְלַק אַחֲרָיו, וְעוֹלְמוֹ כְּמַעַט וְחֲשׂוֹךְ בְּעָדוֹ. בְּעַת זֹאת הִנְחִיל יַעֲקֹב לְבָנָיו אַחֲרָיו כִּי אֲפִלוּ יִהְיֶה אָדָם בְּעַמְקַת הַשְּׁפָלוּת וְהַחֲשִׁכָה, אֵל יִתְיַאֵשׁ מִן הַרְחָמִים. אֲדַרְבֵּה, יֵאָזֵר אֶת שְׂאֲרֵית כְּחוֹתָיו, יִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ וְיִתְאַמֵּץ בְּתִפְלָה לְפָנָיו ה' כִּי גַם כְּשֶׁהִכַּל נִרְאָה אָבוֹד וְחֲשׂוֹךְ שְׁעָרֵי תִפְלָה מְעוֹלָם לֹא נִנְעָלוּ!
“אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי...”

שְׁמַעְתִּי סִיפּוֹר נִפְלָא מֵאֵת יְדִידֵינוּ הַמְּשַׁפִּיעַ הַמְּפוֹרָס, הַרְהוֹרֵק רַבִּי אֲלֵימְלָךְ בִּידְרָמָן שְׁלִיט”א, וְכָךְ סִפֵּר: פְּעַם, בְּעַרְבַּ הַחֲג, שְׁעוֹת סְפוּרוֹת טָרַם נִתְקַדַּשׁ הַחֲג, עָמְדוּ בְּחִנּוֹת אַחַת הַמוֹנֵי יְהוּדִים, שְׁמַהְרֹו לְסִים אֶת קְנִיּוֹתֵיהֶם הָאֲחֵרוֹנוֹת לְכַבוֹד הַחֲג הַמְּשַׁמֵּשׁ וּבָא. אֲצַל הַמוֹכֵר נִשְׁתַּרְךְ תוֹר עִם הַרְבֵּה אֲנָשִׁים, שְׁבָאוּ לְשֵׁלֶם עַל הַקְּנִיָּה. לְפִתְעָ, אֲרַע מְקָרָה, שִׁיהוּדֵי אַחַד, שְׁעַמְד עִם כָּלָם בְּתוֹר, כְּשֶׁהִגִּיעַ תוֹרוֹ לְשֵׁלֶם, הִתְקַשֵּׁר לְבָנֵי בֵיתוֹ כָּל כְּמָה שְׁנִיּוֹת, וְהֵם בְּקִשׁוֹ מִמֶּנּוּ לְקְנוֹת עוֹד מְשֻׁהוּ לְכַבוֹד הַחֲג. בְּתַחֲלִילָה עוֹד יָכְלוּ הָאֲנָשִׁים לְסַבּוֹל אֶת מְעַשְׂיוֹ, שָׁכַן, אָדָם הוּא רַק אָדָם, וְמַעַשִׂים שְׁבָכָל יוֹם, שְׁשׁוֹכְחִים מְשֻׁהוּ לְקְנוֹת. אֲךָ כְּשֶׁהִדְבַּר נִשְׁנָה עוֹד פְּעַם, וְעוֹד פְּעַם, וְאוֹתוֹ אָדָם לֹא פָסַק מִלְּהִבִּיא עוֹד וְעוֹד דְּבָרִים, כְּאִילוֹ שְׂאִין מֵאַחֲרָיו עוֹד אֲנָשִׁים, הַמְּבַקְשִׁים לְשֵׁלֶם עַל קְנִיּוֹתָם, פִּקְעָה סְבָלְנוֹתוֹ שֶׁל אַחַד הַקְּוֹנִים, וְהוּא הִחַל לְחַרֵּף וּלְגַדֵּף אֶת אוֹתוֹ אָדָם, בְּפָנָיו קָהַל וְעָדָה, וְהִטִּיחַ בּוֹ שֶׁהוּא “אֵינְנוּ בֶן יַחֲדִיד”, וְשִׁישׁ עוֹד אֲנָשִׁים, הַמְּמַהְרִים אֲפָ הֵם לְבֵיתָם, וְכו'.

כְּמוֹכֵן, שְׁלִנּוֹכַח הַבְּזִיוֹנוֹת הַעֲצוּמִים, הַחֲוִירוֹ וְהַסְמִיקוֹ פָּנָיו שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם חֲלִיפּוֹת, אֲךָ הוּא שֵׁם עֲצוּמוֹ כְּמַחְרִישׁ, וְלֹא עָנָה לוֹ כָּלוּם.

כְּשֶׁנִּפְנָה אוֹתוֹ אָדָם לְשֵׁלֶם, עָשָׂה הַמְּבִישׁ (שֶׁהִיָּה אָדָם חֲרָדִי) לְעַצְמוֹ חֲשׁוֹן נֶפֶשׁ, וְעַמְד עַל טְעוֹתוֹ, שֶׁהוּא בִּישׁ אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל בְּפָנָיו רַבִּים, וְהִתְחַרַּט עַל מְעַשְׂיוֹ, וְהִחְלִיט לְפָצוֹת אֶת הַמַּתְבִּישׁ. וְהִנֵּה, מִיַּד כְּשֶׁהוֹשִׁיט הַמוֹכֵר אֶת הַחֲשׁוֹן לְאוֹתוֹ מַתְבִּישׁ, נִגַּשׁ הַמְּבִישׁ וְתִיכְף שֵׁלֶם אֶת כָּל הַחֲשׁוֹן שֶׁל הַמַּתְבִּישׁ, וּבִקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתוֹ!

כְּשִׁיָּצָא אַח"כ הַמְּבִישׁ לְחוּץ, כְּדִי לְחַזוֹר לְבֵיתוֹ, פָּגַשׁ בְּמַתְבִּישׁ, שְׁמִשׁוּחַח בְּטִלְפוֹן, וְעֵינָיו דוֹמְעוֹת, חָשַׁשׁ הֵלָה שְׁמָא עֲדִין אֵינּוּ מְפוּסִים הוּא כָּל צָרְכוֹ, וּמִסְפַּר לְבָנֵי בֵיתוֹ עַל בְּזִיוֹנוֹתָיו. וְלִכְּוֹן נִגַּשׁ אֵלָיו בְּשִׁנִּית, וְחַזַּר לְפִיסוֹ. אֲךָ, לְהַפְתָּעוֹ, אָמַר לוֹ אוֹתוֹ אָדָם, שֶׁהוּא הַתְּפִיס כְּבָר כְּעַת שֵׁשֶׁלֶם אֶת חוּבוֹ.

שְׂאֵל אוֹתוֹ הֵלָה בְּהִשְׁתְּאוֹת: אִם כֵּן, לְמָה עֵינֶיךָ דוֹמְעוֹת? אָמַר לוֹ הַמַּתְבִּישׁ: הֵבֵה וְאֶסְפֵּר לְךָ. וְכֵה אָמַר לוֹ: בְּצִאתִי מִבֵּיתִי לְקְנוֹת אֶת צְרָפִי הַחֲג, לֹא הִיָּתָה שׁוּם פְּרוּטָה בְּכִיסִי. וְדַבְּרָנוּ, אֲנִי וּבְנֵי בֵיתִי, מָה עָלִינוּ לְעֲשׂוֹת בְּעַת הַזֹּאת, וְהַחֲג מְשַׁמֵּשׁ וּבָא, וּבֵיתֵנוּ עֲדִין רִיקָם, עַד שְׁזוּגְתִי הַצְּדִיקָתִי תִפְסֶה אֶת אוֹמְנוֹת אֲבוֹתֵנוּ וְאִמּוֹתֵנוּ, וְאָמְרָה שֶׁהִיא לֹקַחַת אֶת הַתְּהִילִים לְבָקֵשׁ וּלְהַתְחַנֵּן לְהַקְב"ה שְׁיוֹשִׁיעֵנוּ מִצְרוֹתֵנוּ וּמַעוֹנֵנוּ, וְהוֹרְתָה לִי לְצִאת לְקְנוֹת, וְה' הַטוֹב יִהְיֶה בְּעִזְרוֹנוּ. לְנוֹכַח דְּבָרֵיהֶם הַנְּבוֹנִים, וְהַמְּלָאִים אֲמוּנָה וּבְטַחֲוֹן שֶׁל אֲשֵׁרִי, יִצְאֵתִי מִיַּד לְחִנּוֹת. כְּשֶׁהִתְקַרְבָה הַשְּׁעָה שְׁהִיָּתִי צְרִיךְ לְשֵׁלֶם עַל הַקְּנִיָּה, הִתְקַשְׁרָתִי לְזוּגְתִי, וְשִׂאֲלָתִי מָה לְעֲשׂוֹת... הָרִי עֲדִין אֵין בְּיַדִּי שׁוּם מְעוֹת לְשֵׁלֶם! אָמְרָה לִי, שְׂאֵלְךָ וְאוֹסִיף עוֹד מְשֻׁהוּ לְעַגְלַת הַקְּנִיּוֹת, וְהִיא תִמְשִׁיךְ לּוֹמֵר תְּהִילִים, וְה' יַעֲזוֹר. וְכִּד הַתְּחַזְקֵתִי בְּמִידַת הָאֲמוּנָה וְהַבְּטַחֲוֹן, עַד שְׁבִאוֹרַח פְּלָא, כְּמוֹ שְׂרָאִית בְּעֵינֶיךָ, שְׁלַח לָנוּ הַשִּׁי"ת אֶת יְשׁוּעָתוֹ...

וְעַכְשִׁיו אֲנִי מְדַבֵּר עִם זוּגְתִי בְּטִלְפוֹן, וּמִסְפַּר מְעַשָּׂה נִפְלָא זֶה, וְאֵנּוּ מְשִׁתְּאִים לְרִאוֹת עֵין בְּעֵין אֶת גְּדִל מַעֲלַת הַמְּאָמֵן וּבוֹטַח בְּה', וְעֵינֵי דוֹמְעוֹת מְרֹוב הַתְּרַגְּשׁוֹת... מִיַּד כְּשֶׁשְׁמַע אוֹתוֹ אָדָם אֶת דְּבָרָיו, הוֹצִיא אֶת פְּנִקְס הַצ'קִים שְׁלוֹ, וְרַשֵּׁם לוֹ צ'קִים לְכָל הַשָּׁנָה, שִׁיְהִיָּה לוֹ בְּרוּחַ לְקְנוֹת אֶת כָּל הַמְּצָרְכִים...

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פניסת השבת: 16:04

bnei-zion.com

פרשת השבוע: ויצא

יציאת השבת: 17:14 ר"ת 17:37

ערב שבת ו' כסלו תשע"ח (24.11.17)

הפטרה: "ועמי תלואים"/"ויברח יעקב" (לקבלת העלון שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (כח' י')

על הכתוב, "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", דרשו חז"ל במדרש (ב"ר סח', ב'), שיעקב יצא לחרן לשאת אשה בחסר-כל.

וכפי שכתוב במדרש: "רבי שמואל בר נחמן פתח: (יעקב אבינו בדרכו לחרן אמר) 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים' (תהלים קכא), אשא עיני אל ההרים למלפני ולמעבדני (=אשא עיני אל עושי ומלמדי - הם ההורים). 'מאין יבא עזרי?' (שהרי) אליעזר, בשעה שהלך להביא את רבקה (ליצחק אבי), מה כתיב ביה 'ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך וכל טוב אדניו בידו, ואני (הולך לחרן לשאת אשה, ואין לי) לא נזם אחד, ולא צמיד אחד... (אולם) חזר ואמר (יעקב): מה אנא מובד סברי מן ברי (=מה אני מאבד תקנה מבוראי?) חס ושלום... אלא 'עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ... הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל... ה' ישמרך מכל רע' - מעשו ומלבן. 'ישמר את נפשך' - ממלאך המות. ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם' (וכאשר סים יעקב דבריו אלו)... יצא יעקב (לחרן)".

וצריך להבין פליאה עצומה זו. שכן, איך יעלה על הדעת שיעצק אבינו שלח את יעקב בערום ובחסר-כל, בלי נזם אחד, ובלי צמיד אחד, בדרכו לבית לבן לשאת אשה?

אך התרוץ הוא מה שפרש רש"י על הכתוב: "וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך" - לפי שבא בידים ריקניות, אמר (יעקב): אליעזר עבד אבי אבא (=סבי אברהם), היו בידיו נזמים וצמידים ומגדנות, ואני אין בידי כלום. לפי שרדף אליפו בן עשו אחריו, במצות אביו, כדי להורגו, והשיגו. ולפי שגדל אליפו בחיקו של יצחק, משך ידו. אמר לו (=אליפו ליעקב): מה אעשה לציווי של אבא (שאמר לי להורגך)? אמר לו יעקב: טול מה שבדי (=כל ממוני), (שכן), העני חשוב כמת".

דהינו, כשיצא יעקב מבאר שבע, רדף אחריו אליפו בן עשו, כדי להורגו במצות אביו (=עשו). אמר לו יעקב: טל (=קח) כל מה שיש בידי, ועל-ידי כך תקים מצות אבי, שהרי העני נחשב כמת. נתרצה (=הסכים) לו אליפו, ואכן, נטל את כל אשר היה ליעקב. וזה מה שאמר יעקב בתפילתו, ערב הפגישה עם עשו: "כי במקלי עברתי את הירדן הזה" - בשעה שעברתי את הירדן מזרחה, לא היה עמדי, לא כסף ולא זהב ולא מקנה, אלא מקלי לבדו.

בדרשות מהרי"א להגה"ק מהרי"א אסאד זיע"א, הוא מביא רמז על-כך מהפסוק הראשון בפרשה: "ויצא יעקב - כאשר יצא יעקב מביתו, הנה ראשי תיבות של הכתוב "מבאר שבע וילך חרנה" הם: מיד בא אליפו רשע, שהוא בן עשו, ויתן יעקב לו כל חילו, רק נשאר המקל.

וכן רמז כל זה, בדברים שאמר יעקב ללבן (כט', יג'): "ויספר ללבן את כל הדברים האלה", הנה "את כל הדברים האלה", ראשי תיבות: אל תתמה כי לא תבאתי דבר, ברכוש רב יצאתי משם, הלך אליפו לקח הכל. וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע סבב מסובב כל הסיבות הקב"ה שיעקב אבינו ילך חרנה להקים את בית ישראל כאשר הוא עני חסר-כל?

נראה ללמוד בביאור על-כך ממשנתו הטהורה של חידושי הרי"ם ("ויצא"): "למה בא לו (=ליעקב) כל זאת (שאינו לו אפילו נזם אחד וצמיד אחד)? ולזה חזר ואמר (יעקב): חס ושלום! מה אנא מובד סברי מן ברי (=חס ושלום! אין אני מאבד תקנה מבוראי)... וזה פעל יעקב אבינו לדורות: כאשר ישראל אין להם שום עזר, והמה אין, ויודעים שאין להם שום עזר, (רק) אז יבוא העזר מעם ה', עושה שמים וארץ".

דהינו, למדים אנו מדבריו הקדושים, שזמן השמים נסתובב, שיעקב אבינו יתנסה בנסיון של עוני וחסר-כל, כדי שיתחזק לבטוח רק בה', ולא בשום סיבה אחרת, ובכך סלל לכל בני ישראל, זרעו, את הפתח לכך שגם הם יוכלו

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף תְּבִלִּין, עַל-פִּי הַכָּלֵל שֶׁהַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַהִתְחַלְתָּהּ וְהַיְסוּד. שָׁכַן, מֵאַחַר וְכָל יְסוּד בְּנִין שֶׁל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּנִישׁוּאֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ עִם הָאֲמָהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, הַתְּחִיל בְּנִסְיוֹן הָעוֹנֵי שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ (שִׁכְּאָמוֹר לֹא הָיָה לוֹ כְּלוּם), וְעַם כָּל זֹאת הַתְּחִיב יַעֲקֹב בְּה' יִתְבָּרַךְ אָמַר: "מָה אֲנִי מוֹבֵד סִבְרֵי מִן בְּרִי(=חֵס וְשְׁלוֹם! אֵין אֲנִי מְאָבֵד תְּקוּנָה מְבוֹרָאִי)". הִנֵּה, עַל-יָדֵי כֶּף נִשְׂרָשָׁה הַהִתְחַזְקוֹת זֶה שֶׁל אֲמוּנָה שְׁלֵמָה וּבְטָחוֹן בְּה' **בְּכָל יִשְׂרָאֵל**, עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת. וְזֶה שֶׁאָמַר דּוֹד הַמְּלֶכֶךְ לְהַקְב"ה בְּדֶרֶךְ שְׁאֵלָה (תְּהִילִים יג', ב'): רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם: "עַד אָנֹכָה תִּסְתִּיר אֶת פְּנֵיךְ מִמֶּנִּי?" הַתְּשׁוּבָה עַל-כֶּף הִיא: "עַד אָנֹכָה אֲשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשִׁי" - כָּל זְמַן שֶׁאֲטַעֲהָ לְחֹשֵׁב שֶׁאֲנִי מְסוּגֵל לְה'"שִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשִׁי" - שִׁישׁ פְּתָרוֹן לְצָרוֹתֵי.

אָבֵל, בְּרַגְעַ שֶׁאֲדַע נְאֻמָּה, שֶׁאֵין בְּיָדֵי שׁוּם עֲצָה וְתַבּוּנָה, מִיָּד יִתְבַּטֵּל הַהִסְתַּר הַפְּנִים, וְאֵז (הַמְּשָׁךְ הַכְּתוּב) "יִגַּל לְבִי בִישׁוּעָתְךָ".

לְפִי זֶה מְבוֹאֵר הַיֵּטֵב, שֶׁמָּה שֶׁהֵבִיא הַקֹּב"ה אֶת יַעֲקֹב אָבִינוּ לְיָדֵי נִסְיוֹן כְּזֶה, שֶׁלֹּא תִהְיֶה לוֹ שׁוּם עֲצָה וְתַבּוּנָה אֵיךְ לְשׁוּרֵד בְּדֶרֶךְ הַטְּבַע. דּוֹקָא בְּשַׁעָה שֶׁהֵלֵךְ לְחָרֹן, לְהַקִּים שָׁם אֶת הַשְּׂרָשׁ שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל מ-יב' הַשְּׁבַעִים שְׁנוּלְדוֹ לוֹ מִרְחֵל וְלֵאמֹר, בְּלָהָה וְזִלְפָּה, הָיָה כְּדֵי לְסַלּוֹל אֶת הַדֶּרֶךְ לְכָל יִשְׂרָאֵל, לְהֵאֱמִין בְּה' יִתְבָּרַךְ בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁאֵין שׁוּם עֲצָה וְתַבּוּנָה מְבַלְעָדֵי ה' יִתְבָּרַךְ. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרָה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" (כח', י')

בְּסִפְר "אַהֲבַת שְׁלוֹם" לְהַרָה"ק מְנַחֵם מְנַדֵּל מְקַאסוֹב, מְבוֹאֵר עֲנִין עֲנַג שַׁבַּת עַל-פִּי הַסוּד. וְכֶךָ הוּא כּוֹתֵב: הִנֵּה מְבוֹאֵר בְּגִמְרָא (שַׁבַּת קיח'): "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מְשׁוּם רַבִּי יוֹסִי: כָּל הַמְּעַנֵּג אֶת הַשַּׁבַּת, נוֹתֵנִין לוֹ נַחֲלָה בְּלֹא מְצָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר (ישַׁעְיָה נח'): 'אִם תִּשָּׁבַע מִשַּׁבַּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בַּיּוֹם קִדְשֵׁי וְקִרְאֵת לְשַׁבַּת עֲנַג... אֵז תִּתְעַנֵּג עַל ה'... וְהֵאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ". וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שָׁכַן, מְדוּעַ שַׁבַּת קִדְשׁ הִיא "נַחֲלַת יַעֲקֹב" אָבִינוּ?

וּבְאֵר הַרָה"ק מְנַחֵם מְנַדֵּל מְקַאסוֹב וְאָמַר, שֶׁ"יַעֲקֹב" בְּגִמְטְרִיָּה **182**, שְׁבַע פְּעָמִים שֶׁם הוּי"ה (=26x7=182). וְעַל-כֵּן הַשַּׁבַּת שֶׁהִיא נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁהָרִי בְּשִׁמוֹ נְרַמְזֵת הַשַּׁבַּת, שֶׁהִיא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁבַּיּוֹם שַׁבַּת קִדְשׁ מִתְמַתְקִים כָּל הַדִּינִים הַקְּשִׁים, כְּמְבוֹאֵר בְּזִהְרֵ הַקְּדוּשׁ (תְּרוּמָה קלח'): "כִּד עֵיל שַׁבְּתָא אִיהִי אֲתִיחִידָת וְאֲתִפְרִישַׁת מִסְטְרָא אַחֲרָא, וְכָל דִּינִין מִתְעַבְרִין מִינָהּ" (=הַשַּׁבַּת מוֹבְדֵלֶת מִכּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה, וְכָל הַדִּינִים מִסְתַּלְקִים מִמֶּנָּה).

וְכֵן כְּתוּב בְּזִהְרֵ הַקְּדוּשׁ (פְּרָשַׁת יִתְרוֹ פח'), שֶׁבְּשַׁבַּת "בְּהַדִּין יוֹמָא כָּל דִּינִין אֲתַכְפְּיָן וְלֹא מִתְעַרְיָן בְּעַלְמָא" (=בַּיּוֹם זֶה, יוֹם הַשַּׁבַּת, כָּל הַדִּינִים נִכְפָּיִן, וְאֵינִם מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם).

וְזֶהוּ שְׂרַמְזוֹ הַכְּתוּב: "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב" - יַעֲקֹב, שְׁעוֹלָה בְּגִמְטְרִיָּה ז' פְּעָמִים שֶׁם הוּי"ה (=182), יוֹצֵא וּמְתַגַּלְהָ, "מִבְּאֵר שֶׁבַע" - מִשַּׁבַּת קִדְשׁ, שֶׁהוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְעַל-יָדֵי זֶה, "וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" - מִסְתַּלַּק חֲרוֹן הָאֵף/מִידַת הַדִּין מִהָעוֹלָם, שֶׁהָרִי בְּשַׁבַּת מִתְגַּלִּית מִידַת הַרְחֻמִּים כְּמוֹ שֶׁהִבְאֵנוּ: "וְכָל דִּינִין מִתְעַבְרִין מִינָהּ" (=וְכָל הַדִּינִים מִסְתַּלְקִים מִמֶּנָּה).

"וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶלְהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ" (עפ"י פְּתִיחַתָּא דַּאִיכָה רַבְתִּי)

אֲמָרוּ רַבּוּתֵינוּ, שֶׁרַחֵל אֲמָנוּ אֲמָרָה ל-הַקֹּב"ה: וְאָמְרָה: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, גְּלוּי לְפָנֶיךָ שֶׁיַּעֲקֹב עֲבָדְךָ אֶהְבְּנִי אֶהְבָּה יִתְרָה, וְעַבַד בְּשִׁבְלִי לְאָבָא שְׁבַע שָׁנִים, וְכִשָּׁה שְׁלִימוֹ אוֹתָן שְׁבַע שָׁנִים, וְהִגִּיעַ זְמַן נִישׁוּאֵי לְבַעְלִי, יַעֲצֵ אָבִי לְהַחֲלִיפֵנִי לְבַעְלִי, בְּשִׁבְלִי אַחוֹתִי(=לְאָה), וְהוֹקְשָׁה עָלַי הַדְּבָר עַד מְאֹד, כִּי נוֹדְעָה לִי הַעֲצָה, וְהוֹדַעְתִּי לְבַעְלִי, וּמְסַרְתִּי לוֹ סִימָן שֶׁיִּכְיֹר בֵּינִי וּבֵין אַחוֹתִי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוֹכֵל אָבִי לְהַחֲלִיפֵנִי. וְלֵאחֲרַי מִכֵּן נַחְמְתִי בְּעֲצָמִי, וְסַבְּלַתִּי אֶת תְּאֻוֹתִי, וְרַחֲמֵתִי עַל אַחוֹתִי, שֶׁלֹּא תִצָּא לְחַרְפָּה. וְלַעֲרַב חֲלָפוֹ(=הַחֲלִיפּוֹ) אַחוֹתִי לְבַעְלִי בְּשִׁבְלִי, וּמְסַרְתִּי לְאַחוֹתִי כָּל הַסִּימָנִין שֶׁמְסַרְתִּי לְבַעְלִי, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה סְבוּר שֶׁהִיא רַחֵל. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנִּכְנְסַתִּי תַּחַת הַמָּטָה שֶׁהִיא שׁוֹכֵב עִם אַחוֹתִי, וְהָיָה מְדַבֵּר עִמָּה וְהִיא שׁוֹתֶקֶת, וְאֲנִי מְשִׁיבְתָּהּ עַל כָּל דְּבָר וְדָבָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְיֹר לְקוֹל אַחוֹתִי, וְגַמְלַתִּי חֵסֵד עִמָּה, וְלֹא קִנְאֵתִי בָּהּ, וְלֹא הוֹצֵאתִיָּהּ לְחַרְפָּה. וְמָה אֲנִי, שֶׁאֲנִי בְּשָׂר וְדָם, עֶפְר וְאֶפְר, לֹא קִנְאֵתִי לְצָרָה שְׁלִי, וְלֹא הוֹצֵאתִיָּהּ לְבוּשָׁה וּלְחַרְפָּה, וְאֲתָה מְלַךְ חַי וְקַיִם, רַחֲמָן, מְפָנִי מִהַ קִנְאֵת לְעַבּוּדַת כּוֹכְבִים, שֶׁאֵין בָּהּ מִמֶּשׁ, וְהִגְלִיתָ בְּנִי, וְנִחְרְגוּ בְּחֻרְבִי, וְעָשׂוּ אוֹיְבִים בָּם כְּרָצוֹנָם?

מִיָּד נִתְגַּלְגְּלוּ רַחֲמֵינוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָמַר: בְּשִׁבְלֶיךָ רַחֵל אֲנִי מַחְזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְמִקּוּמוֹ, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב (ירמיה לא'): 'כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תִמְרוּרִים רַחֵל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ מֵאַנְהָ לְהִנְחָם עַל בְּנֵיהָ כִּי אֵינְנוּ. כֹּה אָמַר ה' מְנַעֵי קוֹלֶךָ מִכְּכִי וְעֵינֶיךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שְׁכָר לְפַעֲלַתְךָ נֹאֵם ה' וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב: וַיֵּשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתְךָ נֹאֵם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם"' - בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּדַר יַעֲקֹב נְדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בַדֶּרֶךְ... וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים" עַל הַפְּתוּבָה, "וַיִּדַר יַעֲקֹב נְדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בַדֶּרֶךְ... וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים", מִפְּרֵשׁ רַש"י: "וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים" – שִׁיחוּל שְׁמוֹ (שֶׁל הַקַּב"ה) עָלָי, מִתְחִילָה וְעַד סוּף (=לְנֶצַח נֶצְחִים), שְׁלֹא יִמָּצֵא פְסוּל בְּזַרְעִי."

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שָׁכֵן, הֵיכֵן רְמוּז כָּאֵן בַּתְּפִילַת יַעֲקֹב שְׁאָמַר "וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים", שְׁנַתְּכֹנֵן לְ"שִׁיחוּל שְׁמוֹ (שֶׁל הַקַּב"ה) עָלָי, מִתְחִילָה וְעַד סוּף (=לְנֶצַח נֶצְחִים), שְׁלֹא יִמָּצֵא פְסוּל בְּזַרְעִי"? וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ אֶת דְּבָרֵי רַש"י, עַל-פִּי מָה שְׁאָמְרוּ חו"ל בַּמְדַּרְשׁ (וַיִּקְרָא רַבָּה ב', ב'): "כָּל מְקוֹם שְׁנֵאמַר (בו) 'לִי' – אֵינּוּ זֶה לְעוֹלָם – לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא לְעוֹלָם הַבָּא."

וּמֵאֲחֵר וְהַזְכִּיר יַעֲקֹב אֲבִינוּ בַּתְּפִילָתוֹ אֶת תִּיבַת "לִי", כְּאֲשֶׁר אָמַר "וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים", עַל-כֵּן פָּרַשׁ רַש"י, כִּי יַעֲקֹב הִתְפַּלֵּל שִׁיחוּל שְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה עָלָיו לְעוֹלָם וּלְנֶצַח נֶצְחִים. וּמָה שְׁהוֹסִיף וְהִתְפַּלֵּל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, "וְ"שְׁלֹא יִמָּצֵא פְסוּל בְּזַרְעִי", שְׁזֶה הַמְּשֹׁךְ בַּקְּשָׁתוֹ, שֶׁהָרִי אִם יִמָּצֵא חֲלִילָה פְסוּל בְּזַרְעוֹ, בּוֹדָאִי שְׁלֹא יִחוּל עָלָיו שְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה מִתְחִילָה וְעַד סוּף (=לְנֶצַח נֶצְחִים). שָׁכֵן, אֵינּוּ הַקַּב"ה מְשַׁרְהָ אֶת שְׁכִינָתוֹ בְּמְקוֹם פְסוּל."

וּכְדֵי לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי הַסוּד, הֵבֵה נִקְדִים לְהַבִּיא כָּאֵן אֶת דְּבָרֵי הַחִיד"א בְּ"שֵׁם הַגְּדוֹלִים" (מַעֲרַכַת ש', אוֹת לַה'), עַל גְּדֵל גְּדוּלָתוֹ וְקִדּוּשָׁתוֹ שֶׁל רַש"י. וְזֶה לְשׁוֹן קוֹדְשׁוֹ: "וְשִׁמְעֵתִי מִפֶּה קְדוֹשׁ, רַב מוֹפְלֵג שֶׁקָּבַל מִרְבוֹ, שְׂרַש"י הַתְּעֵנָה תְרִי"ג (=613) תְּעֵנִיּוֹת קוֹדֵם שְׁכַתָּב (אֶת) פִּירוּשׁ הַתּוֹרָה. וְהָיָה אוֹמֵר רַבְּנוּ תָם, נִכְדוּ: מָה שִׁפְרַשׁ אֲדוּנִי וְקִנִּי (אֶת) הַש"ס, אָף אֲנִי אֶעֱשֶׂה זֹאת. אֲבָל פִּירוּשׁ הַמְּקָרָא לִית בְּחִילִי (=אֵינּוּ בְּפוּחֵי לְצוּם תְרִי"ג תְּעֵנִיּוֹת) כִּי לֹא אוּכַל עֲשׂוּהוּ. וְעַתָּה רְאִיתִי בְּסִפֵּר "מֵאֲמַר הָעֵתִים" לְהַרְמ"ע, שֶׁנִּדְפַס בְּדִיהַרְנַפְאָרְט בְּשַׁנַּת תַּג"ן, אֲשֶׁר בְּסוּף הַסִּפֵּר הִבִּיא מַעֲשֶׂה מִמְּקוֹבֵל גְּדוֹל, הַפְּלֵא וְפְלֵא, וּמִכְּלָל הַדְּבָרִים נִרְאֶה שְׂרַש"י כָּתַב פִּירוּשׁוֹ עַל-פִּי הַסוּד, וַיֵּשׁ בְּדַבְּרָיו רְזִין עֵילָאִין, וְלָכֵן הַתְּעֵנָה (רַש"י) תְרִי"ג תְּעֵנִיּוֹת. וּמִשֶּׁה רַבְּנוּ ע"ה אָמַר לוֹ (=לְרַש"י) 'אֲשֶׁרִיךְ'."

הִנֵּה, נִמְצָאנוּ לְמַדִּים מְכָאֵן, כִּי נִיתֵן לְפָרֵשׁ אֶת דְּבָרֵי רַש"י גַּם בַּדֶּרֶךְ הַפְּרַד"ס. עַל-כֵּן, הֵבֵה נִתְּבוּנָן בְּדַבְּרֵי רַש"י, שִׁפְרַשׁ: "וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים" – שִׁיחוּל שְׁמוֹ (שֶׁל הַקַּב"ה) עָלָי, מִתְחִילָה וְעַד סוּף". שֶׁהָרִי, צָרִיךְ לְהַבִּין מְדוּעַ דְּקָדַךְ רַש"י לֹמַר דּוֹקָא "שִׁיחוּל שְׁמוֹ (שֶׁל הַקַּב"ה) עָלָי, מִתְחִילָה וְעַד סוּף"?

וְנִרְאֶה לֹמַר, שְׂרַש"י טָמֵן כָּאֵן בְּלִשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה רַעִיּוֹן נִשְׁגָּב עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (סוּטָה יז'): "דְּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא: אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ – שְׁכִינָה בִּינֵיהֶן". וּפְרַשׁ שֵׁם רַש"י, שְׁפֹנֶת רַבִּי עֲקִיבָא "שְׁכִינָה בִּינֵיהֶן", הִיא שְׁשֵׁם יְה' בִּינֵיהֶם – י' אֲצֵל אִישׁ וְ-ה' אֲצֵל אִשָּׁה. (וְאִם כֵּן, עֲדִין חֲסְרוֹת הָאוֹתִיוֹת וְה', כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת שֵׁם הַקַּב"ה (יְהוָה)). מְבוֹאֵר מְכָאֵן, שֶׁעַל-יְדֵי נִישׁוּאֵי אִישׁ וְאִשָּׁה – שׁוֹרָה בִּינֵיהֶן חֲצִי שֵׁם ה' (יְהוָה). וְצָרִיךְ בִּיאוּר עַל-כֵּן. שָׁכֵן, שֵׁם יְה' הוּא רַק מְחֻצֵּית שֵׁם הוִי"ה יְתִבְרָךְ, וְאִיךְ נִשְׁלַם הַחֲצִי הַשְּׁנִי שֶׁל שְׁמוֹ יְתִבְרָךְ (וְהוּא)?

אֵךְ הַבִּיאוּר הוּא עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּמְּשֵׁנָה (בְּמֹת סא'): "לֹא יִבְטַל אָדָם מִפְּרִיָה וּרְבִיָה, אֲלֵא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּנִים. בֵּית שְׂמַאֵי אוֹמְרִים: שְׁנֵי זְכָרִים. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: זָכָר וְנִקְבָּה. שְׁנֵאמַר (בְּרַאשִׁית ה'): 'זָכָר וְנִקְבָּה בְּרָאם'. וְנִפְסַק לְהַלְכָה כְּבֵית הַלֵּל, כְּפִי שְׂמוּבָא בְּשִׁלְחָן עָרוּךְ (אֵה"ע סִימָן א', ס"ה): "כִּיּוֹן שֵׁשׁ לְאָדָם זָכָר וְנִקְבָּה – קָיָם מִצּוֹת פְּרִיָה וּרְבִיָה".

וּמְבוֹאֵר בְּלִיקוּטֵי ש"ס לְהַאֲרִיז"ל (בְּמֹת סא'), שֶׁהַטַּעַם לְכַךְ שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַבִּיא זָכָר וְנִקְבָּה לְעוֹלָם הוּא מִכִּיּוֹן שְׂאֵז נִשְׁלַם שֵׁם הוִי"ה (=יְהוָה) בְּרוּךְ הוּא.

וּכְפִי לְשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הָאֲר"י: "הִנֵּה, הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ רוֹמְזִים לְשֵׁם יְה' (אִישׁ אִשָּׁה). וְכַשֵּׁי לֹ בֵּן הוּא ו', וְכַשֵּׁי לֹ בַת הִיא ה', וְהָרִי הוִי"ה שְׁלָם (=יְהוָה). וְעַל-כֵּן חָיָב אָדָם לְהַסְתַּכֵּל וּלְהַשְׁתַּדֵּל שִׁיְהִיָה לוֹ בֵּן וּבַת, כְּמוֹ בֵּית

הלל". (מקור הדבר הוא בזהר הקדוש, שם כתוב ("צו" דף לד'): "וקרבן דאתון אינון י' באיש, ה' באשה, ו" בבן חתן, ה' בפלה"). מפל זה נמצאנו למדים, שכל המקיים מצות "פרו ורבו" בבן ובת, הרי הוא זוכה ליחד את ארבע אותיות שם הוי"ה (=י-ה-ו-ה) ברוף הוא.

ימתק על-פי זה להבין מה שראה יעקב אבינו בחלום (בראשית כח, יג): "ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה... והנה י-ה-ו-ה נצב עליו". שהרי יעקב אבינו היה בדרכו לחרן כדי לבנות את בית ישראל, ולקיים מצות פרו ורבו, בבנים ובבנות, אשר על-ידי כך ישלים את ארבע אותיות הוי"ה.

לכן, כדי להראות לו שדבר זה יתגשם, ראה יעקב אבינו בחלומו ש"י-ה-ו-ה נצב עליו". י-ה-ו-ה דוקא, ב-ד אותיות, כדי לבשר לו שיוזכה לבנות את בית ישראל, וליחד את ארבע אותיות שם הוי"ה (=י-ה-ו-ה) ברוף הוא. ומעתה יאיר לנו להבין מה שהתפלל יעקב אבינו לה' יתברך: "אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך... ושבתי בשלום אל בית אבי והיה י-ה-ו-ה לי לאלהים". ומפרש רש"י במתק לשונו: "שיחול שמו (של הקב"ה י-ה-ו-ה) עלי, מתחילה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרעי".

כלומר, כאשר אזכה להינשא עם האמהות הקדושות, הרי יחול עלי תחילתו של שם י-ה-ו-ה, שהוא שתי האותיות שבין איש ואשה (יה), ועל-כן מבקש אני שיחול עלי גם סופו של שם השם יתברך (וה), על-ידי לידת בן ובת.

וזהו שדקדק רש"י לומר, שיעקב אבינו התפלל: "שיחול שמו (של הקב"ה י-ה-ו-ה) עלי, מתחילה ועד סוף" – ששם הוי"ה יחול עלי בארבע אותיותיו, על-ידי שאשא את האמהות הקדושות, ועל-ידי "שלא ימצא פסול בזרעי" – אזכה לקיים את מצות פרו ורבו בבן ובבת, והם ישלימו בקדושתם גם את האותיות וה' משם הוי"ה ברוף הוא. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש"

על הכתוב, "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש", מפרש רש"י: "ויפגע (יעקב) במקום וילן" – רבותינו (ברכות כו) פרושו: (ויפגע היא) לשון תפילה (כמו שכתוב בירמיהו ז' טז) 'ואל תפגע בי'. ולמדנו, שתקן (יעקב) תפילת ערבית, ושנה הכתוב ולא כתב 'ויתפלל', ללמדך, שקפצה לו הארץ". ומסביר הרה"ק בעל ה"שפת אמת" זיע"א, ואומר: יעקב אבינו תקן ופעל לדורות הבאים, שאפילו שיהיה יהודי, שנמצא במצב של "ערבית" – אפלת הלילה, בתוך החשך, ובמצוקה נפשית ורוחנית – למרות זאת יוכל לפעול על-ידי תפילה ותחנונים להקב"ה שיושיעו, ודוקא מתוך החשיכה תבוא לו הישועה והרוחה.

וזהו המשך דברי רש"י: "ושנה הכתוב ולא כתב 'ויתפלל' (אלא כתב 'ויפגע'), ללמדך, שקפצה לו הארץ". שעל-ידי "פגיעה" והפצרה בתפילה ובבקשה אמיתית להקב"ה, יוכל האדם להביא לידי כך, שאפילו תקפוץ לו הארץ שלא כדרך הטבע!

"ויהי בבקר והנה הוא לאה ויאמר אל לבן... הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני"

(ופרש רש"י: "...לפי שמסר יעקב סימנים לרחל, וכשראתה רחל שמכניסין לו (=ליעקב) את לאה, אמרה: עכשיו תכלם אחותי? עמדה ומסרה לה אותן (הסימנים)").

מנהג היה בירושלים, שבשבת, לפני השקיעה, היה המגיד היה דורש לפני הציבור. ופיון שהדרשן מאריך לפעמים בדרשתו עד לאחר השקיעה, היו פלם מקדימים להתפלל מנחה. פעם אחת גודמן, רבי בערל קרויזר זצ"ל לדרשה כזאת וישב בתוך הקהל.

והנה, לאחר זמן מה, פשראה שהשקיעה מתקרבת והדרשה מתארכת, שקל בדעתו מה לעשות. לצאת באמצע מהדרשה לא רצה, מפאת כבודו של המגיד. אולם גם להשאיר ולהפסיד מנחה לא רצה. לכן, גמר בדעתו לצאת לאט, בהליכה אחורנית עד הפתח, וכך עשה, ומיד הלך להתפלל מנחה.

למחרת היום שם פעמיו, לבני ברק, לשאול את ה"חזון איש", כיצד צריך היה לנהוג. תמה ה"חזון איש" על שאלתו, ואמר: "איני מבין כלל את השאלה, הרי אסור לצאת באמצע דרשה! זוהי הלבנת פנים לדרשן ובזיון תלמיד חכם! ובודאי שתפילת מנחה אינה דוחה ואינה מתירה זאת, ובודאי שאסור לצאת..."

שפת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"אהבם נדבה כי שב אפי ממנו" (מתוך הפטרה הושע יד' ה')

בס"ד

כניסת השבת: 16:04

bnei-zion.com

פרשת השבוע: ויצא

יציאת השבת: 17:14 ר"ת 17:37

ערב שבת ו' כסלו תשע"ח (24.11.17)

הפטרה: "ועמי תלואים"/"ויברח יעקב" (לקבלת העלון שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר"

האריז"ל אומר שהתנא הקדוש רבי עקיבא היה ניצוץ נשמתו של יעקב אבינו. ענין זה נרמז בפסוק שברך יעקב אבינו את יוסף (בראשית מט', כד'): "ויפוזו זרעי ידיו, מידי אביר יעקב, משם רעה אבן ישראל" – שכן, "אביר יעקב" הן אותיות "רבי עקיבא".

והוסיף האריז"ל ב"ספר הגלגולים" (דף כה', טור ב'), כי כשם שיעקב אבינו היה רעה את צאן לבן, חמיו – כך גם רבי עקיבא היה רעה את צאן כלבא שבוע, שהיה חמיו. וכשם שליעקב אבינו היו שתי נשים – רחל ולאה – כך גם לרבי עקיבא היו שתי נשים – רחל בת כלבא שבוע, ואשת טורנוסורופוס (=מצביא רומאי) שהתגירה. וכשם שרבי עקיבא היה ניצוץ יעקב אבינו, כך גם רחל אשתו (בת כלבא שבוע) היתה ניצוץ רחל אמנו, אשת יעקב. והנה, הורו לנו חכמינו ז"ל כלל גדול: "ליפא מידי דלא רמיזא באורייתא" (=אין דבר שאינו מרומז בתורה). על-כן, בא וראה שענין נפלא זה, שהבאנו על רבי עקיבא, מרומז בתורה הקדושה.

נקדים להביא מה שמצינו על תחילת דרכו של רבי עקיבא, שרחל בת כלבא שבוע הסכימה להתחתן איתו רק בתנאי שיקבל עליו לעסוק בתורה. אולם, רבי עקיבא חשב שלעולם לא יצליח ללמוד תורה. שכן, היה כבר בן ארבעים שנה, והיה בור ועם הארץ, ולא ידע אפילו א"ב. אולם, הקב"ה, מסובב כל הסיבות, גלה לרבי עקיבא מחזה פשוט, אשר פקח את עיניו, כדי לחזקו שהוא פן יכול להצליח בתורה – אם רק ירצה ויתחיל ללמוד בשקידה. וכפי שמסופר באבות דרבי נתן (פו' סימן ב'): "מה היה תחילתו של רבי עקיבא? אמרו (עליו), בן ארבעים שנה היה, ולא שנה (=למד) פלום. פעם אחת היה עומד על-פי הבאר (וראה אבן וחור בתוכה). אמר: מי חקק אבן זו (=מי גרם לאותו חור שנוצר באבן)? אמרו לו: המים, שתדיר נופלים עליה בכל יום. אמרו לו: עקיבא, אי (=אין) אתה קורא (מה שכתוב בספר איוב) 'אבנים שחקו מים' (=האבנים נשחקו על-ידי המים)? מיד היה רבי עקיבא דן קל וחמר בעצמו, (ואמר): מה רד (=המים) פסל את הקשה (=האבן), דברי תורה שקשה (=שחזקים) כפרזל, על אחת כמה וכמה שחקו (=יחדרו) את לבי, שהוא בשר ודם – (ו)מיד חזר ללמוד תורה".

וצריכים אנו להבין, מדוע הראו לרבי עקיבא מן השמים דוקא מחזה כזה, איך שהמים הרפים חקקו וחדרו בתוך האבן הקשה?

אלא שהתשובה על-כך פשוטה. וזאת, על-פי מה שאמרו חז"ל בגמרא (סוכה נב'): "אם פגע בך מנוול זה (=היצר הרע) – מושכהו לבית המדרש... אם אבן הוא (היצר הרע) – (הוא) נימות (=מתפורר), דכתיב: 'הוי כל צמא לכו למים', וכתיב 'אבנים שחקו מים'".

נמצאנו למדים מכך, כי היצר הרע נמשל לאבן, שהיא קשה, ואילו התורה הקדושה נמשלה למים, שאם הם נוטפים בתמידות על האבן הם חודרים לתוכה, ועל-כך אומר הפסוק (איוב יד', יט'): "אבנים שחקו מים" – דהינו, האבנים נשחקו על-ידי המים.

והנה, רבי עקיבא הגיע כבר לגיל ארבעים שנה, והיה צריך להתחיל ללמוד את התורה מחדש, כפי שרצתה רחל בת כלבא שבוע. אולם, היצר הרע הצליח להחדיר בלבו רגש של יאוש, שהוא כביכול לא יוכל לעולם להצליח בלימוד התורה בגיל כזה. על-כן הראו לו משמים את המחזה שעל-פי הבאר, איך שהמים הרפים שחקו את האבן הקשה, ורמזו לו בכך כי על-ידי שיעסוק בתמידות בדברי תורה, הנמשלים למים, יצליח בסופו של דבר להכניע את היצר הרע, שנמשל לאבן, ואוטם את לבו. ובאמת, על-ידי מחזה נפלא זה התחיל רבי עקיבא ללמוד תורה – וכל זה בעידודה של רחל אשתו.

ועתה, בא וראה, שענין נפלא זה נרמז בתורה, כאשר נפגש יעקב אבינו לראשונה עם רחל אמנו (בראשית כט', י):

"ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בת לבן אחי אמו... ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר". שכן, אם נתבונן, נראה, שכמו שכתוב באבות דרבי נתן (פו' סימן ב'), ש"פעם אחת היה (רבי עקיבא) עומד על-פי הבאר", ושם גלה אבן (=רמז **ליצור הרע**), שהמים (=תורה) חדרו לתוכה, ועל-ידי כך הבין שאפשר להכניע את ה**יצור** (=האבן), וללמוד תורה. כך גם יעקב אבינו היה עומד על-פי הבאר, וגלה שם אבן גדולה, כמו שכתוב: "והאבן גדלה על-פי הבאר" – היא האבן הנמשלת ל**יצור הרע**, העומדת "על-פי הבאר", ומונעת ממנו להשקות את ה"עדרים" (=ישראל) מים (=תורה).

ויש לומר, כי כאשר נפגש יעקב אבינו עם רחל אמנו, עברו לנגד עיניו הקדושות כל אשר יקרה להם ולכל ישראל עד אחרית הימים (כפי שמביא בעל הטורים, "שפיין שראה (יעקב) אותה (=את רחל), שרתה עליו שכינה ורוח הקדש"). ובהסתכלות זו ראה יעקב אבינו, שרבי עקיבא ניצוצו, יהיה בור ועם הארץ עד גיל ארבעים שנה, מפני ה**יצור הרע**, שהצליח לאטום ולסגור את לבו. וכדי לרמוז לרבי עקיבא ולרחל בת כלבא שבוע, שאפשר להכניע ולבטל את ה**יצור הרע**, שנמשל לאבן, הנה, מיד "ויגל את האבן מעל פי הבאר וישק את (ה)צאן" – הסיר יעקב את האבן (הרומזת ל**יצור הרע**), והשקה את ה"צאן" מים חיים – הם דברי התורה הנמשלים למים.

(וראוי להביא כאן מה כתב הרה"ק מוה"ר חיים ויטאל זצ"ל בספרו "שער המצות" דבר נפלא (פרשת ואתחנן): "...ראיתי למורי (האר"י הקדוש) זלה"ה, (שהיה) מתגבר כארי בכח, בעת שהיה עוסק ב(לימוד) הלכה, עד שהיה נלאה ומזיע זיעה גדולה, ושאלתי את פיו, מדוע (הוא) טורח כל-כך? והשיב לי (האר"י): "...ראוי (לאדם) לטרוח ולהתיש כוחו בהיותו עוסק בהלכה.. כי תכלית העיון היא לשבר את הקליפות (=כוחות הטומאה), שהם הקושיות...".

מבואר מכאן, שעיקר הקושיות בהלכות הוא רק מחמת הקליפות (=כוחות **הטומאה**), שמונעות מהאדם להשיג השגות בתורה, ולכן צריך האדם להתנגע ולהתיש כוחו בעיון גדול, כדי לשבר את הקליפות. ומוסיף ואומר האריז"ל, שהאבן שראה יעקב אבינו על פי באר המים, רומזת לקושיות ולתרוצים שבתורה הקדושה. ואותן קושיות לא יסתלקו מהעולם הזה, עד שיבוא משיח צדקנו, ויסיר את אותה אבן מעל פי הבאר. וכפי שכתב האריז"ל (ספר הליקוטים פרשת "ויצא"): "וסוד האבן הוא ענין הקושיות והתרוצים (בתורה). (וכל זאת) עד שיבוא יעקב בעקבי משיחא, ויפוצץ את האבן כפטיש (אשר) יפוצץ סלע, ויגל את האבן מעל פי הבאר בלי קושיות, והכל יהיה על-פי האמת" – במהרה בימינו אמן). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "מלאך רפאל, הנני גוזר עליך שתביא רפואה שלמה" (הסיפור הוא לכבוד הרה"ק אהרן מצ'רנוביל זיע"א, שנסתלק ב-ח' כסלו תרל"ב)

בימי זקנותו של הרה"ק אהרן מצ'רנוביל זיע"א, חלה מאד אחד מנכדיו, ובאו לספר לו כדי שיתפלל הצדיק עבורו. אך הרה"ק לא התייחס לזה כל-כך, ורק ברכו ברפואה שלמה. כך היה מספר פעמים, ולא השתפר מצבו של הנכד, אלא אף החמיר מיום ליום.

כאשר ראו כך אנשי הבית, שלחו אל הרה"ק את השמש, כדי שיזכיר שוב את הילד לפניו. ואמנם השמש הגיע לבית הרה"ק, ורבנו ברכו שוב ברפואה שלמה.

לאחר הברכה אמר השמש לרה"ק: דע פי לא כך נהג אביך (הרה"ק מרדכי מצ'רנוביל זיע"א). שאל אותו הרה"ק: וכי פיצד נהג אבי? ענה לו השמש: פעם חלה אחד הילדים, והלך אביך לבקרו. נענה לו הרה"ק: אם כך, הבא לי את מקלי ואלך לבקרו. כאשר נכנסו אל הנכד החולה, ברכו שוב הרה"ק ברפואה שלמה. שוב התערב השמש, ואמר לרבנו: לא כך היה מתנהג אביך. שאלו הרה"ק: וכי איך התנהג אבי? ענה לו השמש להרה"ק: אביך היה אומר: "המלאך רפאל, גוזרני לפניך, שתשלח רפואה שלמה לחולה". שאל הרה"ק בהפתעה: כך נהג אבי? אם כך, גם אני אגיד כך, ומיד אמר לפני החולה: "מלאך רפאל, הנני גוזר עליך שתביא רפואה שלמה לילד זה". וכך היה, שהנכד הבריא לחלוטין. זכותו תגן עלינו אמן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

bnei-zion.com

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

יְצִיאַת הַשְּׁבֹת: 17:14 ר"ת 17:37

ערב שבת ו' כסלו תשע"ח (24.11.17)

הַפְּטָרָה: "וְעָמִי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּחַלְם וְהָנָה סֵלָם מִצָּב אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׁמִימָה וְהָנָה מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵים וַיִּרְדִּים בּוֹ וְהָנָה ה' נָצַב עָלָיו.."

על הפתוב (כח' יב): "וְהָנָה מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵים וַיִּרְדִּים בּוֹ, וְהָנָה ה' נָצַב עָלָיו", מִפְּרֵשׁ רש"י: "וְהָנָה ה' נָצַב עָלָיו" – לְשׁוּמְרוֹ. וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שָׁכַן, מְדוּעַ הִיָּה צָרִיךְ יַעֲקֹב אֲבִינוּ שְׁמִירָה? וְכִי מִי רָצָה לְהַזְיִקוֹ? נִקְדָּים תַּחֲלִילָה מָה שְׁמוּבָא בְּסִפֵּר "פְּנִינִים יְקָרִים" ("וַיֵּצֵא") מִהַקְדוּשׁ רַבִּי שְׁמִשׁוֹן מְאוּסְטְרוֹפָאֵלִי זצ"ל ה"ד, על הַפְּטָרָה בְּפִרְשֵׁת "וַיִּשְׁלַח" (בְּרֵאשִׁית כח', טז): "וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי". וּמִפְּרֵשׁ רַבִּי שְׁמִשׁוֹן מְאוּסְטְרוֹפָאֵלִי וְאוֹמֵר: הִנֵּה, יְדוּעַ שֵׁשׁ אַרְבַּע חַיּוֹת קֹדֶשׁ בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד, שְׁכַבְיָכוֹל הַקַּב"ה יוֹשֵׁב עָלָיו. וְאוֹתָן חַיּוֹת קֹדֶשׁ הֵן בְּעֵצָם מִלְּאֲכֵים בְּצוֹרֵת אֶרֶץ כְּרוּב נָשָׂר וְאָדָם, כְּפִי שְׂרָאָה יַחְזָקָאֵל בְּנְבוּאָתוֹ (יַחְזָקָאֵל י, יד): "וְאַרְבַּעַה פָּנִים לְאַחַד פָּנֵי הָאֶחָד פָּנֵי הַכְּרוּב וּפָנֵי הַשְּׁנַי פָּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פָּנֵי אֶרֶץ וְהָרְבִיעִי פָּנֵי נָשָׂר".

וְהִנֵּה, יְדוּעַ שְׁדַמּוֹתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ חֲקוּקָה בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד בְּדַמּוֹת פָּנֵי אָדָם, כְּמְבוֹאֵר בְּגִמְרָא (חוּלִין צ"א): "וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיִּלֶן שָׁם...וַיִּחַלְם) וְהָנָה מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵים וַיִּרְדִּים בּוֹ...תְּנָא: (הַמְּלָאֲכִים הָיוּ) עוֹלָיִם וּמְסַתְּפָלִים בְּדִיוֹקְנוֹ שֶׁל (יַעֲקֹב) (לְ)מַעְלָה (הַחֲקוּקָה בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד), וַיִּוֹרְדִים וּמְסַתְּפָלִים בְּדִיוֹקְנוֹ שֶׁל (יַעֲקֹב) (לְ)מַטָּה". וּפְרֵשׁ רש"י: "פְּרִצוּף אָדָם (הִיָּה) בְּאַרְבַּע (הַ)חַיּוֹת (שֶׁ)בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד, בְּדַמּוֹת יַעֲקֹב". וְכֵן, בְּתִיקוּנֵי הַזֶּהָר מְבוֹאֵר (סו"ה): "דִּיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב חֲקוּקָה בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד".

וּמִמְשִׁיכָה שָׁם הַגִּמְרָא (חוּלִין צ"א) וּמְסַפֵּר, שְׂאוֹתָם הַמְּלָאֲכִים שֶׁהֵיוּ מְסַתְּפָלִים בְּדִיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְמַעְלָה, הַחֲקוּקָה בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד, לְאַחַר מִכֵּן הָיוּ יוֹרְדִים וּמְסַתְּפָלִים בְּדִיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְמַטָּה בְּמָקוֹם שִׁישׁוֹן, "בְּעוֹ לְסַכּוּנִיָּה" (=רָצוּ לְהַזְיִק לְיַעֲקֹב). וְלָכֵן מִיָּד כּוֹתֶבֶת הַתּוֹרָה: "וְהָנָה ה' נָצַב עָלָיו" (לְשׁוּמְרוֹ מֵהַמְּלָאֲכִים).

וּמִפְּרֵשֵׁת הַגִּמְרָא, שְׂרִצוֹנָם שֶׁל הַמְּלָאֲכִים לְהַזְיִק לְיַעֲקֹב הִיָּה מִחֲמַת שְׁנַתְּקָנָאוּ בּוֹ עַל שְׂצוּרְתוֹ חֲקוּקָה בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד, וְלָכֵן בְּקִשׁוֹ לְסַכּוּנִיָּה/לְהַזְיִקוֹ.

וְזֶהוּ פִירוּשׁ הַפְּתוּב: "וַיִּחַלְם וְהָנָה סֵלָם מִצָּב אֶרְצָה" – הַקְּצָה הַתַּחֲתוֹן שֶׁל הַסֵּלָם הִיָּה מוֹצֵב בְּאַרְץ, בְּמָקוֹם שִׁישׁוֹן יַעֲקֹב. לְעוֹמֵת זֹאת, "וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׁמִימָה" – הַקְּצָה הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַסֵּלָם הִגִּיעַ עַד כֹּסֵא הַכְּבוֹד, עַד הַמָּקוֹם שֶׁבוֹ חֲקוּקָה צוּרְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ. "וְהָנָה מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵים וַיִּרְדִּים בּוֹ" – מִתַּחֲלִילָה עָלוּ בְּמַדְרָגוֹת הַסֵּלָם עַד לְכֹסֵא הַכְּבוֹד, וְכֹאשֶׁר רָאוּ אֶת צוּרְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב חֲקוּקָה שָׁם, רָאוּ וְתַמְהוּ, אִיךְ יִתְכַּן שְׂצוּרְתוֹ שֶׁל בָּשָׂר וְדָם חֲקוּקָה שָׁם, וּמִיָּד יִרְדּוּ בְּמַדְרָגוֹת הַסֵּלָם עַד לְמַטָּה לְרֵאוֹת וּלְהִיּוֹכַח הָאֵם זוֹ בְּאֵמַת צוּרְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שִׁישׁוֹן שָׁם אֶת שְׁנָתוֹ. וּפִיּוֹן שְׂרָאוֹ שְׂזוּהֵי הַצּוּרָה הַחֲקוּקָה בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד, מִיָּד נִתְקַנָּאוּ בּוֹ וּבְקִשׁוֹ לְהַזְיִקוֹ, אֲלֵא שְׁכַאֲמוֹר לֹא יָכֹלוּ לְהַזְיִקוֹ, כִּיּוֹן שֶׁ"ה' נָצַב עָלָיו" (לְשׁוּמְרוֹ).

וְרֵאוּ לְהוֹסִיף, שְׁעַד זְמַן הַחֲלוּם יָדַע יַעֲקֹב שִׁישְׁנָן שֶׁלֹּשׁ חַיּוֹת הַנוֹשְׂאוֹת אֶת כֹּסֵא הַכְּבוֹד – אֶרֶץ כְּרוּב וְנָשָׂר – אֵךְ לֹא יָדַע שְׂצוּרְתוֹ חֲקוּקָה בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד. אוֹלָם, בְּאוֹתוֹ חֲלוּם שְׁחָלַם בְּבֵית אֵל, נִתְגַּלָּה לוֹ שְׁגָם צוּרְתוֹ שֶׁל חֲקוּקָה שָׁם בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד. וְעַל-כֵּן אָמַר יַעֲקֹב כְּאֲשֶׁר הִקִּיץ מִחֲלוּמוֹ: "אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה, וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי". "אֲכֹן" רֵאשִׁי תִיבוֹת אֶרֶץ כְּרוּב וְנָשָׂר. שָׁכַן, יָדַעְתִּי שֶׁהֵם יִשְׁנָם בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד. אֲבָל, "אֲנֹכִי" – רֵאשִׁי תִיבוֹת אֶרֶץ כְּרוּב וְנָשָׂר יַעֲקֹב – "לֹא יָדַעְתִּי!".

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף כְּאֵן תְּבַלִּין, שֶׁהִנֵּה אָמְרוּ חו"ל (רש"י, בְּרֵאשִׁית כד', מב): "יִפְהָ שִׁיחַתָּן שֶׁל עֲבָדֵי אֲבוֹת לְפָנֵי הַמָּקוֹם (יּוֹתֵר) מִתּוֹרָתָן שֶׁל בְּנִים". וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהִנֵּה, אֲלִיעֶזֶר הָעֶבֶד הַנְּאֻמָּן שֶׁל אֲבְרָהָם, שֶׁהִיָּה דוֹלָה וּמְשַׁקָּה מִתּוֹרַת רַבּוֹ אֲבְרָהָם, יָדַע כִּי צָרִיךְ לְמַצּוֹא אִשָּׁה לְיִצְחָק, אֲשֶׁר מֵהֵם יוֹלֵד בֶּן קְדוּשׁ, שְׂצוּרְתוֹ תִהְיֶה חֲקוּקָה בְּכֹסֵא הַכְּבוֹד. וְלָכֵן, בְּעֵת מִלּוּי שְׁלִיחוֹתוֹ פָּתַח וְאָמַר לְלָבָן הָאֲרָמִי: "עֶבֶד אֲבְרָהָם אֲנֹכִי". דְּהִיָּנוּ, הָעֲבָדוֹת שֶׁלִּי אֲצֵל אֲבְרָהָם הֵיָא לְהַשְׁלִים אֶת הַמְּרַכְבָּה שֶׁל "אֲנֹכִי" – רֵאשִׁי תִיבוֹת אֶרֶץ כְּרוּב וְנָשָׂר יַעֲקֹב. (עַל פִּי "אוֹרְהָ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל דְּבָרִים אֵלּוּ שֶׁל יַעֲקֹב "הִבֵּה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֵה אֵלַיְהָ", פֶּרֶשׁ רַש"י זצ"ל וְאָמַר: "וְהֵלֵא קֹל שְׁבָקָלִים אֵינּוּ אוֹמֵר כֵּן (= וְאָבֹאֵה אֵלַיְהָ)", (וְאִיךָ יַעֲקֹב אָבִינוּ אוֹמֵר כֵּן?) אֲלֵא (מִתְרַץ רַש"י), לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת אִמֵּר כֵּן". וְקִשָּׁה כָּאֵן. שֶׁהָרִי, הַקּוֹשִׁיָה עֲדִין בְּמִקּוּמָה עוֹמֶדֶת. וְכִי כַּדִּי לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת/צִאצָּאִים צָרִיךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן, שְׁאֵפִילוּ "קֹל שְׁבָקָלִים אֵינּוּ אוֹמֵר כֵּן"?

אוֹמֵר עַל-כֵּן רַבֵּנוּ "הִבֵּן אִישׁ חַי": הִנֵּה, אֲמָרוּ חוֹז"ל בְּגִמְרָא (סוֹטָה יו'): "דְּרִישׁ (= דְּרִשׁ) רַבִּי עֲקִיבָא: אִישׁ וְאִשָּׁה שְׂזָכוּ – שְׂכִינָה בִּינֵיהֶן (יְה), לֹא זָכוּ – אִשׁ אוֹכְלֶתֶן". וּפֶרֶשׁ רַש"י זצ"ל: "שְׂכִינָה בִּינֵיהֶן – שֶׁהָרִי חֵלֵק (הַקֶּב"ה) אֶת שְׁמוֹ, וְשִׁכְנוּ בִּינֵיהֶן: יו"ד בְּאִישׁ וְ-ה"א בְּאִשָּׁה. (וְלִכְּנָן, אִם) לֹא זָכוּ (הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה) – אִשׁ אוֹכְלֶתֶן – שֶׁהַקֶּב"ה מְסַלֵּק שְׁמוֹ מִבִּינֵיהֶן, וְנִמְצָאוּ אִשׁ וְאִשׁ". (כַּאֲשֶׁר מְסַתְּלָקוֹת הָאוֹתִיּוֹת 'יְה' מִ-אִישׁ אִשָּׁה, נִשְׁאָר אִשׁ אִשׁ). וְזֶהוּ שְׁבָקֵשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ מִלְּבָן: "הִבֵּה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֵה אֵלַיְהָ" – דְּהֵינּוּ, עַל-יְדֵי שְׁאָבוֹא אֶל אִשְׁתִּי, אֶתְחַתֵּן אֶתָּה וְאֶהְיֶה בְּשִׁלּוֹם וּבְשִׁלּוֹה עִמָּה, הִנֵּה, עַל-יְדֵי כֵּן אֶזְכֶּה לְ"וְאָבֹאֵה אֵלַיְהָ" – אָבוֹא "אֵל יְה" – שְׁאֶזְכֶּה לְהִשְׁרָאת הַשְּׂכִינָה בְּבֵיתִי.

עוֹד רְמִזוּ לְדַבֵּר, שְׁעַל-יְדֵי אוֹתָהּ חֲתוּנָה תִּשְׁרֶה שְׂכִינָה בְּבֵיתוֹ, סוֹפֵי תִּיבוֹת שֶׁל "מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֵה אֵלַיְהָ" – שֵׁם הוֹי"ה (= ה.ו.ה) בְּרוּךְ הוּא, שִׁישְׂרָה עִמָּם בְּבֵיתָם.

"וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֵן יֵשׁ ה' בְּמִקּוּמִם הַזֶּה... וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נֹּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים"

"וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ (כח' טו)', אֲמָר ר' יוֹחָנָן: אֵל תִּקְרִי 'מִשְׁנָתוֹ' אֲלֵא מִשְׁנָתוֹ" (ב"ר סט). וְאֲכֵן, בֹּא וּרְאֵה שְׁסוֹפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל הַמִּשְׁךְ הַפְּסוּק, "אֲכֵן יֵשׁ ה' בְּמִקּוּמִם הַזֶּה", הוּא מִשְׁנָה. לוֹמֵר לָךְ, שְׁמֵאֲחֵר וְהַשִּׁינָה שֶׁל יַעֲקֹב הֵיטָה הַכְּנָה/מְנוּחָה לַגּוֹף וְלַנְּפֶשׁ, כַּדִּי שְׁיֻכַּל לְעִסוֹק בַּתּוֹרָה, עַל-כֵּן הַשִּׁינָה עֲצָמָה נִחְשָׁבֶת לְיַעֲקֹב אָבִינוּ כְּאִילוּ עִסֵּק בְּמִשְׁנָה בַּפּוֹעֵל מִמֶּשׁ.

"בַּיּוֹם אֲכַלְנִי חֶרֶב וְקִרַח בְּלִילָהּ וַתִּדַּד שְׁנַתִּי מֵעֵינַי זֶה לִי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ... וַתַּחֲלֵף אֶת מִשְׁכַּרְתִּי עֲשָׂרַת מָנִים"

הַסִּיפּוֹר הַבָּא יַעֲדֵד מֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין "הַכְּנָסֶת הָאוֹרְחִים" שֶׁל לְבָן הָאֶרֶמִי, שְׁכִינְדוּעַ רַמָּה וְהַעֲבִיד בַּפֶּרֶךְ אֶת יַעֲקֹב קְרוֹבוֹ בְּמִשְׁךְ עֲשָׂרִים שָׁנָה, לְבֵין הַכְּנָסֶת הָאוֹרְחִים שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים! מְסוּפָר עַל הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים טוֹלְדָאנוּ זצ"ל, רַבָּה שֶׁל סְאֵלִי שְׁבַמְרוֹקוֹ, שֶׁנֶּהֱגַ לְאַרְחָ עַל שְׁלַחְנוּ עוֹבְרֵי אוֹרַח בְּשַׁבָּתוֹת וּבְחַגִּים, וְלֹא מִצָּא מְנוּחָ עַד שֶׁהִשִּׁיג אוֹרַח שִׁיסְעֵד עַל שְׁלַחְנוּ.

פְּעַם, בְּעַרְבוֹ שֶׁל חַג הַשְּׁבוּעוֹת, לֹא נִמְצָא אוֹרַח בְּסִבִּיבָתוֹ. מִיַּד הוֹרָה הָרַב לְמִשְׁרָתוֹ, שִׁיחַפֵּשׁ בְּכָל רַחְבֵי הָעִיר. לְפָנוֹת עָרַב חוֹר הַמִּשְׁרָת, וְהוֹדִיעַ, שְׁלֹא עָלָה בִּידוֹ לְמִצּוֹא אֶף אוֹרַח. אֲמָר לוֹ הָרַב: "חַפֵּשׁ שׁוֹב, בְּדוֹק בְּכָל מָקוֹם! לֵךְ אֶף לְבֵית הַקְּבָרוֹת!". עָשָׂה הַמִּשְׁרָת כַּדְּבָרֵי הָרַב, פִּשְׁפֵּשׁ וְלֹא מִצָּא. לְבִסוּף הַחֲלִיט לְבִדּוֹק בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, כַּדְּבָרֵי הָרַב. לְהַפְתָּעוֹתוֹ, מִצָּא שֵׁם יְהוּדִי זָר, יוֹשֵׁב בֵּין הַמִּצְבּוֹת, פָּנָיו נְתוּנוֹת בְּכַפּוֹת יָדָיו, וְכָל גּוֹפוֹ מְזוֹדְעוֹעַ מִמְּכֵי מָר. הִזְמִינוּ הַמִּשְׁרָת לְהַתְּאַרַח אֶצֶל הָרַב, אוּלַם הָאִישׁ לֹא שָׁעָה לְדַבְּרָיו, וְהַמִּשְׁרָת בְּבִכּוֹ. שָׁב הַמִּשְׁרָת, וְסִפֵּר אֶת סִיפּוּרוֹ לָרַב. מִיַּד לְבַשׁ הָרַב אֶת אֲדָרְתוֹ, לָקַח אֶת מִקְלוֹ, וּמַהֲרָ לְבֵית הָעֲלָמִין. וְאֲכֵן, מִצָּא שֵׁם אֶת הַיְהוּדִי הַבּוֹכָה. הַפְּצִיר בּוֹ הָרַב שִׁיחַדוֹל מִמְּכֵי בְּגָלָל קְדוּשַׁת הַיּוֹם, הַמִּמְשֵׁמֶשׁ וּבָא, וְהִצִּיעַ לוֹ לְבוֹא וּלְהַתְּלוֹת אֵלָיו לְבֵיתוֹ. וְהַיְהוּדִי אֵינּוּ מְגִיב, מִמָּאֵן לְהִינָחֵם. אֲמָר לוֹ הָרַב: "הִסֵּר דְּאָגָה מִלְּבָבְךָ וּבֵא עִמִּי – וְאֲנִי נִשְׁבַּע שְׁאֲצִילְךָ מִרְעַתְךָ". כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַע כֵּן, קָם אוֹתוֹ יְהוּדִי וְהֵלַךְ עִם הָרַב. בְּדַרְכּוֹ סִפֵּר אֶת סִיפּוּרוֹ, שֶׁהוּא מִתּוֹשְׁבֵי סְאֵלִי, וְלִפְנֵי שָׁנִים יָצָא מִבֵּיתוֹ, כַּדִּי לְמִצּוֹא אֶת פְּרִנְסָתוֹ מֵעֵבֶר לַיָּם. וְהִנֵּה, ה' שָׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשָׂיו, הוּא חֶסֶד הוֹן רַב, וְעַתָּה שָׁב לְעִירוֹ.

וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר הָאוֹנִיָּה עֲגָנָה בְּנִמְלָל, וְהַנוֹסְעִים הוֹרְדוּ לְסִירָה שְׁתוּבִילָם לִיבְשָׁה, בּוֹמֵן שְׁשִׁלְשָׁלוּ אֶת הָאֶרְגֹז עִם כָּל הוֹנוֹ, גִּיתָק הַחֶבֶל, וְהָאֶרְגֹז צָנַח לַיָּם! כָּל עֲמָלוֹ עָלָה בַּתְּהוֹ! וְעַתָּה הוּא עֵנִי וְאֲבִיוֹן...! גְּדַהֵם הָרַב – וְהָרִי הוּא נִשְׁבַּע לְעוֹזְרוֹ, וּמָה יַעֲשֶׂה עַתָּה? חֲשַׁב לְמַפּוֹר אֶת בֵּיתוֹ וּרְכוּשׁוֹ וּלְתַתָּם לְאִישׁ, אֲבָל הוֹבָרָר לוֹ שֶׁכָּל הוֹנוֹ לֹא יִגִּיעַ לְמַחְצִית הַסְּכּוּם. פָּנָה הָרַב אֶל הַנִּמְלָל, וּבִקֵּשׁ לְרָאוֹת אֶת הַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ נִפְלָ הָאֶרְגֹז. אוֹ אִז עָמַד לְפָנָי קוֹנוֹ, בַּתְּחִינָה נִרְגָּשֶׁת לְפָנָיו יַתְּבַרְךָ שִׁיעוֹרָהוּ. וְהִנֵּה, לְפָתַע הִשְׁתַּנּוּ פָּנָי הַיָּם, רָגְשׁוּ וְסִעְרוּ, וְהָאֶרְגֹז צָף מִתְּהוֹמוֹת הַיָּם וְנִסְחַף אֶל הַחוּף. שֵׁשׁ אוֹתוֹ אִישׁ וְשִׁמַּח, רָץ אֶל הַחוּף וְנִשָּׂא אֶת אֶרְגֹזוֹ הַיָּקָר אֶל בֵּית הָרַב, כַּדִּי לְהַתְּאַרַח בְּבֵיתוֹ בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת...

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

bnei-zion.com

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיַת הַשַּׁבָּת: 16:04

עֶרֶב שַׁבַּת ו' כִּסְלוֹ תשע"ח (24.11.17)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:14 ר"ת 17:37

הַפְּטָרָה: "וְעָמִי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּחַלְמוּ וְהָנָה סֵלֶם מִצֵּב אֶרֶצָה וְרָאִשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמִימָה וְהָנָה מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵימ וַיִּרְדִּים בּוֹ וְהָנָה ה' נָצַב עָלָיו..".

הַגְּמָרָא בְּחֻלִּין (צא) מְסַפֶּרֶת לָנוּ, שֶׁהַמְּלָאכִים שֶׁהָיוּ מְסַתְּפִלִים בְּדִיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְמַעַלָּה, הַחֲקוּק בְּכִסָּא הַכְּבוֹד, "בְּעֵז לְסִכּוּנִיהָ" (=רָצוּ לְהִזְיֵק לְיַעֲקֹב). וְלָכֵן מִיַּד כּוֹתֶבֶת הַתּוֹרָה: "וְהָנָה ה' נָצַב עָלָיו" (לְשׁוֹמְרוֹ מֵהַמְּלָאכִים)."

וְעַל זֶה עוֹלָה תְּמִיחָה עֲצוּמָה, אִיךָ יִתְכַן שׁ"מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים" יִבְקָשׁוּ לְשְׁלוֹחַ יָד בְּיַעֲקֹב, בְּחִיר הָאָבוֹת, שְׁמִמְנוּ יֵצְאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל?

ה' כְּתָב סוֹפֵר" מְבָאֵר ("וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב"), שֶׁכְּאֲשֶׁר עָלוּ הַמְּלָאכִים הַשְּׁמִימָה וְרָאוּ אֶת צוּרְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הַחֲקוּקָה בְּכִסָּא הַכְּבוֹד, חֲשָׁקָה נַפְשָׁם לְרַדֵּת לְמִטָּה כְּדִי לְרָאוֹת וּלְהִיזְכֵּת, מִי הוּא אוֹתוֹ יַעֲקֹב, וּמָה מַעֲשָׂהוּ שֶׁזָּכָה לְכְבוֹד כְּזֶה, שְׂדֵמוֹתוֹ חֲקוּקָה בְּכִסָּא הַכְּבוֹד. וְכְאֲשֶׁר יִרְדוּ לְמִטָּה, וְרָאוּ שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ יֵשֵׁן בְּמִקּוֹם בֵּית אֱלֹהִים/הַמְּקֻדָּשׁ, מִיַּד נִתְלַהֵט בְּהֵם רוּחַ קִנְיָה, אִיךָ אָדָם, שֶׁצוּרְתוֹ חֲקוּקָה בְּכִסָּא הַכְּבוֹד, מְרַהֵיב עֵז לִישׁוֹן בְּמִקּוֹם הַמְּקֻדָּשׁ בְּמִקּוֹם לְעִסּוֹק שֶׁם בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְלָכֵן בְּקָשׁוֹ לְהִזְיֵקוֹ, וּלְסַלְקוֹ מִן הָעוֹלָם.

וְלָכֵן "וְהָנָה ה' נָצַב עָלָיו" (לְשׁוֹמְרוֹ) – לְשִׁמּוֹר עָלָיו שֶׁלֹּא יִכְלּוּ לְהִזְיֵקוֹ. שֶׁכֵּן, הַמְּלָאכִים לֹא יָדְעוּ שֶׁהַשִּׁנָּה שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ – עֲבוּדַת קִדְשׁ הִיא, כְּדִי שִׁיְהִיָּה לוֹ כַּח לְעִסּוֹק בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים. וּפְפִי שֶׁכְּתָב הַרְמַב"ם (יַד הַחֲזוּקָה, הַלְכוֹת דְּעוֹת פ"ג), וְכֵן גַּם נִפְסַק לְהַלְכָה בְּשִׁלְחַן עֶרוֹף (א"ח סִימָן רלא): "כִּל אָדָם" יֵשֵׁים עַל לְבוֹ, שִׁיְהִי גוֹפוֹ שְׁלֵם וְחֻזְקוֹ, כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה נִפְשׁוֹ יִשְׁרָה לְדַעַת אֶת ה'... וְאִפְּיִלּוּ בְּשַׁעָה שֶׁהוּא יֵשֵׁן... (יְכוּן) כְּדִי שֶׁתְּנוּחַ דַּעְתוֹ עָלָיו, וַיְנוּחַ גּוֹפוֹ כְּדִי שֶׁלֹּא יִחַלָּה – (שְׁאָז)... לֹא יִוָּכַל לְעִבּוֹד אֶת ה' וְהוּא חוֹלָה. נִמְצָא, (שֶׁהַ)שִּׁנָּה שְׁלוֹ, (הִיא) עֲבוּדָה לְמִקּוֹם בְּרוּךְ הוּא. וְעַל עֲנִיָּן זֶה צִיּוֹן חֲכָמִים וְאָמְרוּ: "כֹּל מַעֲשֵׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם". וְהוּא שֶׁאֵמַר שֶׁלְמָה בְּחוֹכְמָתוֹ: "בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ".

עַל-פִּי הָאָמּוֹר מְבָאֵר ה' כְּתָב סוֹפֵר" אֶת כּוֹנֵת הַמְּדַרְשׁ (ב"ר סט): "וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ, אָמַר ר' יוֹחָנָן: אֵל תִּקְרִי 'מִשְׁנָתוֹ' אֶלָּא מִמִּשְׁנָתוֹ". וְאֵכֵן, בֹּא וְרָאֵה שְׁסוּפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל הַמְּשֻׁךְ הַפְּסוּק, "אֵכֵן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם הַזֶּה", הוּא מִשְׁנָה. לּוֹמֵר לָךְ, שֶׁמֵּאָחַר וְהַשִּׁנָּה שֶׁל יַעֲקֹב הִיְתָה הַכְּנָה/מְנוּחָה לְגוֹף וּלְנַפֶּשׁ, כְּדִי שִׁיּוּכָל לְעִסּוֹק בַּתּוֹרָה, עַל-כֵּן הַשִּׁנָּה עֲצֻמָּה נִחְשָׁבֶת לְיַעֲקֹב אָבִינוּ כְּאִילוֹ עֵסַק בְּמִשְׁנָה בְּפוּעַל מִמֶּשׁ.

וְרָאוּי לְהוֹסִיף אֶת דְּבָרָיו הַנִּפְלְאִים שֶׁל ה' בְּאֵר מֵים חַיִּים" ("עֲקֹב"): "וְאִפְּשֶׁר לִי לּוֹמֵר בְּזֶה דְּבַר חֲדָשׁ שֶׁלֹּא רָאִיתִי מִי שֶׁדָּבַר בְּזֶה. וְהוּא, כִּי עַל-פִּי הָרוֹב, וְאִפְּשֶׁר בְּכֵלָם, בְּדַבְרֵי הַרְשׁוֹת וְחַפְצֵי הַגּוֹף הַחִיצוֹנִים, מְפוֹרֵשׁ בְּהֵם אוֹתִיוֹת יֵה, כְּמוֹ אֲכִילָה, שְׁתִּיָּה, הַלִּיכָה, שִׁנָּה, שִׁיחָה, בִּיאָה. וְנִאֲמַר בְּהֵם בְּכוֹנּוֹת הָרֵב ז"ל בְּכִמָּה מְקוּמוֹת. (אֲכִילָה אוֹתִיוֹת) אֲכַל יֵה, (שְׁתִּיָּה אוֹתִיוֹת) שְׁתִּי יֵה, וְכו'. אִךְ בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת אֱלֹהֵינוּ יִתְבָּרַךְ מְפוֹרֵשׁ בְּהֵם אוֹתִיוֹת ו"ה, כְּמוֹ תוֹר"ה עֲבוּד"ה קְדוּשָׁה מְצוּה וְכו'. הֵלֵא דְבַר הוּא. כִּי לְכַאוּרָה אִפְּשֶׁר הִיָּה לְהִיֹּת בְּהִיפּוּךְ".

כְּדִי לְהַבִּין אֶת דְּבָרֵי ה' בְּאֵר מֵים חַיִּים", הִבֵּה נִתְבּוֹנֵן בְּתִיקוּנֵי הַזֹּהַר (הַקְּדָמָה ט'), הַכּוֹתֵב שֶׁשְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, יֵה-וְהָ, מְרוֹמְזוֹ בְּרָאשֵׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל הַפְּסוּק: "יִשְׁמְחוּ הַשְּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ". נִמְצָא לְפִי זֶה שְׁאוֹתִיוֹת יֵה, שֶׁהֵן יִשְׁמְחוּ הַשְּׁמַיִם הֵם רְמִזוּ עַל עֲנִיָּנִים רְחוּנִים שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאִילוֹ אוֹתִיוֹת ו"ה שֶׁהֵן "וְתִגַּל הָאָרֶץ", הֵן רְמִזוּ עַל עֲנִיָּנִים אֶרֶצִּים כְּאֲכִילָה וְכִשְׁתִּיָּה.

וְהָנָה, כְּאֲשֶׁר נִתְבּוֹנֵן, נִרְאֵה שְׁאוֹתִיוֹת יֵה' (הַרוֹמְזוֹת כְּאָמּוֹר עַל עֲנִיָּנִים רְחוּנִים), רְמוּזוֹת דּוֹקָא בְּעֲנִיָּנִים גְּשְׁמִיִים, כְּגוֹן: אֲכִילָה, שְׁתִּיָּה, שִׁנָּה, בִּיאָה. וְזֹאת, כְּדִי לְמַדְנּוֹ, שֶׁצְרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל, בְּעֵת שֶׁעוֹסֵק הוּא בְּעֲנִיָּנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, יְכוּן לִיחַד מַעֲשֵׂיו לְשֵׁם שְׁמַיִם (דְּהִינוּ, שֶׁהָאֲכִילָה, הַשְׁתִּיָּה, הַשִּׁנָּה וְכו', הֵם רַק כְּדִי שִׁיְהִיָּה לוֹ כַּח לְעִסּוֹק בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת).

וְאִילוֹ אוֹתִיוֹת ו"ה' (הַרוֹמְזוֹת כְּאָמּוֹר עַל עֲנִיָּנִים אֶרֶצִּים) רְמוּזוֹת דּוֹקָא בְּעֲנִיָּנִים רְחוּנִים: תוֹר"ה עֲבוּדָה קְדוּשָׁה

מִצְוָה וכו'. וזאת, כְּדִי לְלַמְּדֵנוּ, שְׁצָרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל, בְּעֵת שְׁעוֹסֵק הוּא בְּעֵנְיָנִים **רוֹחֲנִיִּים**, יְכוֹן לְקַדֵּשׁ אֶת כָּל עֵנְיָנָיו הָאֲרֻצִּיּוֹת לֵה' יִתְבָּרַךְ (שְׁהָרִי אֵין אֲפֻשְׁרוֹת לְקַיֵּם מִצְוָה בְּלִי חֲפָצֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּגוֹן תְּפִילִין שְׁכוֹתָבִים עַל קֶלֶף מְעוֹר בְּהֶמָּה, וְצִצִית, שֶׁהִיא מִצְוָה אוֹ פְּשָׁתִים, אֲרֻבַּעַת הַמִּינִים שֶׁהֵם מִן הַצּוּמָח וכו').

לְפִי הָאִמּוּר, יֵאִיר לָנוּ לְבַאֵר אֶת הַנוֹסַח "לְשֵׁם יְחֻד" שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים לְפָנֵי הַמִּצְוָה: "לְשֵׁם יְחֻד קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִתָּה. בְּדַחִילוֹ וְרַחֲמֵינוּ. לְיַחַד שֵׁם י"ה בְּאוֹתִיּוֹת ו"ה בְּיַחְוָדא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל". שָׁכֵן בְּעֵת קִיּוֹם הַמִּצְוָה צָרִיךְ לְיַחַד עֵנְיָנֵי שְׁמַיִם (=י"ה) עִם עֵנְיָנֵי אָרֶץ (=ו"ה), שֶׁזֶּהוּ "יְחֻד י"ה בְּ-ו"ה בְּיַחְוָדא שְׁלִים" (=בְּיַחְוָד שְׁלֵם).

וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב: "וַיִּדְר יַעֲקֹב נִדְר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בְּדֶרֶךְ... וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים", מִפְּרָשׁ רש"י: "וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים" – שִׁיחֻל שְׁמוֹ (שֶׁל הַקַּב"ה) עָלַי, מִתְחִילָה וְעַד סוֹף...". דְּהֵינּוּ, שְׁאֲזַכָּה לְעַבּוֹד אֶת ה' יִתְבָּרַךְ הֵן בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה וְהֵן בְּעֶסֶק עֵנְיָנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה בְּבֵית לְבָן, וְעַל-יָדֵי כֶּךָ "יְחֻל שְׁמוֹ (שֶׁל הַקַּב"ה) עָלַי, מִתְחִילָה וְעַד סוֹף" – מִתְחִילָה (י.ה.ו.ה) אוֹתִיּוֹת י"ה בְּרוֹחֲנִיּוֹת, "וְעַד סוֹף" אוֹתִיּוֹת ו"ה (י.ה.ו.ה) עַבּוֹדָת ה' בְּעֵנְיָנֵי אֲרֻצִּיּוֹת – כְּדִי לְיַחַד שֵׁם בְּיַחְוָדא שְׁלִים (י.ה.ו.ה). (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיֶרְדִים בּוֹ וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו" (כח' יב')

עַל הַכְּתוּב, "וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיֶרְדִים בּוֹ", אוֹמֵר הַגְּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב חַיִּים סוֹפֵר זצ"ל, בְּעַל "כֶּף הַחַיִּים", שְׁחז"ל גִּילוֹ לָנוּ כִּי לְכָל אוֹמֵה יֵשׁ בְּרַקִּיעַ שָׁר/מְלֹאךְ הַמְּמוֹנָה עָלֶיהָ. וְהִנֵּה, בְּאֲשֶׁר הֵשֵׁר שֶׁל אוֹתָהּ אוֹמֵה עוֹלָה, וּמִתְרוֹמְמֶת מְעַלְתּוֹ, מִיַּד דוֹרָךְ כּוֹכְבָהּ שֶׁל אוֹתָהּ אוֹמֵה. אָבֵל יִשְׂרָאֵל אֵין שָׁר עָלֶיהֶם, אֶלָּא הַקַּב"ה לְבָדוֹ הוּא מְלֹאכֵם.

וְזֶהוּ שְׁחֵלֵם יַעֲקֹב, "וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו". דְּהֵינּוּ, "ה' נֹצֵב" לְיַעֲקֹב וּלְזָרְעוֹ, בְּגִי יִשְׂרָאֵל, לְשׁוֹמְרֵם, כְּדִי שְׁאֵף אֶחָד לֹא יוֹכֵל לְהִזְיֵק, שְׁהָרִי הוּא מְלֹאכֵם.

אִם כֵּן, נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה, כִּיֶּצֵד יִתְכֵן שֵׁישׁ לְעִיתִים כַּח לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם לְשְׁלוֹט עַל עַם יִשְׂרָאֵל? אֶלָּא, שְׁהַתְּשׁוּבָה הִיא: "הִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים" – אוֹתָם שָׁרִי מְעַלָּה, הַנִּקְרָאִים "מְלֹאכֵי אֱלֹהִים", הֵם עוֹלִים בְּאֲשֶׁר אֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם (=הַקַּב"ה). אָבֵל זֶה רַק לְזָמַן מָה. שָׁכֵן בְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל חוֹזְרִים בְּתְשׁוּבָה, נִטֵּל הַכַּח מִשָּׁרִי מְעַלָּה שֶׁל אוֹמוֹת הָעוֹלָם, וְאוֹתָם "מְלֹאכֵי אֱלֹהִים" יֶרְדִים וְנוֹפְלִים לְפָנֵי עַם יִשְׂרָאֵל.

"עוֹדְנֵנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרַחֵל בָּאָה עִם הַצָּאן אֲשֶׁר לְאֲבִיהָ כִּי רָעָה הוּא" (כט' ט')

עַל הַכְּתוּב: "עוֹדְנֵנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרַחֵל בָּאָה עִם הַצָּאן אֲשֶׁר לְאֲבִיהָ כִּי רָעָה הוּא", דוֹרְשִׁים חז"ל: "וְרַחֵל בָּאָה עִם הַצָּאן", אֵילוֹ הַצָּאן נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים, "אֲשֶׁר לְאֲבִיהָ", שְׁשִׁיכִים לְאֲבִיהָ שְׁבַשְׁמַיִם. וּמִפְּרָשׁ וְאוֹמֵר: מָה לְרַחֵל עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל? "כִּי רָעָה הוּא" – רַחֵל אֲמַנּוּ הִיא הָרוּעָה שֶׁל צָאן קְדוּשִׁים, לְהַתְּפַלֵּל עָלֵיהֶם בְּכָל צָרָתָם, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תִמְרוֹרִים רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ". וְעַל-כֵּן גַּם בְּהִיוֹתָם שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל טְמוּנִים בְּצָאן לְבָן אֲבִיהָ שְׁמָרָה עָלֵיהֶם רַחֵל מִכָּל מִשְׁמֵר.

וְלָכֵן כְּתוּב בְּהַמְשָׁךְ: "וַיְהִי בְּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל בַּת לְבָן אַחֵי אִמּוֹ וְאֵת צָאן לְבָן", הַשִּׁיג מִזֶּה יַעֲקֹב, בְּרוּחַ קוֹדֵשׁוֹ, שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל טְמוּנִים בְּצָאן לְבָן. "וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת הָאֲבָן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר". וּפְרָשׁ רש"י: כְּמִי שְׁמַעְבִּיר אֶת הַפֶּקֶק מֵעַל פִּי צְלוּחִית (=בְּקֻבוּק). לְהוֹדִיעָהּ, שְׁכוּחוֹ (שֶׁל יַעֲקֹב) גְּדוּל".

שָׁכֵן, יַעֲקֹב אֲבִינוּ לֹא הִתְכַּוֵּן לְהַרְשִׁים, חָס וְשְׁלוֹם, אֶת רַחֵל, וּלְהַרְאוֹת לָהּ אֶת כּוּחוֹ הַגּוֹפְנִי, אֶלָּא יַעֲקֹב בְּקִשׁ לְרַמּוֹז לָהּ עַל הַתְּפַקִּיד שֶׁהוֹעִידָה לָהֶם הַהִשְׁגָּחָה הָעֲלִיוֹנָה, לְשִׁמּוֹר עַל צָאן יִשְׂרָאֵל, וּלְתַקְנָם, לְהוֹצִיא "אֲסִיר מִמִּסְגֵּר" (=בֵּית כְּלָא). דְּהֵינּוּ, לְשַׁחֲרַר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַטְּמוּנוֹת בְּצָאן לְבָן, וּלְהַעֲלוֹתָן לְדֶרֶגַת אָדָם.

"תְּפִילוֹת – אָבוֹת תִּיקְנוּם"

פְּעַם סָפְרוּ לְרַבִּי יוֹסֵף דָּב, רֹאשׁ יִשִּׁיבַת וּלְלוֹז'יִן וְרֶבֶה שֶׁל בְּרִיסְק, שְׁהוֹלְכִים וְרַבִּים הַאֲנָשִׁים שְׁאִינָם פּוֹקְדִים אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת לְתְפִילוֹת הַיּוֹם, וַיֵּשׁ מֵהֶם שְׁרַגְלָם אֵינָה דוֹרְכַת עַל מִפְתֵּן בֵּית הַכְּנֶסֶת, אֲפִילוֹ בְּיָמֵי שַׁבַּת וּמוֹעֵד, וְרוֹאִים אוֹתָם רַק בְּיָמִים שְׁחֵלוֹת אֶצְלָם "אֲזַכְּרוֹת" לְנַפְטָרִים. הַנִּיעַ רַבִּי יוֹסֵף דָּב אֶת רֹאשׁוֹ בְּעֶצֶב, וְאָמַר: לְצַעֲרֵנוּ, יֵשׁ לְתַת בְּזָמַן הַזֶּה פִּירוּשׁ חֲדָשׁ לְדַבְּרֵי חז"ל (בְּרַכּוֹת כו', ע"ב): "תְּפִילוֹת, אָבוֹת תִּיקְנוּם" כִּיּוֹם נִקְבְּעוֹת וּמִתְקַיְמוֹת תְּפִילוֹת רַבּוֹת בְּצִיבוּר בְּזוֹכוֹתָם שֶׁל הָאָבוֹת, שְׁהִלְכוּ לְעוֹלָמָם. שָׁכֵן, רַבִּים מְאַחֲזֵנוּ בְּגִי יִשְׂרָאֵל בְּאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת רַק כְּשֶׁהֵם חֲזִיבִים לוֹמֵר "קְדִישׁ" עַל מוֹת הָאָב אוֹ הָאֵם. וְאֵילוֹלֵא כֵן, אֲפֻשֶׁר שֶׁלֹּא הָיוּ רוֹאִים כָּל יָמֵי חַיֵּיהֶם כִּיֶּצֵד נִרְאָה בֵּית הַכְּנֶסֶת מִבְּפָנִים... שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

bnei-zion.com

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

יְצִיאַת הַשְּׁבֹט: 17:14 ר"ת 17:37

ערב שבת ו' כסלו תשע"ח (24.11.17)

הַפְּטָרָה: "וְעָמִי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל וְאוּלָם לְזוֹ שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה"

בְּמִדְרָשׁ בְּרֵאשִׁית רַבָּה (ב"ר כח, ג') מְבוֹאֵר, שֶׁבְעוֹרְףָּ הָאָדָם יִשְׁנָה עֵצִים קֹטְנָה, וְשָׁמָּה לְזוֹ. וְהִיא אֵינָה נִרְקֶבֶת לְעוֹלָם, גַּם לְאַחַר הַמִּיתָה. וּמֵעֵצִים זֶה בּוֹרָא הַקֶּב"ה אֶת הָאָדָם בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים, כְּפִי שְׁמוּבָא בְּזוּהַר שְׁבוּמָן תַּחֲתֵת הַמַּתִּים הַקֶּב"ה מוֹרִיד טַל עַל עֵצִים הַלּוֹז וְהוּא יִתְפַּח כְּשִׁמְרִים לְאַרְבָּעָה כְּיוּנָיִם, וּמִכֶּה יִשְׁתַּכְּלֵל הַגּוֹף וְכָל הָאֵיבָרִים יִצְמָחוּ. וְאִז, כְּשֶׁהַגּוֹף יִהְיֶה מוֹשָׁלָם, יוֹרֵיד הַקֶּב"ה אֶת הַנְּשָׁמָה וַיְכַנִּיס אוֹתָהּ לְגוֹף.

וּמְבוֹאֵר בְּדַבְרֵי חוֹ"ל, שֶׁעֵצִים הַלּוֹז אֵינָה נִהְיֵית מִן הַמְּזוּזָן הַחוּמְרֵי שְׁאוֹתוֹ אוֹכֵל הָאָדָם בְּיַמּוֹת הַשְּׁבוּעַ (כְּפִי שְׁכָל שְׂאֵר הָאֵיבָרִים נִהְיִים מִן הַמְּזוּזָן), אֲלָא רַק מִפְּנֵי הַמְּצוּהָ שֶׁל סְעוּדָה רְבִיעִית הוּא נִהְיֶה, וְלֹא מִגְּשָׁמִיּוֹת הָאֲכִילָה.

עַל-פִּי הָאָמוּר יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין אֶת הַפְּתוּב "וַיִּקְרָא (יַעֲקֹב) אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל וְאוּלָם לְזוֹ שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה". וַיִּפְרֹשׁ רַבְּנּוּ בַחֲזֵי בִיאוֹר נִפְלָא: "וְאוּלָם לְזוֹ שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה" – הַמָּקוֹם שֶׁקָּרָאוּ (יַעֲקֹב) 'בֵּית אֵל', וְהוּא יְרוּשָׁלַיִם. (אם כן), (ל)מָה הָיָה צוּרְף לְהוֹדִיעֵנוּ שֶׁ(שְׁמָה) נִקְרָא לְזוֹ מִתַּחֲלִילָה? וּמָה תוֹעֵלַת מַגְעַת אֵלֵינוּ מִזֶּה? (אֲלָא) יִתְכַּן לֹמֵר כִּי בָּא הַפְּתוּב לְרִמּוֹז לָנוּ בְּשֵׁם הַזֶּה כִּי מִזֶּה(=מִירוּשָׁלַיִם) הַתַּחֲלִיל הָעוֹלָם לְהִשְׁתַּכְּלֵל וְלְהַתְחַדֵּשׁ, וְהִנֵּה הוּא רֵאשִׁית הַבְּרִיאָה וְהַחִידוּשׁ (שֶׁל הָעוֹלָם). וְלִכֵּן גָּלָה לָנוּ כִּי שֵׁם הָעִיר(=יְרוּשָׁלַיִם) לְרֵאשֹׁנָה הָיָה לְזוֹ, מִלְּשׁוֹן עֵצִים הַלּוֹז, הַשְּׂדֵרָה בְּאָדָם, שְׁמִמָּנָה עֵתִיד לְהִתְנַעַר וְלְהִתְחַדֵּשׁ וְלְהִיבְרָא (הָאָדָם) לְתַחֲתֵת הַמַּתִּים. כִּי כְּשֶׁם שְׁפָלָא הַחִידוּשׁ הַזֶּה הָיָה מְשֵׁם, כֶּךָ פְּלָא שֶׁל תַּחֲתֵת הַמַּתִּים יִתְחַל מְשֵׁם(=מִירוּשָׁלַיִם)...".

כְּדִי לְהִבִּין אֶת דְּבַרֵי רַבְּנּוּ בַחֲזֵי, הֵבֵה נִתְבוּנָן בְּמִדְרָשׁ (ב"ר כח, ג'): "אֲדַרְיָאנוּס... שָׂאל אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא: אָמַר לִיה: מֵהֵיכָן הַקֶּב"ה מִצִּיץ(=בוֹרָא) אֶת הָאָדָם לְעֵתִיד לְבוֹא? אָמַר לּוֹ: מִלּוֹז שֶׁל שְׂדֵרָה. אָמַר לּוֹ: מִנֵּן אַתָּה יוֹדֵעַ? אָמַר לּוֹ: אִיתִיתִיָּה לְיָדֵי וְאָנָּא מוֹדַע לָךְ(=בָּא וְאַרְאֶה לָךְ): טַחְנוּ (אֶת עֵצִים הַלּוֹז) בְּרַחִים – וְלֹא נִטְחָן. שְׂרָפוּ בְּאֵשׁ – וְלֹא נִשְׂרָף. נִתְנוּ בְּמַיִם, וְלֹא נִמְחָה. נִתְנוּ עַל הַסְּדוֹן, וְהַתַּחֲלִיל מִכָּה עָלָיו בְּפִטְיֵשׁ. נַחֲלַק הַסְּדוֹן וְנִבְקַע הַפְּטִישׁ, וְלֹא חָסַר כְּלוּם (מֵעֵצִים הַלּוֹז)".

לְפִי זֶה מְגַלָּה לָנוּ רַבְּנּוּ בַחֲזֵי חִידוּשׁ גְּדוֹל, שְׁכִמוּ שֶׁהַקֶּב"ה בְּרָא בְּגוֹף הָאָדָם אֶת עֵצִים הַלּוֹז שֶׁבְּשְׂדֵרָה, שְׁקִימָת וְנִשְׂאָרֵת תְּמִיד וּבְכָל מְצַב, וּמִמָּנָה עֵתִיד הַקֶּב"ה לְבָנוֹת אֶת הַגּוֹף לְעֵתִיד לְבוֹא בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים. כֶּךָ בְּרָא הוּא יִתְבַּרְךָ אֶת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, פְּלִטְרִין שֶׁל מִלְךָ, שֶׁהִיא בְּבַחֲנֵינָת "עֵצִים הַלּוֹז" שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁמִמָּנָה(=מִירוּשָׁלַיִם) הַקֶּב"ה הַתַּחֲלִיל (כְּפִידוּעַ) אֶת בְּרִיאַת הָעוֹלָם. וּמִמָּנָה הוּא יִתְבַּרְךָ עֵתִיד לְהִתְחַלֵּל אֶת תַּחֲתֵת הַמַּתִּים. (רְמִזוּ נִפְלָא עַל-כֶּךָ הִבִּיא כ"ק הָאֲדַמּוֹר מִטְּשֵׁאקֵאוּוֹעַ שְׁלִיט"א בְּפְתוּב: "וְאוּלָם לְזוֹ שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה". "אוּלָם" רֵאשִׁי תִיבוֹת "וְנִאֲמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מַתִּים". לְרִמּוֹז, שְׁעֵתִיד הַקֶּב"ה לְהִתְחַלֵּל אֶת תַּחֲתֵת הַמַּתִּים מִירוּשָׁלַיִם, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן!)

אִם כֶּךָ צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין מְדוּעַ קָרָא יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְירוּשָׁלַיִם בְּשֵׁם "בֵּית אֵל", וְלֹא כְּפִי שֶׁנִּקְרָא קוֹדֶם בְּשֵׁם לְזוֹ (כְּמוֹ שְׁפְתוּב: "וַיִּקְרָא (יַעֲקֹב) אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל וְאוּלָם לְזוֹ שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה")?

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שְׁלֵאֲחַר שְׁנִתְגַּלָּה לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ בְּחִלּוּם שְׁעֵתִיד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְהִיבְנוֹת בְּהַר הַמּוֹרִיָּה בִירוּשָׁלַיִם, כְּפִי שְׁפְתוּב: "וַיִּירָא וַיֹּאמֶר... אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם", הִבִּין שֶׁהַסִּיפָה שְׁמָה שְׁזָכְתָה יְרוּשָׁלַיִם לְהִיּוֹת "הַלּוֹז שֶׁל הָעוֹלָם". הוּא מְכִינָן שְׁבִתוּכָה נִמְצָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בֵּיתוֹ שֶׁל הָאֵל, שְׁמִשֵּׁם יוֹרֵד שְׁפַע וְחַיּוֹת לְכָל הָעוֹלָם. וְלִכֵּן "וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל", עַל שֵׁם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא כְּבִיכּוֹל בֵּית/בֵּיתוֹ שֶׁל הָאֵל/הַקֶּב"ה.

בְּדִרְךָ זֶה יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין אֶת הַרְעִיּוֹן הַנִּשְׁגָּב בְּמִשְׁנַתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל ה"מְאוֹר וְשִׁמְשׁ" (וַיְחִי), אֲשֶׁר בָּאָר עַל-פִּי הַפְּתוּב בְּגִמְרָא (תַעֲנִית ה'): "יַעֲקֹב אֲבִינוּ לֹא מֵת". שְׁיַעֲקֹב אֲבִינוּ זָכָה לְקֹדֶשׁ אֶת כָּל גּוֹפוֹ, בְּבַחֲנֵינָת עֵצִים הַלּוֹז. דְּהֵינּוּ, כְּמוֹ שֶׁעֵצִים הַלּוֹז אֵינָה נִהְיֵית מִן הַמְּזוּזָן הַחוּמְרֵי שְׁאוֹתוֹ אוֹכֵל הָאָדָם (כְּפִי שְׁכָל שְׂאֵר הָאֵיבָרִים נִהְיִים מִן

המזון), כך יעקב אבינו לא נהנה מפל עניני העולם הזה, עד שכל גופו נתעלה ונתקדש להיות ממש בבחינת ה"לוח", שאינו מת, ועל-כן אמרה הגמרא "יעקב אבינו לא מת".

וזהו שכתוב (בראשית מח, ג): "ויבא יעקב לזוה...". דהינו, שנתעלה ובא כל פלו "לזוה", למדרגת עצם הלוח. וכפי דבריו הקדושים של ה"מאור ושמש": "והנה, באדם יש עצם קטן הנקרא לוח, שלא נהנתה מעץ הדעת, לפי שאין לו (לעצם) שום הנאה ממאכל כל ששת ימים רק מסעודת מוצאי שבת, כידוע. והוא (=עצם הלוח) חי לעולם, וממנו יהיה תחית המתים לכל הגוף לעתיד לבוא. ויהיה פחמירא לעיסה (=כשמרים לבצק)... והנה, מי שלא נהנה מהעולם הזה רק... שמביט אל רוחניותו של כל הדברים נקרא גם פן 'לוח', שהוא במדרגת עצם הלוח הנזכר לעיל. ומי הוא שיכול להתפאר בכך שלא נהנה כלל כל ימיו מהעולם הזה? רק מצינו גבי רבנו הקדוש (=רבי יהודה הנשיא, שלמרות שהיה לו שפע רב טוב כל ימות השנה, בכל זאת העידו עליו בגמרא (כתובות קד): "בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, (ו)אמר: רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה, ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה"... ומכל שכן, יעקב אבינו, שהיה המובחר שבאבות, ורבנו הקדוש היה רק ניצוץ ממנו".

וממשיך ה"מאור ושמש": "ולכך כתיב לעיל בפרשת "וישלח" ויבא יעקב לזוה... דהינו, שבא במדרגת 'לוח'... הגם שהיה בארץ כנען, ששם כל תאות עולם הזה בכל מיני יופי והידור מפל ארצות שבעולם, אף-על-פי-כן לא הביט (אלא) רק אל רוחניותו של כל דבר ודבר... והיה דבוק באלהים חיים... ועל-כן אמרו חכמינו ז"ל: "יעקב אבינו לא מת", מחמת שהוא מדרגת 'לוח'... ולזה כתיב גם כן פאן בפרשה 'אל שדי נראה אלי בלוח' דיקא... ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריד', דיקא כנזכר לעיל 'אחוזת עולם', דהינו כשהיו (ישראל) במדרגה כמוד, אזי יהיה להם אחוזת עולם. ולא יהיו יכולים שום אומה ולשון שבעולם לגרשם מארץ ישראל... (יהי רצון) (ש)נזכה לבוא למדרגה זו, ונבוא לארץ ישראל בביאת משיח במהרה בימינו, אמן".

(על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינתס פרידמן)

"ושבתי בשלום אל בית אבי (שבשמים)... " (כוחה של ברכת צדיק)

סיפור מדהים ספר הרב דוד דב ז"ל: בכל חג סוכות היינו נוהגים, אני וחברי הילדים, להיכנס לסוכתו של שכננו, יהודי בשם ברסלואר. וזה, היה חוזר ושונה בכל שנה את המעשה שארע עמו. אותו שכן, בבחרותו היה עוזר למלמד בעיר בראדי, ומידי פעם היה מסייע בעבודות המטבח לרבנית קלוגר ע"ה, אשת הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל (שכהן כרבה של בראדי במשך כחמשים שנה). פעם אחת, בערב שבת אחד, אי-אפשר היה להשיג דגים בכל העיר. אותו שכן ספר, שביודעו את הקפדתו של רבי שלמה קלוגר לאכול דגים בשבת קדש, טרח ונדד בין הפפרים הסמוכים, ולבסוף עלה בידו לרכוש דגים לליל שבת קדש. כאשר הגישו את הדגים לשלחן, נודע הדבר לגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל, והוא ברכו, "שתחיה מאה שנה".

לאחר תקופה, נודע לאותו שכן, שהצדיק הקדוש ר' מאיר'ל מפרימשלאן מבקר בסביבות בראדי. הוא השתוקק לראות את פניו, ומחמת עניותו הוא הלך ברגל למקום שהותו, והמתין יומים, עד שעלה בידו להכנס. והנה, רק פתח את הדלת, הביט בו ר' מאיר'ל, ואמר לו: "תגיד לי, הרב של בראדי הבטיח לך מאה שנה? (אם כן) מאיר'ל מסכים".

כאשר מיודענו היה ישיש מופלג, עדין היה מהלך בפוחות עצמו, בבריאות ובצלילות. פעם אחת, כאשר היה בן תשעים ושש, הוא נדרס על-ידי מכונת דוהרת. באורח נס מאת השם יתברך, הוא נפל בין הגלגלים, ולא ארע לו מאומה. בגיל תשעים ושמונה הוא חלה קשות, ושני פרופסורים מומחים בדקו אותו, ואמרו לאשתו שעליה להתכונן לקראת הבאות. שפן, נותרו לו שבועים לחיות, לכל היותר. כאשר שמע את דבריהם מחדר משכבו, התישב על המיטה, וקרא בקול: "גם אם יתנו לי שלשים אלה שילינג, אני לא אותר על השנתיים שנותרו לי!". לבסוף, מספר הרב דב איזיק ז"ל, מוצאי שבת קדש בחורף, בתקופת חנוכה. נכנסה גב' ברסלואר (=אשתו של השכן) לביתנו, רוטטת מבכי, ושחה לי: "אני נורא מפחדת, כי הלילה הוא יהיה בן מאה שנה". ובאותו לילה הוא נפטר.

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" (כח', י')

עַל הַפְּתוּב, "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" כְּתוּב הַמְּקוּבֵּל הַאֲלֹקִי, בְּעַל הַ"מַּגְלָה עֲמוּקוֹת": "וַיֵּצֵא" – רֵאשִׁי תִיבוֹת "וַיֵּרָא יַעֲקֹב צֹרֵת אֶלֶף". וְנִתְיַגְעוּ כָּל הַמְּפָרְשִׁים לְבָאֵר אֶת עֵמֶק כְּוָנְתוֹ שֶׁל הַ"מַּגְלָה עֲמוּקוֹת": וְכִי אֵיזוֹה אֹת א' רָאָה יַעֲקֹב אֲבִינוֹ? וּמָה הַקָּשֶׁר בֵּין זֶה לְבֵין יְצִיאָתוֹ מִבְּאֵר שֶׁבַע לְלֶכֶת חֲרָנָה?

נִקְדִּים תְּחִילָה לְבָאֵר מָה שֶׁתִּקְנוּ לָנו חֲזו"ל לְבִרְךְ בְּשֶׁבַע הַבְּרָכוֹת שֶׁמְבָרְכִים אֶת הַחֲתָן וְהַכֹּהֵל אֶת בְּרַבְת "בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, יוֹצֵר הָאָדָם". וְתִמְהוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל בְּרַכָּה זוּ. שָׁכֵן, מְדוּעַ מְבָרְכִים בְּעַת הַחוּפָּה אֶת הַחֲתָן וְהַכֹּהֵל בְּבְרַכַּת "יוֹצֵר הָאָדָם"? הֲלֹא לְכַאוּרָה רָאוּי יוֹתֵר לְבִרְךְ בְּרַכָּה זוּ כַּאֲשֶׁר הֵם יוֹלְדִים אֶת יְלָדֵיהֶם, שָׂאוֹ הֵם שׁוֹתֵפִים לְהַקְב"ה בִּיצִירַת הַיֶּלֶד, וְהֵם בְּבַחֲיִנַת "יוֹצֵר הָאָדָם".

בְּפִשְׁטוֹת יֵשׁ לְבָאֵר עֲנִין זֶה עַל-פִּי הַפְּתוּב בְּגִמְרָא (יְבָמוֹת סג'): "אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: כָּל אָדָם שָׂאִין לוֹ אִשָּׁה, אֵינּוּ נִקְרָא אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ה'): 'זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם'".

הֵנָּה, מִבְּאֵר מִכָּאֵן, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהַקְב"ה בְּרָא זָכָר וּנְקֵבָה בִּיחַד ("זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאָם"), וְרַק לְאַחַר מִכָּן קָרָא אֶת שְׁמֵם "אָדָם", לְכֵן רַק לְאַחַר שֶׁהָאִשׁ נוֹשָׂא אִשָּׁה, נִקְרָא הוּא בְּתוֹאֵר "אָדָם".

וּכְפִי שֶׁגַּם מִבְּאֵר בְּזֶהר הַקְּדוּשׁ עַל הַפְּתוּב (וַיִּקְרָא ה'): "אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַה'", שָׂרַק מִי שֵׁישׁ לוֹ אִשָּׁה יְכוּל לְהִקְרִיב קָרְבָן. שָׁכֵן, רַק אִזּוֹ הוּא נִקְרָא "אָדָם". אֲבָל, מִי שֶׁאֵינּוּ נָשׁוּי, אֹמֵר הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ, אֲסוּר לוֹ לְהִקְרִיב קָרְבָן, מִכִּיּוֹן שָׂאוֹ אֵינּוּ נִקְרָא "אָדָם", אֲלֵא "פְּלֶג גּוֹפֵא" (=חֲצִי גּוֹף).

וְצִרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֲנִין זֶה בִּיִּתֵר שָׂאת. שָׁכֵן, מְדוּעַ בְּאַמַּת כָּל מִי שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה אֵינּוּ נִקְרָא "אָדָם"?

נִקְדִּים לְהִבִּיא מָה שֶׁשְּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (יְבָמוֹת סא'): "רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אֹמֵר: קִבְרֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים אֵינָם מְטַמְּאִין בְּאַהֲלֵי, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחִזְקֵאל לד', לא'): 'וְאַתֶּן צֹאנִי, צֹאן מִרְעִיתִי אָדָם אִתָּם'. אִתָּם קְרוִיִין 'אָדָם', וְאֵין עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים קְרוִיִין 'אָדָם'". וְצִרִיךְ לְהִבִּין, מְדוּעַ רַק יִשְׂרָאֵל קְרוִיִים בְּתוֹאֵר "אָדָם", וְלֹא "עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים" (=הַגּוֹיִים)?

וּמִתְרַץ עֲנִין זֶה הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ, וְאֹמֵר (יתרו פו', מִתוֹרָגָם): "תִּנְא רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקְב"ה קָרָא לָהֶם 'אָדָם', דְּכִתִּיב: 'וְאַתֶּן צֹאנִי, צֹאן מִרְעִיתִי אָדָם אִתָּם'... (ו)מָה טַעַם קָרָא לָהֶם 'אָדָם'? מִשּׁוּם דְּכִתִּיב 'וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם', אִתָּם וְלֹא שָׂאֵר אוֹמוֹת... כִּיּוֹן שֶׁזָּכָה (אִישׁ יִשְׂרָאֵל) לְקִיָּם (אֶת) מִצְוֹת הַתּוֹרָה, (שָׂאוֹ הוּא)...מִתְדַבֵּק בְּמֶלֶךְ הַקְב"ה עֲצֻמוֹ, (הֵנָּה עַל-יְדֵי זֶה) נִקְרָא 'אָדָם'".

וְצִרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין אֶת דְּבַרֵי הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ. שָׁכֵן, וְכִי מָה הַקָּשֶׁר בֵּין הַפְּסוּק: "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם", לְבֵין זֶה שָׂרַק יִשְׂרָאֵל קְרוִיִים "אָדָם"?

וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ אֶת כְּוָנַת הַזֶּהר עַל-פִּי מָה שֶׁכְּתוּב הַ"שְּׁפָתֵי צְדִיקִים" (חֶלֶק ב', "בְּהַעֲלֵתְךָ", עַל-פִּי הַמַּגִּיד מִמְזִרִיטֵשׁ זִיע"א), שֶׁבְּאַמַּת הִיָּה רָאוּי שֶׁהָאָדָם יִקְרָא דּוֹקָא בְּתוֹאֵר "דָּם", כְּפִי שֶׁכְּתוּב בְּתוֹרָה (דְּבָרִים יב', כג'): "כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ". אוּלָם, הֵיזוֹת וְהַקְב"ה מְשַׁרְה אֶת שְׁכִינָתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ נִקְרָא פִּידוּעַ אֶלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם (כְּמִבְּאֵר בְּגִמְרָא (תְּחִיבָה טז'): "וְאֵין אֶלּוּפִי, אֲלֵא הַקְב"ה, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָהוּ ג', ד'): 'אֲבִי אֶלּוּפִי נְעָרִי אֶתָּה'"). עַל-כֵּן, כַּאֲשֶׁר שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה בְּאִישׁ יִשְׂרָאֵל, מִתְחַבֵּרַת הָאוֹת א', הַרוּמּוֹת לְאֶלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, עִם הַ"דָּם", וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה צִירּוֹף "אָדָם".

אוּלָם, עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים/אוֹמוֹת הָעוֹלָם, שֶׁאֵין לָהֶם הַשְּׂרָאֵת הַשְּׁכִינָה וְהַתְּחַבְּרוּת עִם הַקְב"ה, חֲסָרָה אֶצְלָם הָאוֹת א', הַרוּמּוֹת לְאֶלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְלִכֵּן הֵם אֵינָם נִקְרָאִים "אָדָם", כִּי אִם "דָּם", שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית בְּלָבָד.

הֵנָּה, עֲתָה מִבְּאֵרִים הֵיטֵב דְּבַרֵי רֵשֵׁב", הָאוֹמֵר שִׁישְׂרָאֵל קְרוִיִים "אָדָם" מִשּׁוּם שֶׁכְּתוּב: "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם", אִתָּם וְלֹא שָׂאֵר אוֹמוֹת". שָׁכֵן, מִכִּיּוֹן שִׁישְׂרָאֵל זוֹכִים לְקִיָּם אֶת הַפְּסוּק: "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם", עַל-יְדֵי שֶׁהֵם דְּבוֹקִים בְּה' בְּתִפִּילָה, בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, שָׂאוֹ מִדְּבָק הַקְב"ה בָּהֶם, וּמְשַׁרְה עֲלֵיהֶם אֶת שְׁכִינָתוֹ, הֵנָּה, עַל-יְדֵי כֵךְ נִמְשַׁכֵּת עֲלֵיהֶם הָאוֹת א', הַרוּמּוֹת לְאֶלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם/הַקְב"ה, וּמְצַטְרֶפֶת ל"דָּם", וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה

צירוף **"אדם"**. אבל, שאר אומות העולם, שאין להם התחברות עם הקב"ה, אינם נקראים **"אדם"**.

אולם, כותב הוזהר הקדוש (ויקרא א', ב', מתורגם): **"בא וראה, 'אדם' כי יקריב מכס' (קרָבָן), להוציא (=חויג מ)מי שלא נשא (אשה). שהרי, קורבנו אינו קרבן, והברכות אינן מצויות אצלו, לא למעלה ולא למטה... שאינו אדם, ולא בכלל אדם הוא, והשכינה אינה שורה עליו, משום שהוא פגום, ונקרא בעל מום. ובעל מום מתרחק מהכל, כל שכן למזבח להקריב קרבן"**.

הנה, מפורש היטב, שכל מי שאין לו אשה, אינו נקרא **"אדם"** – וזאת, משום שאין לו השראת השכינה, כפי שמצינו בגמרא (סוטה יז'): **"דריש רבי עקיבא: איש ואשה זכו – שכינה ביניהם"**. משמע, כי רק לאחר שנשא האישה, זוכה הוא להשראת השכינה, ונקרא **"אדם"**. אבל מי שלא נשא אשה, לא נקרא **"אדם"**. שכן, אין הוא זוכה להשראת השכינה, והוא בבחינת **"דם"** – שהרי, חסרה לו האות **א'**, הרומזת לאלופו של עולם, הקב"ה. מכל זה נמצאנו למדים, שלמרות שאיש ישראל דבוק באלופו של עולם, בתורה, בתפילה ובמעשים טובים, אין הוא נקרא בתואר **"אדם"**, אלא עד שיתחתן וישא אשה.

לפי זה גם מבואר, מדוע מי שאין לו אשה אינו ראוי להקריב קרבן לה'. שהרי, תכלית הקרבן היא להתקרב אל הקב"ה, על-ידי השראת השכינה עליו (=על האדם). ומאחר ואין לו אשה, איך יכול הוא להתקרב אל ה' והרי אין השכינה שורה, אלא רק על-ידי שהאדם נושא אשה (כמו שכתוב: **"איש ואשה... שכינה ביניהם"**).

ויש להוסיף עוד מה שמבואר ב"ספר עץ חיים" לרבינו הקדוש האריז"ל (שער ד', פרק ה'): **"(ה)אות א', צורתה כ"ו (=26), כזה: יו"**. כלומר, אומר האריז"ל, שהאות **א'** עולה למנין שם הוי"ה 26. הא כיצד?

ומסביר האריז"ל ואומר, שהאות **א'** מורכבת משלש אותיות – **יוי** – באופן הבא: **י** למעלה בצד ימין, **י** (הפוכה) למטה בצד שמאל, ואות **ו** באמצע באלכסון, וביחד שם הוי"ה.

(פעמים י' – בגמטריה 20, ועוד ו' שהיא 6 – עולה סה"כ 26 – גמטריה של שמו יתברך, **יהוה-ה**).

נמצא, שהאות **א'**, הרומזת לאלופו של עולם, הקב"ה, היא ממש שמו יתברך (הוי"ה), ועל-כן רק מי שנשא אשה, ועל-ידי כך הצטרפה האות **א'** ל"דם", נקרא בתואר **"אדם"**, ויש בכוחו להתקרב לאלופו של עולם, הקב"ה.

מעתה יתבאר היטב מה שכתב ה"מגלה עמוקות": **"ויצא"** – ראשי תיבות **"וירא יעקב צורת אלה"**. שכן, אומר **"בעל הטורים"**, הפרשה הקודמת (=תולדות) מסתימת במלים **"לו לאשה"**, ופרשתנו מתחילה במלים **"ויצא יעקב"**. וזאת, כדי לרמוז לנו, שיעקב יצא לחרן כדי לישא אשה. וכפי דברי הקדושים של **"בעל הטורים"**: **"לעיל מיניה (=פרשה הקודמת) כתיב 'לו לאשה', וסמיה ליה (=וסמוך לה, בפרשה הנוכחית כתוב) ויצא יעקב' (רמוז לנו הכתוב), שייצא (יעקב) לישא אשה"**.

וזהו שכתב ה"מגלה עמוקות": **"ויצא"** – ראשי תיבות **"וירא יעקב צורת אלה"**. כלומר, יעקב אבינו השיג, ברוח קודשו, שהגיע זמנו לצרף אליו את צורת האות **א'**, כדי להשלים את התואר **"אדם"**. ומאחר ודבר זה נעשה לאחר שנושאים אשה, הלך יעקב לחרן, אל בית לבן הארמי, כדי להקים את בית ישראל.

(ויש לומר שזהו מה שראה יעקב בחלום: **"והנה ה' נצב עליו"** – שהאות **א'** (שעולה כאמור לגמטריה שם הוי"ה ברוך הוא) ניצבת עליו לשומר, כדי שישא את האמהות הקדושות, וישלים את התואר **"אדם"**, ללא שום מניעות). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויקח מאבני המקום וישם מראשיתו" פרש רש"י: **"התחילו (האבנים) מריבות זו עם זו. זאת אומרת – עלי יניח צדיק את ראשו... רבי יום-טוב ליפא טיטלבאום, שישב על כסא הרבנות בעיר מרמרוש-סיגט, סבל מאד ממתנגדיו הרבים בקהילה. הללו לא היו מסתפקים בהטחת דברי עלבון כנגד הרב, אלא אף הגיעו, לא עלינו, גם להרמת ידים כלפי רבי יום-טוב ובני ביתו."**

יום אחד הסב הרב בחדרו עם קבוצת מקורבים מבני המקום, והיה מסיח עמהם בדברי תורה, כשנפתע הושלכה אבן גדולה לתוך הבית, שכמעט פגעה בראש הרב. הרים אחד המסובים את האבן, טלטל אותה מיד ליד, וקרא בזעם: **"מה גדולה אבן זו, שיש בה כדי לסכן חיי אדם, וכמה רעים אנשים אלו, שהשליכו אבן זו כלפי רבנו בכונה תחילה! חס ושלום להטיל דופי ביהודים פשרים! – ששע רבי יום-טוב את הדובר – לא נחשדו חלילה ישראל להטיל אבנים גדולות כאלה. אין זאת אלא שהאנשים הטילו כלפינו אבנים קטנות, ואותן אבנים החלו מריבות ביניהן, וכל אחת אמרה: 'אני אנוח על ראש הצדיק' – ומתוך כך נעשו כל האבנים הקטנות לאבן אחת גדולה..."**

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

bnei-zion.com

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 16:04

עֲרַב שַׁבַּת ו' כִּסְלוֹ תשע"ח (24.11.17)

יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 17:14 ר"ת 17:37

הַפְּטָרָה: "וְעַמִּי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב"

(לפי העיר חיפה) ל (moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל וְאוּלָם לֹזוּ שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה"

על הפתוב "וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל וְאוּלָם לֹזוּ שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה", מְפָרֵשׁ רַבְּנוּ בַּחֲנִי בִיאור נִפְלָא: "וְאוּלָם לֹזוּ שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה" – הַמָּקוֹם שֶׁקָּרְאוּ (יַעֲקֹב) 'בֵּית אֵל', וְהוּא יְרוּשָׁלַיִם. (אם כן), (לְמָה הִיָּה צוּרָךְ לְהוֹדִיעֵנוּ שְׁמוֹ) נִקְרָא לֹזוּ מִתְחִילָה? וְמָה תוֹעֵלַת מַגְעַת אֵלֵינוּ מִזֶּה? (אֵלָּא) יִתְכַּן לֹמֵר כִּי בָּא הַכְּתוּב לְרִמּוֹז לָנוּ בְּשֵׁם הַזֶּה כִּי מִזֶּה (=מִירוּשָׁלַיִם) הִתְחִיל הָעוֹלָם לְהִשְׁתַּכְּלֵל וְלְהִתְחַדֵּשׁ, וְהִנֵּה הוּא רֵאשִׁית הַבְּרִיאָה וְהַחִידוּשׁ (שֶׁל הָעוֹלָם). וְלָכֵן גָּלָה לָנוּ כִּי שֵׁם הָעִיר (=ירוּשָׁלַיִם) לְרֵאשֹׁנָה הִיָּה לֹזוּ, מִלְּשׁוֹן עֵצָם הַלֹּזוּ, הַשְּׁדָרָה בְּאָדָם, שֶׁמִּמֶּנָּה עֲתִיד לְהִתְנַעֵר וְלְהִתְחַדֵּשׁ וְלְהִיבְרָא (הָאָדָם) לְתַחֲתֵת הַמֵּתִים. כִּי כִּשְׁם שֶׁפָּלָא הַחִידוּשׁ הַזֶּה הִיָּה מִשָּׁם, כִּךְ פָּלָא שֶׁל תַּחֲתֵת הַמֵּתִים יִתְחִיל מִשָּׁם (=מִירוּשָׁלַיִם)..."

כְּדִי לְהַבִּין אֶת דְּבָרֵי רַבְּנוּ בַּחֲנִי, הִבֵּה נִתְבוּנִן בְּמִדְרָשׁ (ב"ר כח, ג'): "אֲדַרְיָאנוּס... שָׂאל אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא: אָמַר לִיה: מַהִיכֵן הַקַּב"ה מְצִיחַ (=בוֹרֵא) אֶת הָאָדָם לְעֲתִיד לְבוֹא? אָמַר לוֹ: מִלּוֹז שֶׁל שְׁדָרָה. אָמַר לוֹ: מִנֵּין אַתָּה יוֹדֵעַ? אָמַר לוֹ: אֵיתִיתִיָּה לְיַדִּי וְאָנָּא מוֹדֵעַ לָךְ (=בֵּא וְאַרְאֵה לָךְ): טַחְנוּ (אֶת עֵצָם הַלֹּזוּ) בְּרַחִים – וְלֹא נִטְחָן. שָׂרְפוּ בָּאֵשׁ – וְלֹא נִשְׂרָף. נִתְנוּ בְּמַיִם, וְלֹא נִמְחָה. נִתְנוּ עַל הַסֶּדֶן, וְהִתְחִיל מִכָּה עָלָיו בְּפִטְיֵשׁ. נִחְלַק הַסֶּדֶן וְנִבְקַע הַפִּטְיֵשׁ, וְלֹא חָסַר כְּלוּם (מֵעֵצָם הַלֹּזוּ)..."

לְפִי זֶה מְגַלָּה לָנוּ רַבְּנוּ בַּחֲנִי חִידוּשׁ גָּדוֹל, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא בְּגוֹף הָאָדָם אֶת עֵצָם הַלֹּזוּ שֶׁבְּשְׁדָרָה, שֶׁקִּימָת וְנִשְׁאָרַת תְּמִיד וּבְכָל מְצַב, וּמִמֶּנָּה עֲתִיד הַקַּב"ה לְבַנּוֹת אֶת הַגּוֹף לְעֲתִיד לְבוֹא בְּתַחֲתֵת הַמֵּתִים. כִּךְ בְּרָא הוּא יִתְבַּרְךְ אֶת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, פְּלִטְרִין שֶׁל מֶלֶךְ, שֶׁהִיא בְּבַחֲנֵינָת "עֵצָם הַלֹּזוּ" שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁמִּמֶּנָּה (=מִירוּשָׁלַיִם) הַקַּב"ה הִתְחִיל (כְּפִידוּעַ) אֶת בְּרִיאַת הָעוֹלָם. וּמִמֶּנָּה הוּא יִתְבַּרְךְ עֲתִיד לְהִתְחִיל אֶת תַּחֲתֵת הַמֵּתִים. (רְמִזוּ נִפְלָא עַל-כִּךְ הִבִּיא כ"ק הָאֲדַמוּ"ר מִטְּשֵׁאקְאוּוֹעַ שְׁלִיט"א בְּכַתּוּב: "וְאוּלָם לֹזוּ שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה". "אוּלָם" רֵאשִׁי תִיבוֹת "וְנִיָּאמֵן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים". לְרִמּוֹז, שֶׁעֲתִיד הַקַּב"ה לְהִתְחִיל אֶת תַּחֲתֵת הַמֵּתִים מִירוּשָׁלַיִם, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן!

"וַיִּדְרַר יַעֲקֹב נִדְרָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשִׁמְרָנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה... וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ"

הָאֲר"י הַקְּדוֹשׁ אוֹמֵר, שֶׁלְאַחַר שֶׁחֲטָא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת, נִקְצְבוּ לוֹ אֵלֶּף שָׁנוֹת חַיִּים, כְּפִי שֶׁהוֹהִיר הַקַּב"ה אֶת הָאָדָם: "כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ (=מֵעֵץ הַדַּעַת) מוֹת תָּמוּת", וַיְדוּעַ שְׁיֹמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה הוּא אֵלֶּף שָׁנָה, שֶׁנִּיאָמַר בְּתִהִילִים: 'כִּי אֵלֶּף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבוֹר...'".

לָכֵן, כְּשֶׁחֲטָא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן, וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת, נִגְזַר עָלָיו, כְּאֲמוּרָה, לְחַיּוֹת אֵלֶּף שָׁנוֹת חַיִּים, בְּמָקוֹם חַיִּי נִצָּח שֶׁלָּהֶם הִיָּה זוֹכָה אֵילּוֹ לֹא הִיָּה חוּטֵא.

וְהִנֵּה, יְדוּעַ מָה שֶׁאֲמָרוּ חו"ל בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְבַר רַבָּה יד', יב'): "ע' (=שְׁבַעִים) שָׁנָה שֶׁחָסַר אָדָם (הָרָאוּשׁוֹן) מִשְׁנוֹתָיו... נָתַן לְדוֹד בֶּן יִשְׂרָאֵל...". דְּהִינּוּ, אָדָם הָרָאוּשׁוֹן הַסִּכְּסִים לְתֵרוּם שְׁבַעִים שָׁנָה מִשְׁנוֹתָיו לְדוֹד הַמֶּלֶךְ, וְלְחַיּוֹת 930 שָׁנָה בְּמָקוֹם אֵלֶּף שָׁנוֹת חַיִּים.

וְאוּלָם, אוֹמְרִים חו"ל, כְּאֲשֶׁר הִגִּיעַ אָדָם הָרָאוּשׁוֹן לְגִיל 930 שָׁנָה, וְהִגִּיעַ זְמַנוּ לְהִיפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, רָצָה לְחַזּוֹר בּוֹ מִמִּתְנַתּוֹ שְׁנַתֵּן לְדוֹד. אֵלָּא, שֶׁהַקַּב"ה הִרְאָה לוֹ, לְאָדָם הָרָאוּשׁוֹן, שֶׁעֲתִיד אֶחָד מִבְּנָיו לְנִדְרוֹר נִדְרָה, וּמִיָּד לְקִימוֹ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: "וַיִּדְרַר יַעֲקֹב נִדְרָר" (וּפְרָשׁוּ חו"ל, שֶׁמִּיָּד קָיָם יַעֲקֹב אֶת נִדְרוֹ). וְעַל-יַדִּי כִּךְ, הַסִּכְּסִים אָדָם הָרָאוּשׁוֹן לְקָיָם אֶת נִדְרוֹ. וְזֶהוּ שֶׁאֲמָר דּוֹד הַמֶּלֶךְ: "אֵל תְּבַטְחוּ בְּנְדִיבִים בֶּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה תִצָּא רוּחוֹ יֵשֵׁב לְאֲדַמְתּוֹ בְּיוֹם הַהוּא אֲבָדוֹ עֲשֵׁתְנָתָיו: אֲשֶׁרִי שָׂאל יַעֲקֹב בְּעִזְרוֹ".

דְּהִינּוּ, "אֵל תְּבַטְחוּ בְּנְדִיבִים בֶּבֶן אָדָם (הָרָאוּשׁוֹן)". שְׁכֵן, "בְּיוֹם הַהוּא", כְּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְגִיל 930 "אֲבָדוֹ עֲשֵׁתְנָתָיו", הִרְגִישׁ שֶׁאֲבָדוֹ "עֲשֵׁתְנָתָיו" – ע' (=70) שְׁנָתָיו, וְרָצָה לְחַזּוֹר בּוֹ. וְלֹוֹלָא שֶׁהַקַּב"ה הִרְאָה לוֹ אֶת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁנִּדְרוֹ וּמִיָּד קָיָם אוֹתוֹ לֹא הִיָּה מְקִיָּם אֶת נִדְרוֹ, וְעַל-כִּךְ מְשַׁבַּח דּוֹד אֶת הַקַּב"ה וְאוֹמֵר "אֲשֶׁרִי שָׂאל יַעֲקֹב בְּעִזְרוֹ".

על הכתוב, "ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו", מפרש רש"י: "התחילו (האבנים) מריבות זו עם זו. זאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. וזאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. מיד עשאן הקב"ה אבן אחת". בענין זה מובא בספר "אמירה יפה" בשם הגה"ק מניטרא זיע"א, שבפרוש רש"י יש רמז נחמד לאורחות החיים של האדם. הנה, כידוע, יעקב אבינו עסק י"ד שנה בתורה בבית המדרש של שם ועבר. ורק לאחר מכן הלך הוא לחרן כדי לשאת אשה, דבר שבהכרח ימעט את עסק תורתו, שהרי הוא צריך לפרנס את ביתו... ואם כך כיצד ייעשה?

אלא, ידוע שהתורה מכונה בתואר "אבן חרות על הלוחות" (מדרש רבה מא, ז). וכן גם האשה ופרנסתה, אף היא מכונה בלשון חז"ל בתואר "אבן", כפי שכתוב בגמרא (קידושין לא): "רייחיים בצוארו ויעסוק בתורה" (כלומר, עכשיו שהאדם נושא אשה ויש עליו על פרנסה, שהוא כ"רייחיים על צוארו", איך יהיה לו פנאי לעסוק בתורה?). ויש לומר, שבאשר בחור יוצא מהישיבה ומתחתן, הנה, שתי "האבנים" הללו מריבות זו עם זו: זאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. כלומר, שאותו אברך ישים את כל כבוד מחשבתו על על התורה הקדושה. וזאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו – שאת עיקר עסקו של האברך הוא צריך להקדיש למען הפרנסה של ביתו החדש... אלא ש"מיד עשאן הקב"ה אבן אחת" – לומר לך שצריך לאחד ולמזג את שתי "האבנים" הללו. כלומר, שצריך גם מזה וגם מזה – גם לימוד תורה וגם לצאת לפרנסת הבית. "וישק את צאן לבן אחי אמו"

בספר "אביהם של ישראל" (חלק ג') מספרת נועה (שם בדוי), סיפור מדהים על מרן הראשל"צ הרה"ג מרדכי אליהו זיע"א: "בתי, שלמדה באוניברסיטת ת"א חלתה יום בהיר אחד במחלת נפש, ונלקחה לאחד מבתי החולים למחלות נפש באופן דחוף. היה זה הלם וצער גדול מאד עבורנו. אבל יום אחד הודיעו לנו מבית החולים שמצבה של בתנו השתפר, ואפשר לקחת אותה הביתה. ואכן, כאשר לקחנו אותה מבית החולים היא הייתה שקטה ורגועה לחלוטין. אולם, כאשר הגענו הביתה, היא נתקפה חמת זעם, ושברה רהיטים ומכשירי חשמל.

הגענו בשברון-לב לרב מרדכי אליהו זצ"ל, והוא בחיוכו השקט הרגיע אותנו ושאל: "האם אתם עושים קידוש בליל שבת?". השבנו "כן". "האם אתם מוזגים מים לתוך היין?". "כן", השבנו. "אם כן" – אמר הרב – "תנו לבת שלכם לשתות משירי המים שבכוס, הכוס שממנה אתם מוזגים מים ליין של הקידוש". "זהו?" – שאלנו – "כל-כך פשוט?". "כן" – אמר הרב – "זה לא פשוט. זה קשור לדברים עמוקים בחוכמת הקבלה על המים, היין והקידוש...". חכינו לליל שבת בכליון עינים, ומיד לאחר הקידוש נתנו לבתנו החולה לשתות מכוס המים שממנה מוזגנו ליין הקידוש. וראה זה פלא – מה שלא עשו כל תרופות ההרגעה, עשו המים הפשוטים. ותוך זמן קצר חזרה הבת לעצמה וללימודים, ואף התחזקה וחזרה אל ה' יתברך.

באותו ענין מספר הרב שמואל אליהו שליט"א, שיום אחד מישהו ספר לאשתי, שהבן שלו עדין לא מדבר, וכל המומחים והרופאים לא הצליחו לגרום לו לפתוח את פיו. הוא שאל האם אנו זוכרים מפבוד הרב מרדכי אליהו איזו סגולה בענין כזה? ספרנו לו את הסיפור על נעה ובתה, והצענו לו לעשות כדברי הרב. ואכן הוא עשה כך מיד. שבועים לאחר מכן התחיל בנו לדבר כאחד האדם... "ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב... ותאמר אל יעקב הבה לי בנים, ואם אין מתה אנכי"

מסופר על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, שבא פעם להתפלל על קברה של רחל אמנו ביום אזכרתה. והנה נשמע באזניו, מהצד השני, קולה של אשה חשוכת בנים, אומרת ומתחננת: "אמא רחל, הרי את בעצמך הרגשת את הטעם המר הזה של להיות עקרה, בלי בנים. אם כן, אנא המליצי טוב בעדי לפני בורא עולם, שאפקד בזרע של קימא..."

מיד כששמע רבי חיים תפילה זו, התרגש מאד, ואמר: בטוח אני שתפילה זו נתקבלה במרום, ובשנה הבאה אני רוצה להיות הסנדק בכרית זו. הוא בקש לברר מי היא האשה הזאת, וכך היה באמת, שלשנה לאחר מכן ילדה האשה בן זכר, ורבי חיים שמש כסנדק אצל אשה זו..

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'"

הגה"ק בעל ה"חֶקֶל יִצְחָק" מְסַפֵּינָקָא זצ"ל מביא בשם המְקוֹבְלִים (וכפי שהבאנו במאמר לעיל), שְׁנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְגוֹלְגָלוֹת בְּצֹאן לָבֵן. אולם, הוא מוסיף וְכוֹתֵב בְּפִרְשֵׁת "וַיֵּצֵא", שְׁהַמְגִיד הַקְּדוֹשׁ מְקוֹזְנִיץ זי"ע, זָכַר אֶת הַתְּקוּפָה שֶׁהָיָה טְמוּן וּמְגוֹלְגָל בְּצֹאן לָבֵן, וְהָיָה אוֹמֵר "כִּמְהָ טוֹב הָיָה לִי כְּשֶׁהִסְבֵּא יַעֲקֹב נִתַּן לִי צְלִיפָה עִם הַשׁוֹט". כְּלוּמָר, שֶׁבְּהִיּוֹתוֹ מְגוֹלְגָל בְּצֹאן לָבֵן, זָכַר הַמְּגִיד הַקְּדוֹשׁ אִיךָ יַעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה מְצַלֵּיף בּוֹ עִם הַשׁוֹט... אִם כֵּךְ צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֲנִינֵי זֶה. שְׁכֵן, וְכִי מָה רָאָה יַעֲקֹב אָבִינוּ לְתַת צְלִיפָה בַּשׁוֹט עַל שָׂה, שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל הַמְּגִיד הַקְּדוֹשׁ שֶׁהָיָה טְמוּן בּוֹ?

אוֹמֵר עַל-כֵּךְ הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: וְנִרְאָה לִי לֹמֵר, בְּרַתָּת וּבְזִיעַ פִּירוּשׁ, לְעֲנִינֵי זֶה. שֶׁהִנֵּה, כִּידוּעַ, כֶּאֱשֶׁר הִלְךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ לְחָרֹן, נִדְרַר וְהִבְטִיחַ, שְׁכָל מָה שִׁיתֵּן לוֹ הַקֵּב"ה, הוּא יַעֲשֶׂרנוּ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "וַיִּדַר יַעֲקֹב נִדְרַר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי... וְשָׁבִיתִי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי... כָּל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֶׂר אֶעֱשֶׂרנוּ לָךְ". (וּבְרוּר שְׁעֲנִינֵי מַעֲשֵׂר זֶה כּוֹלֵל גַּם אֶת הַבְּקָר וְהַצֹּאן).

וְהִנֵּה, מְקָרָא מְלֵא דְבֵר הַפְּתוּב (וּמְקָרָא כו', לב'): "וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'". וּפִרְשׁ רש"י: "תַּחַת הַשֹּׁבֵט", כְּשֶׁבֵּא לְעֲשֶׂרן (אֶת הַבְּהֵמוֹת הָיָה) מוֹצִיאֵן בְּפִתְחָה זֶה אַחַר זֶה, וְהָעֲשִׂירִי מְכָה (אוֹתוֹ) בַּשֹּׁבֵט צְבוּעַ בְּסִקְרָא (=צָבַע אָדוּם), לְהִיּוֹת נִיכָר שֶׁהוּא מַעֲשֵׂר, כִּן עוֹשֶׂה לְטָלָאִים וְעִגְלִים שֶׁל כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה.

וּמַעַתָּה נִרְאָה כִּי הַקֵּב"ה הַמְּסוּבָב כָּל הַסִּיבוֹת, סִבָּב כֵּךְ שְׁכָל נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ בְּצֹאן לָבֵן, זָכוּ לְהִיּוֹת מַעֲשֵׂר "קָדֵשׁ לַה'" – עַל-יְדֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ.

וְזֶהוּ שְׁכָתוּב: "וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט". כֶּאֱשֶׁר קִבְּלוּ צְלִיפָה בַּשֹּׁבֵטוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, בְּחִיר הָאֲבוֹת הַתְּקִיִּים בָּהֶם הַמְּקָרָא: "הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'" – כְּלוּמָר, שֶׁנִּבְחָרוּ לְהִיּוֹת מְנַהֲיֵי יִשְׂרָאֵל קָדֵשׁ לַה', עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת.

וְזֶהוּ שְׁאָמַר הַמְּגִיד מְקוֹזְנִיץ: "כִּמְהָ טוֹב הָיָה לִי כְּשֶׁהִסְבֵּא יַעֲקֹב נִתַּן לִי צְלִיפָה עִם הַשׁוֹט", כִּמְהָ טוֹב הָיָה לִי מְצַלֵּיפְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ. שְׁכֵן, עַל-יְדֵי זֶה קִבְּלֵתִי מְקוֹדְשָׁתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, בְּבַחֲיִנַת "הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'" – לְהִיּוֹת אֶחָד מִמְּנַהֲיֵי יִשְׂרָאֵל. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לַהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיִּחַלְם וְהִנֵּה סֹלֶם מְצָב אֶרְצָה... וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי"

עַל הַפְּתוּב, "וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ", כְּתוּב בְּמִדְרָשׁ (ב"ר סט'): "אָמַר ר' יוֹחָנָן: אֵל תְּקָרִי 'מִשְׁנָתוֹ' אֶלָּא מִמִּשְׁנָתוֹ". וְלְכַאוּרָה צְרִיךְ לְהִבִּין עֲנִינֵי זֶה שְׁאָמַר ר' יוֹחָנָן, מִנֵּי לְמַד הוּא לְקָרוֹא וּלְדַרְוֵשׁ "אֵל תְּקָרִי 'מִשְׁנָתוֹ' אֶלָּא מִמִּשְׁנָתוֹ"? אוֹמֵר עַל-כֵּךְ הַרְה"ק בְּעַל "עֲטָרַת יְשׁוּעָה" מְדוּ"קוֹב זִיע"א הַסֵּפֶר נַחְמָד. הִנֵּה, יָדוּעַ מָה שְׁכָתוּב בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהַשֹּׁטָן/צֹר הָרַע/סִמָּא"ל שֵׁם אֶת כָּל כְּבֹד מִשְׁקָלוֹ, וְאִינוּ מִנִּיחַ לְעֲשׂוֹת סִיוִם מְסַכָּת. וְדַבָּר זֶה אִף רְמוּז בְּשִׁמוֹ. שְׁכֵן, סִמָּא"ל רָאשֵׁי תִיבוֹת סִיוִם מְסַכָּת אֵינן לְעֲשׂוֹת. אֲבָל, יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְגַּבֵּר עַל יְצֵר הָרַע, וְלָמַד וְסִיִּים הִרְבֵּה מְסַכָּתוֹ. וְזֶה מָה שְׁכָתוּב, "וְהִנֵּה סֹלֶם" – רָאשֵׁי תִיבוֹת סִיוִם מְסַכָּת לְעֲשׂוֹת! וְלָכֵן דָּרַשׁ רַבִּי יוֹחָנָן: "וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ" אֵל תְּקָרִי 'מִשְׁנָתוֹ' אֶלָּא מִמִּשְׁנָתוֹ". דְּהִינוּ, שְׁעֲשֶׂה סִיוִם מִשְׁנָאוֹת.

וְזֶהוּ שְׁאָמַר יַעֲקֹב: "אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה", דּוּקָא "יֵשׁ". שְׁכֵן, בְּסִיוִם הַמִּשְׁנָאוֹת, הַמְּרָא הַאֲחֻרוֹנָה הִיא: "אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַנְחִיל לְכָל צְדִיק וְצְדִיק – שְׁלֵשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים (=ש"י) עוֹלָמוֹת, שְׁנֵאמַר (מְשַׁלֵּי ח'): 'לְהַנְחִיל אוֹהֲבֵי יֵשׁ...'" (בֹּא וְרָאָה שְׁסוּפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל: "אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה", הוּא מִשְׁנָה. ר' מִשָּׁה יִבְנֵא לִי).

הגאון מטשעבין זיע"א, העיד על אמו הרבנית שהיתה חכמה, צנועה ויראת ה', ואשר לא פסקה מלשים השגחתה עליו, כדי שיוכל לשקוד בתורה בהתמדה.

ועל חוכמתה ושנינותה מסופר, שפעם אחת, בעת שדברו על שידוך לאחד מבניה עם בת עיר אחרת, בקש השדכן שיתנו לו את תמונת הבחור, כדי שיוכל לשלוח אותו לצד המדובר. סרבה הרבנית ואמרה: "לא יעשה כן במקומנו לתת הצורה לפני הבחורה..." מלשון הפסוק: "לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה"..
 "הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו" (ע"פ "פנינים")

מסופר, שבמימי האחרונים של הרב מברסק זיע"א, כאשר שכב על ערש דוי, בייסורים נוראיים, בקש אחד ממקורביו להעלות חייד על פניו, בציטוט אמרה נאה, ואמר לו, ששמע שחסידים מפרשים את הפתוב, "הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו", שכך אמר יעקב אבינו: ריבוננו של עולם! גם אם "עוד היום גדול", ועדין לא הגיעה "עת האסף המקנה" שתאסוף את המקנה – את צאן מרעייתך, ותגאלם מהגלות הקשה. לפחות תשקה ותרעה אותם במרעה טוב ודשן, בפרנסה בהרחבה!...

ננער הרב מנמנומו, ובתוקף מכאוביו, ואמר: לא! אין זו סתם אמרה! בודאי אדם גדול אמרה...
 מיד הלכו והתענינו, והתברר שאמרה זו מקורה אכן באדם גדול, ה"ה הרבי הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א, שהיה דרכו בכך להמליץ טוב ולבקש על עם ישראל.

על-פי זה יש לנו לשאול: הנה, אנו אומרים בברכת המזון: "רחם נא ה' אלהינו, על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך, ועל מלכות בית דוד משיחך, ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו. אלהינו, אבינו, רענו, זוננו, פרנסנו, וכלכלנו, והרויחנו". ולכאורה, כיצד אנו, שמבקשים דברים כה רמים ונשגבים כפנינו ירושלים, בית המקדש ומלכות בית דוד, ותוך כדי דיבור מבקשים אנו גם בקשת מזונות והרוחה ופרנסה בכבוד? אלא, שלפי מה שהבאנו לעיל, הענין יובן. שכן, אנו מתפללים להקב"ה: "רחם נא ה' אלהינו, על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך". אך אם, ריבוננו של עולם! עדין עוד לא הגיע הזמן לגאולתנו, אז לכל הפחות מבקשים אנו "רענו, זוננו, פרנסנו, וכלכלנו, והרויחנו!"
 אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג"

פעם בקשו תלמידיו של הבעש"ט, שיראה להם דבר חידוש. אמר להם הבעש"ט: "אראה לכם דבר פלא, בתנאי שלא תפתחו את פיהם בצחוק". הסכימו התלמידים.

והנה, בליל שבת, בהיותם בבית הכנסת, הראה להם הבעש"ט איש עני, הלבוש כאביון, עומד ומתפלל בהתלהבות ובשמחה גדולה. לאחר התפילה פנה האיש לכל מתפללי בית הכנסת, וברכם בקול מלא שמחה בברכת "שבת שלום", ולאחר מכן פנה לביתו. הלכו הבעש"ט ותלמידיו אחרי אותו אדם, וכשנכנס לביתו, עמדו הם מאחורי הדלת, והקשיבו לכל מה שנאמר בביתו. מבעד לחלון ראו שלחן עלוב, שעליו גרות קטנים דולקים, וכן ראו אשה לבושה בגדים בלויים. כשנכנס האיש, פנה לאשתו ואמר: "שבת שלום לך רעיתי". והיא השיבה לו: "שבת שלום לך בעלי היקר". לאחר אמירת "שלום עליכם" בקול שמחה וששון, אמר האיש: "תני לי את היין, ונקים את זכור את יום השבת לקדשו". הניחה האשה על השלחן שני לחמים קטנים, ואמרה: "מחמד נפשי, אולי נקדש הערב על פת?". השיב לה האיש בקול שמחה: "כן אשתי, נקדש על הפת, ויערב לחיכנו כמו יין משומר". קדש האיש, ופנה לאשתו ואמר: "עכשיו הגישו את הדגים אשר הכנת, ונקים וקראת לשבת ענג". הביאה האשה קערה מלאה פולים, נטלה משם מעט, הניחה בצלחת שלו, ואמרה: "אכול וינעם לך, ויהי רצון שיהיה טעם הפולים בפיהך, כטעם דגים משופחים". אכל האיש את הפולים בחדוה, וניכר על פניו שהוא נהנה מהם, כאילו הוא אוכל מעדני מלכים. ואף דבר אל עצמו, ואמר: "ברוך השם, שאין אנו מחסרים את נפשנו מכל טוב לכבוד שבת מלכתא". לאחר מכן המשיך בזמירות השבת, ושוב פנה לאשתו, ואמר: "כעת, אשת חיל שלי, הגישי נא את המרק".

שוב נטלה כף של פולים, ונתנה לו. וכך חזר הדבר על עצמו גם כשבקש בשר ומנה אחרונה. לאחר מכן פתחו הוא ואשתו בריקודים, תוך שהם שרים "אשרינו, מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו". כיון שראו זאת תלמידי הבעש"ט, מיד פרצו בצחוק. אמר להם הבעש"ט: "הלא הזהרתי אתכם לבל תצחקו. ועתה, כיון שלא עמדתם בהבטחתכם, לא תוכלו לקבל את המתנה שהיה בדעתי לתת לכם". "מהי המתנה רבנו?" – שאלו כלם פה-אחד. ענה להם הבעש"ט: "בקשתי לזכות אתכם במתנה, שאף אתם תזכו להגיע למעלתו של אותו עני, ולשמות, לא רק במעדני השבת, אלא

גם בשבת עצמה..." שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

כניסת השבת: 16:04

bnei-zion.com

פרשת השבוע: ויצא

יציאת השבת: 17:14 ר"ת 17:37

ערב שבת ו' כסלו תשע"ח (24.11.17)

הפטרה: "ועמי תלואים"/"ויברח יעקב" (לקבלת העלון שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויאמר יעקב אל לבן הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה"

על הכתוב בפרשתנו (כט', כא'): "ויאמר יעקב אל לבן הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה". פרש רש"י זצ"ל ואמר: "והלא קל שבקלים אינו אומר כן (= ואבואה אליה)", (ואיך יעקב אבינו אומר כן)? אלא (מתוך רש"י), להוליד תולדות אמר כן. וקשה כאן. שהרי, הקושיה עדין במקומה עומדת. וכי כדי להוליד תולדות/צאצאים צריך יעקב אבינו לדבר בלשון, שאפילו "קל שבקלים אינו אומר כן?" ויש לומר, שהנה, מצינו בספר הקדוש "אור מלא" ("ויצא"), שהרה"צ ר' שמואל צבי זצ"ל, שהיה משמש את אחד מתלמידי הרה"ק מלובלין זיע"א, ראה פעם אחת את הצדיק הולך אל ארון הספרים שלו, ועומד שם דבוק ברעיונותיו כשעה-שעתיים. והוא, הרה"צ שמואל צבי, שרצה ללמוד מהנהגותיו הקדושים של הצדיק, שאל אותו לפשר עמידתו זמן כה רב לפני ארון הספרים. השיב לו הצדיק, שהלילה הזה הוא ליל הטבילה של אשתו, וחושש הוא פן תהיה אצלו איזו **הנאה גשמית** כאשר יתיחד עם אשתו. ולכן בא הוא אל ארון הספרים, ששם מונחים התכריכים שלו, והוא עמד וציה בדעתו, איך יהיה לאחר פטירתו מן העולם, ואיך ילבישוהו את התכריכים. וכל זאת עשה, כדי שעל-ידי כך יתבטלו ממנו הרגשות **והנאות הגשמיים**.

על-פי האמור יאיר לנו להבין מה שהביא ה"אמרי יוסף", על הכתוב בפרשתנו, פרשת "ויצא": "וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך". ופרש רש"י: "ו"יבך" לפי שצפה (יעקב) ברוח הקדש, ש(רחל) אינה נכנסת עמו לקבורה. ויש לנו להבין ענין זה. שכן, מדוע דוקא עכשיו, בשעה זו של חדוה על המפגש של יעקב ורחל, בוכה יעקב אבינו על שרחל אינה נכנסת עמו לקבורה?

אלא, לפי האמור יש לומר, שכאשר פגש יעקב אבינו את רחל אמנו, היתה בעיניו "כחפצא של מצוה", כמו תפילין ומזוזה, ועל-פן נשק אותה, כפי שכתוב: "וישק יעקב לרחל". שכן, פונתו היתה לשם שמים. אולם, מיד נתמלא יראה ופחד, שמא תהיה לו **הנאה גשמית** מאותה נשיקה. על-פן, שת עצה בנפשו (=החליט) להסתכל ולהתבונן על עת פטירתו מן העולם (כדי להכניע ולבטל כל **תאוה גשמית**). ואז, ראה ברוח קודשו, שרחל אינה נכנסת עמו לקבורה, ומיד בכה. וזהו שכתוב: "וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך" – על שאין היא נכנסת עמו לקבורה.

לפי זה מפרש ה"אור מלא" את מה שאמר יעקב ללבן: "הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה", שעל-כך התפלאו חז"ל ואמרו: "והלא קל שבקלים אינו אומר כן (= ואבואה אליה)". והסביר ה"אור מלא" ואמר, שבדבריו אלו התפון יעקב דוקא לבטל כל **תאוה גשמית** ממנו. הא כיצד?

הנה כידוע, בכל חדש וחדש בשנה יש צירוף הוי"ה שונה (לדוגמא הצירוף של חדש ניסן הוא י-ה-ו-ה). והנה, הצירוף של חדש כסלו הוא "ויהה", והוא יוצא מראשי התיבות של הפסוק (בראשית נ', יא): "וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגרן האטד". וצריכים לדעת, שפסוק זה מדבר על הלוייתו של יעקב אבינו, בשעה שהובילו אותו ממצרים לקבורה בארץ ישראל. (כפי שכתוב (בראשית נ', יא): "ויעל יוסף לקבר את אביו (יעקב)... וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגרן האטד").

ויש לומר, שיעקב אבינו, כשרצה להיות עם רחל אשתו, רצה להזכיר לעצמו את יום המיתה, כדי לבטל כל **הנאה גשמית** – ולכן אמר ללבן "הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה", שהם סופי תיבות של "ויהה", היוצאים מראשי התיבות "וירא יושב הארץ הכנעני", שנאמר על יום פטירתו שלו.

וזהו שפרש רש"י: "והלא קל שבקלים אינו אומר כן. אלא, להוליד תולדות אמר כן". דהינו, כדי להוליד תולדות – שבטי י"ה – בקדושה ובטהרה, אמר יעקב כן (= הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה), כדי להזכיר לעצמו את יום המיתה שלו, ולהכניע כל **הנאה גשמית**, בעת שיהיה עם רחל אשתו.

כְּדִי לְחַזֵּק עַנְיָן זֶה, מְבִיא הַרְה"ק מַהֲרִי"א מְקַמְאֲרָנָא וְזַע"א, בְּסִפְרוֹ "הִיכַל הַבְּרָכָה" ("וַיֵּצֵא"), רְמִזוּ נִפְלָא עַל-כֵּן, וְאוֹמֵר: הִנֵּה הַכְּתוּב "הִבֵּה אֶת אֲשֶׁתִּי כִּי מְלֹאוּ יָמֵי וְאָבוֹאָה אֵלֶיָּהּ", הוּא בְּדִיוֹק הַגְּמַטְרִיָּה שֶׁל הַפְּסוּק "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" (1358).

וְהִנֵּה, כִּידוּעַ, פְּסוּק זֶה – "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" – אָמַר יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְפָנָיו פְּטִירָתוֹ, כְּמִבּוֹאָר בְּמִדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה צ"ח, ג'): "בְּשַׁעֲרֵה שְׁהִיָּה יַעֲקֹב אֲבִינוּ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, קָרָא לְשָׁנִים–עֶשְׂרֵי בָנָיו (וְ)אָמַר לָהֶם: שְׁמְעוּ אֵל יִשְׂרָאֵל...אֲבִיכֶם. שְׁמָא יֵשׁ בְּלַבְבְּכֶם מַחְלֻקָּת עַל הַקַּב"ה? אָמְרוּ לוֹ: 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל', אֲבִינוּ, כְּשֵׁם שְׁאִין בְּלִבְךָ מַחְלֻקָּת עַל הַקַּב"ה, כִּךְ אֵין בְּלִבְנוּ מַחְלֻקָּת. אֲלָא 'ה' אֵלֵהִינוּ ה' אֶחָד'. אָף הוּא (יַעֲקֹב) פִּרְשׁ בְּשַׁפְּתָיו, וְאָמַר: 'בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד'."

וְלָכֵן, בַּעַת שְׁדַּבֵּר יַעֲקֹב עִם לָבָן עַל רַחֵל, וְאָמַר לוֹ: "הִבֵּה אֶת אֲשֶׁתִּי כִּי מְלֹאוּ יָמֵי וְאָבוֹאָה אֵלֶיָּהּ" (שֶׁהוּא כְּאָמֹר בְּגַמְטְרִיָּה "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד"), הַתְּכַוֵּן בְּכַךְ לְהִזְכֹּר בַּיּוֹם פְּטִירָתוֹ, כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת הַתְּאֻת הַגְּשָׁמִיּוֹת. (וְזֶהוּ גַם הַטַּעַם לְמִנְהַג הַחֲתָן (יּוֹצֵא אֲשַׁכְּנֹז), שֶׁבְּשַׁעֲרֵת כְּנִיסָתוֹ לַחֹפֶה הוּא לּוֹבֵשׁ בְּגָד לָבָן הַנִּקְרָא "קִיטְל", הַדּוֹמָה לְתַכְרִיכִים. כְּפִי הַמּוֹבָא בְּקִיצוֹר שׁו"ע (סִימָן קמ"ז, מִנְהַגֵי הַחֹפֶה ד'): "הַשּׁוֹשְׁבֵינִים מְלַבִּישִׁים אֶת הַחֲתָן בְּ"קִיטְל", כְּדִי שְׁיִזְכּוֹר יוֹם הַמִּיתָה וְיִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה". וְכָל זֹאת, כְּאָמֹר, כְּדִי לְהַזְכִּיר לוֹ אֶת יוֹם הַמִּיתָה, שְׂאֵז לּוֹבֵשׁ הָאָדָם תַּכְרִיכִים לְבָנִים, כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת תְּאֻתָיו בַּיּוֹם הַחֹפֶה). (עַל פִּי "מְשׁוֹשׁ דּוּדִים" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וַיִּשְׁכֵּם לָבָן בַּפֶּקֶר וַיִּנְשָׁק לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו וַיְבָרֵךְ אֹתָהֶם"

דָּבָר מְעַנֵּין מּוֹבָא בְּסִפְר "נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ", שֶׁכְּאֲשֶׁר גּוֹי נֶאֱלָץ לְדַבֵּר בְּשִׁבְחָם וּבְטוֹבָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אוֹ כְּאֲשֶׁר חָיֵב הוּא לְבָרְכָם, נַעֲשֶׂה לוֹ מֶר בִּפְהוּ...

עַנְיָן זֶה רוֹאִים גַּם בְּכַתּוּב (בְּרַאשִׁית כ' כח'): "וַיֵּאמְרוּ רְאוּ רְאִינוּ כִּי הִיָּה ה' עִמָּךְ". שְׁכָן, רִצְף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל "וַיֵּאמְרוּ רְאוּ" הוּא מְרֹוֹר, שֶׁכְּאֲשֶׁר רוֹאִים הַגּוֹיִים שֶׁהַקַּב"ה עִמָּנוּ, מֶר וּמְרֹוֹר לָהֶם בִּפְהוּ. וְכֵן בְּמָה שְׁאָמַר שׁוֹר הַמְּשָׁקִים לְפָרְעָה עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק (בְּרַאשִׁית מא, יב'): "וַיִּשֶׁם אֶתְנֹו נַעַר עֲבָרֵי עֶבֶד לְשׁוֹר הַטַּבְּחִים וְנִסְפָּר לוֹ וַיִּפְתָּר לָנוּ אֶת חַלְמַתֵּינוּ". הִנֵּה, סוֹפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל "הַטַּבְּחִים וְנִסְפָּר לוֹ וַיִּפְתָּר" הוּא מְרֹוֹר. וְעוֹד, עַל בְּלָעַם נֶאֱמַר (בְּמִדְבָּר כג, טז): "וַיִּקָּר ה' אֵל בְּלָעַם וַיִּשֶׁם דָּבָר בְּפִיו וַיֵּאמֶר שׁוּב אֵל בְּלָק וְכֹה תִדְבָּר". הִנֵּה, סוֹפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל "וַיִּשֶׁם דָּבָר בְּפִיו וַיֵּאמֶר" הוּא מְרֹוֹר. וְכֵן, כְּאֲשֶׁר הַגּוֹיִים אוֹמְרִים "וַיֵּאמְרוּ רְק עִם חֲכָם וְנִבּוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה" (דְּבָרִים ד', ו'), רִצְף הָאוֹתִיּוֹת "וַיֵּאמְרוּ רְק" הוּא מְרֹוֹר. לְהִרְאוֹת לָנוּ, שְׁלֵמוֹת שְׁאוֹמְרִים הַגּוֹיִים בְּשִׁבַח יִשְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה לָהֶם מֶר וּמְרֹוֹר בִּפְהוּ. וְכֵן בְּפִרְשָׁתָנוּ, פִּרְשַׁת "וַיֵּצֵא" כְּאֲשֶׁר לָבָן מְבָרֵךְ אֶת הָאֲמָהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת כְּתוּב "וַיְבָרֵךְ אֹתָהֶם", הִנֵּה "אֹתָהֶם" בְּגִימְטְרִיָּה מְרֹוֹר (=446) לּוֹמֵר לָךְ, גַּם כְּשֶׁבִרְךָ אֶת בְּנוֹתָיו בְּכָל זֹאת הַרְגִישׁ טַעַם מְרִירוֹת בְּפִיו... וַיִּשְׁבַּתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי"

עַל הַכְּתוּב: "וַיִּשְׁבַּתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי", מְפָרֵשׁ רַש"י: "שָׁלוֹם מִן הַחֲטָא, שְׁלָא אֶלְמַד מִדְרַכֵּי לָבָן". וַצַּרִּיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מִהֵיכָן לְמַד רַש"י, שְׁכּוֹנַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, בְּאוֹמְרוֹ "שְׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם", הִיא "שָׁלוֹם מִן הַחֲטָא"? מְסוּפָר עַל הַ"בֵּית הַלְלוּ", שֶׁפַּעַם פָּגַשׁ אֶת אֶחָד מִתְלַמְּדֵי, וְשָׁאֵל אוֹתוֹ לְמַעֲשָׂיו. עָנָה לוֹ הַתְּלַמִּיד: "אֲנִי מִתְעַסֵּק בְּמִסְחָר, וּבְרוּךְ ה' אֲנִי רוֹאֶה בְּרָכָה בְּעַמְלִי". לְאַחַר מְסַפֵּר דְּקוֹת חֲזוֹר וְשָׁאֵל הַ"בֵּית הַלְלוּ" שׁוֹב אֶת הַתְּלַמִּיד לְמַעֲשָׂיו. וְשׁוֹב עָנָה לוֹ הַתְּלַמִּיד, שֶׁהוּא סוֹחֵר, וּבְרוּךְ ה' פְּרִנְסָתוֹ מְצוּיָהּ". כְּאֲשֶׁר חֲזוֹר וְנִשְׁנָה הַדְּבָר פַּעַם שְׁלִישִׁית, וְשׁוֹב שָׁאֵל הַרְבֵּי אֶת תְּלַמְּדוֹ מֶה מַעֲשָׂיו, הַבִּין הַתְּלַמִּיד כִּי יֵשׁ דְּבָרִים בְּגוּ, וְשָׁאֵל: "לְמָה כְּבוֹד הַרְבֵּי מִתְכַּוֵּן בְּשִׁאֲלָתוֹ?" הַסְּבִיר לוֹ הַרְבֵּי, וְאָמַר: שְׁאֲלָתִי אוֹתָךְ שֶׁלֵּשׁ פְּעָמִים מֶה אֶתָּה עוֹשֶׂה, וְאֶתָּה מְשִׁיב לִי מֶה הַקַּב"ה עוֹשֶׂה... שְׁהָרִי הַפְּרִנְסָה הִיא מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ! כְּאֲשֶׁר שְׁאֲלָתִי אוֹתָךְ "מֶה אֶתָּה עוֹשֶׂה?", הַתְּכּוֹנְנָתִי לְשִׁאוֹל, מֶה אֶתָּה עוֹשֶׂה בְּשִׁבִיל הַרוֹחָנִיּוֹת(=תּוֹרָה וּמִצְוֹת)? הֲאֵם אֶתָּה קוֹבֵעַ עֵתִים לְתוֹרָה? הֲאֵם אֶתָּה מִתְעַלָּה בְּרוֹחָנִיּוֹת?

עַנְיָן זֶה מְצִינֵנוּ גַם אֲצֵל יַעֲקֹב אֲבִינוּ. כְּאֲשֶׁר הַתְּפִלָּל יַעֲקֹב אֶל הַקַּב"ה, הוּא מְדַגֵּישׁ בְּדְבָרָיו: "וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֵאכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ. וַיִּשְׁבַּתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי". כְּלוֹמֵר, לְאַחַר שֶׁהַקַּב"ה יִשְׁמֹר אוֹתִי בְּדֶרֶךְ, וְיִתֵּן לִי "לֶחֶם לֵאכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ" – אוֹ אֵז "וַיִּשְׁבַּתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי". וּבְמָה יַעֲקֹב שָׁב "בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי"? הָרִי לְפָנָי–כֵּן בְּקֶשׁ גְּשָׁמִיּוֹת ("וַיִּשְׁמְרָנִי בְּדֶרֶךְ..לֶחֶם לֵאכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ"). אֲלָא, עַל כּוֹרְחָךְ שֶׁהַכּוֹנֵה בְּמַלִּים "בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי" הִיא עַל רוֹחָנִיּוֹת, וְזֶהוּ שְׁפָרֵשׁ רַש"י: "שָׁלוֹם מִן הַחֲטָא". שְׁבַת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" (כח' י')

על הפתוב "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" כתב המקובל האלקי, בעל ה"מגלה עמוקות": "וַיֵּצֵא" – ראשי תיבות "וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוּרַת אֵלֶיךָ". ונתגועו כל המפרשים לבאר את עמק פונתו של ה"מגלה עמוקות": וכי איזה אות א' ראה יעקב אבינו? ומה הקשר בין זה לבין יציאתו מבאר שבע ללכת חרנה?

נקדים לבאר מה שאמרו חז"ל על הפתוב בתורה (ויקרא א', ז): "וַנִּתְּנוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ – ש"אף-על-פי ש"אש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן (הכהן) ההדיוט (=הפשוט)". פלומר, למרות שירדת אש מן השמים על הקרבן המונח על המזבח, מצוה על הכהן לתת אש משלו על המזבח.

ויש לפרש מאמר זה גם על-פי הקדמה נפלאה שאמרו דורשי רשומות על הפסוק בספר בראשית (א', ח): "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקְיעַ שָׁמַיִם", ופרש רש"י וצ"ל: "שָׁמַיִם – (הם) אֵשׁ וּמַיִם – שְׁעָרֵי הַקַּב" (זה בזה, ועשה מהם שמים". ולכאורה יפלא הדבר: הרי אש ומים ביחד הם "אשמים", ואם כך, לאן נעלמה האות א' של אש מהמלה שמים?

אומר על-כך הרה"ק פינחס פרידמן: הנה, כתוב במדרש רבה (בראשית רבה ה', ח): "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיְבֹשֶׁת אֶרֶץ, (ו)למה נקרא שמה (של היבשה) ארץ? (אלא מפני) שרצתה לעשות רצון קונה (=הקב"ה)".

ולכאורה קשה הדבר. מדוע נקרא שמה של היבשה "ארץ"? שכן היה צריך להיקרא שמה "רץ", על-כך שרצתה לעשות את רצונו של הקב"ה.

ותרץ הרה"ק פינחס פרידמן, כי באמת השמים היו צריכים להיקרא "אשמים", היות והם מורכבים מאש ומים. ובאמת, הארץ היתה צריכה להיקרא "רץ", מכיון שרצתה לעשות את רצון ה' יתברך, אלא שירדה האות א' מהמלה "אשמים" שלמעלה, ונתחברה עם המלה "רץ" שלמטה, ועל-ידי כך נשאר למעלה שמים, ולמטה "ארץ". וצריכים אנו להבין, מדוע באמת ירדה האות א' מהשמים לארץ? ומה הדבר בא ללמדנו?

אומר הרה"ק פינחס פרידמן, כל זאת בא ללמדנו יסוד חשוב בעבודת ה' יתברך – והוא, שתכלית עבודת ה' היא, שיחבר האדם שמים (=רוחניות) וארץ (=גשמיות). פלומר, גם בעת עיסוקו בעניני ארציות וגשמיות (=אכילה, שינה, פרנסה וכו'), תהיה כל פונתו לשם שמים – לה' בלבדו.

וכמו שנפסק להלכה בשלחן ערוך (אורח חיים, סימן רל"א): בכל מה שיהנה האדם בעולם הזה – לא יכון להנאתו, אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב (משלי ג', ו'): "בְּכָל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ", ואמרו חכמים: "כָּל מַעֲשִׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם" (אבות ב', יב) – שאפילו דברים של רשות, כגון: האכילה, השתיה, ההליכה, הישיבה, הקימה והשיחה, וכל צרכי גופך יהיו כלם לעבודת בוראך. ואפילו היה צמא ורעב... יתפון שיאכל וישתה כפי חיותו, כדי לעבוד את בוראו.

ומטעם זה נתן הקב"ה את התורה לישראל ולא למלאכים. שהרי המלאכים הם יותר רוחניים מהאדם, ובנדאי שעבודת ה' שלהם היתה יותר גבוהה משלנו. אלא, כיון שאין המלאכים יכולים לעבוד את הקב"ה בענינים גשמיים וארציים, נתן ה' את התורה לנו כדי שנעבוד אותו יתברך גם בענינים הארציים ונחבר רוחניות עם גשמיות.

והנה, ידוע שקשה מאד לעבוד את ה' בעניני ארציות/גשמיות, כי יצר לב האדם רע מנעוריו, וכמו שאמרו חז"ל בגמרא (קידושין ל'): "יֵצְרוּ שֵׁל הָאָדָם מִתְּגַבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם, וּמִבְּקֵשׁ לְהַמִּיתוֹ... וְאַלְמֵלָא הַקַּב"ה עוֹזְרוֹ (=עוזר לאדם) – אין (האדם) יכול לו (=ליצר הרע)...". ולכן נמצא, שצריך סיוע גדול מאת הקב"ה כדי שיוכלו בני האדם, קרוצי החמר, לעבוד את ה' יתברך גם בעניני גשמיות.

ולכן הוריד הקב"ה את האות א', הרומזת על אלופו של עולם, מאשמים למטה, ותברה עם ארץ. וזאת, כדי

לְסִיעַ לְבַנֵי הָאָדָם לְעִבּוּד אֶת ה' גַּם בְּעֲנִי אֲרֻצִּיּוֹת.

וּמַעַתָּה יוֹמַתֵךְ מִדְּבַשׁ מָה שָׂרְמָזוּ חֲזו"ל בְּמַתֵּךְ לְשׁוֹנָם: "אָף-עַל-פִּי שָׂאשׁ יוֹרְדַת מִן הַשָּׁמַיִם" – אָף-עַל-פִּי שֶׁתְּכַלִּית הִירִידָה שֶׁל הָאוֹת **א'** מֵהַשָּׁמַיִם הִיא לְסִיעַ לְאָדָם בְּעִבּוּדַת ה', הִנֵּה "מִצְוָה לְהִבְיָא (אִשׁ) מִן הַהַדְיוּט" – מִצְוָה מִן הַמּוֹבָחָר שִׁיתְאַמֵּץ הָאָדָם בְּכָל כּוּחוֹ שְׁלוֹ בְּעִבּוּדַת ה', כְּדֵי לְחַבֵּר שָׁמַיִם (=רוֹחַנִּיּוֹת) וְאָרֶץ (=גִּשְׁמִיּוֹת).

וּמַעַתָּה יוֹמַתֵךְ לָנוּ דְבָרֵי הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי, בְּעַל הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת": "וַיֵּצֵא" – רֵאשִׁי תִיבוֹת "וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוֹרֵת **אֱלֹף**". שָׁפָן, יַעֲקֹב אֲבִינוּ, בְּהִיוֹתוֹ בְּבֵית אָבִיו, יִצְחָק, הָיָה אִישׁ "תָּם יֹשֵׁב אֱהָלִים", שֶׁיֵּשֵׁב וְעֹסֵק בְּאוֹהֶלָה שֶׁל תוֹרָה כָּל הַיּוֹם. וְהִנֵּה, כְּשֶׁרָאָה שֶׁהֶעֱנִין הַסְּתוּבָב מִן הַשָּׁמַיִם, כִּפֶּן שֶׁהוּא יִצְטָרֵף לְעִזּוּב אֶת בֵּית אָבִיו וְאֶת לִימוּד הַתּוֹרָה, חָשַׁב לְעֲצָמוֹ – 'עַל מָה וְלָמָּה עָשָׂה ה' כֶּן, שֶׁאִצְטָרֵף לְלָכֵת לְבֵית לָבָן הַרְשָׁע וְלַעֲסוֹק שָׁם בְּעֲנִי הָעוֹלָם הַזֶּה! הֲלֹא לְכַאוֹרָה הָיָה טוֹב יוֹתֵר שֶׁאֲשֹׁב בְּבֵית אָבִי, וְאֶעֱסוֹק בְּתוֹרָה וּבְעִבּוּדַת ה' כָּל הַיּוֹם.

אֵלָּא, וְדָאֵי שְׂרָצוֹן ה' יִתְבָּרֵךְ הוּא שֶׁלֹּא אֶתְעַסֵּק רַק בְּעֲנִי שָׁמַיִם, אֲלֵא שְׂרָצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ הוּא שֶׁאֶעֱבֹד אוֹתוֹ גַּם בְּעֲנִי הָאָרֶץ הַגִּשְׁמִיִים. וְזֶהוּ שֶׁרָאָה יַעֲקֹב "צוֹרֵת **אֱלֹף**" – רָאָה וְלָמַד מֵהָאוֹת **א'**, שֶׁיִּרְדֶּה מֵהַמְּלָה **אֲשִׁמִּים** וְהִצְטָרְפָה לְמָלָה **אֲרֶץ**, שְׂצָרִיכִים לְעִבּוּד אֶת ה' גַּם בְּעֲנִי הַ**הָאֲרֻצִּיִם/הַגִּשְׁמִיִים**, וּמִיָּד פָּנָה וַיֵּצֵא מִבְּאֵר-שָׁבַע, לְלָכֵת חֲרָנָה, אֶל בֵּית לָבָן הָאֲרָמִי. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְהַר "ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ"

שְׁנִינּוּ בְּמַסְכַּת בְּרֻכּוֹת (כו', ע"ב): "רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן ל׳וֹי אָמַר: תְּפִלוֹת...אֲבוֹת תִּיקְנוּם (=שֶׁלֹּשׁ תְּפִלוֹת הַיּוֹם נִקְבְּעוּ עַל-יַדֵי הָאֲבוֹת, כְּמַפּוֹרְט לְהֵלֶן). אֲבָרְהָם תִּקֵּן תְּפִלַּת שְׁחֵרִית, שְׁנֵאָמַר (בְּרַאשִׁית י"ט): 'וַיִּשְׁכַּם אֲבָרְהָם בְּבֹקֶר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם'. וְאִין עֲמִידָה אֲלֵא תְּפִלָּה, שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים קו'): 'וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיִּפְלַל (וְתַעֲצֵר הַמְּגִפָּה). יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמְּנַחָה, שְׁנֵאָמַר (בְּרַאשִׁית כ"ד): 'וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשִׂדָּה לְפָנוֹת עָרְב'. וְאִין 'שִׁיחָה' אֲלֵא תְּפִלָּה, שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים קב'): 'תְּפִלָּה לְעֲנִי כִי יַעֲטֹף (=כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה וּמִתְעַטֵּף מִצֵּעַר), וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ'. יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עָרְבִית, שְׁנֵאָמַר (בְּרַאשִׁית כח'): 'וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם (כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ), וְאִין 'פְּגִיעָה' אֲלֵא תְּפִלָּה, שְׁנֵאָמַר (ירמיה ז'): 'וְאַתָּה אֶל תִּתְּפִלַּל בְּעַד הָעַם הַזֶּה, וְאֶל תִּשָּׂא בְעַדָם רִנָּה וְתִפְלָה, וְאֶל תִּפְגַּע בִּי'."

חֲזו"ל הַקְּדוּשִׁים דּוֹרְשִׁים בְּעֲנִין זֶה, וְאוֹמְרִים, שֶׁהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁמוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁת הָאֲבוֹת מְרַמְזוֹת עַל הַתְּפִלָּה הַמִּיּוֹחֶסֶת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם: הִנֵּה, הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "אֲבָרְהָם" הִיא ב' – רוֹמְזוֹת לְתְּפִילַת בֹּקֶר. הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "יִצְחָק" הִיא צ' – רוֹמְזוֹת לְתְּפִילַת צְהַרְיִים, וְהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "יַעֲקֹב" הִיא ע' – רוֹמְזוֹת לְתְּפִילַת עָרֵב. וְעוֹד הוֹסִיפוּ חֲזו"ל: בְּקְרִיאַת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" מְצוּי רְמָז לְכָף, שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם שְׁחֵרִית מְנַחָה וְעָרְבִית. שָׁפָן, רֵאשִׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ הַתְּפִלוֹת שְׁחֵרִית מְנַחָה עָרְבִית מְצַטְרְפוֹת לְמָלָה "שְׁמַע". (וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף, שְׂרַאשִׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל "שְׁמַע" בְּמַהוּפֵךְ הוּא: עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם, שְׂצָרִיכִים לְקַבֵּל אָנוּ עֲלֵינוּ עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם בְּזִמְן קְרִיאַת שְׁמַע).

"וַיִּקַּח מֵאֲבֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׁם מְרַאשְׁתִּיו" (כח' יא')

מְסוּפָר עַל הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ מְפָרָאג, שֶׁבִּילְדוּתוֹ שָׂרְרָה עֲנִיּוֹת גְּדוּלָה בְּבֵיתוֹ, וְלֹא הָיָה לָהֶם פֶּת לְאֶכּוּל. פְּעַם אַחַת קָנָה אָבִיו, לְכַבוֹד שְׁבֵת, מְסוּפָר תְּפוּחִים, וְהַסְּתִירָם תַּחַת הַכְּרִית שְׁלוֹ, מִפְּנֵי שִׂדְעָ מַה רַבָּה פְּקוּחוֹתוֹ שֶׁל בְּנוֹ יוֹנָתָן, שֶׁדָּבָר לֹא נֶעְלָם מֵעֵינָיו. בְּבּוֹקְרוֹ שֶׁל יוֹם הַשְּׁבֵת, בְּדָק הָאֵב אֶת הַתְּפוּחִים שֶׁדָּבָר לֹא נֶעְלָם מֵעֵינָיו. בְּבּוֹקְרוֹ שֶׁל יוֹם הַשְּׁבֵת, בְּדָק הָאֵב אֶת הַתְּפוּחִים שֶׁמִּתַּחַת לְכְּרִית שְׁלוֹ, וְנוֹכַח לְדַעַת שֶׁרַק תְּפוּחֵי אֶחָד שׁוֹכֵן אַחֵר-כְּבוֹד מִתַּחַת לְכְּרִית. מִיָּד קָרָא לְיוֹנָתָן הַקָּטָן, וְשָׁאָלוֹ לְפֶשֶׁר הַדְּבָר. עָנָה לוֹ יוֹנָתָן בְּפִקְחוּת: הִנֵּה מְצִינּוֹ אֲצֵל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁהָאֲבָנִים שֶׁשָּׂם מִתַּחַת לְרַאשׁוֹ רְבוּ בִּינְיָהוֹן, וְלָבְסוּף נִתְחַבְּרוּ לְאָבָן אַחַת. וְאָף כָּאֵן, בְּשָׁעָה שֶׁהִנְחַתְתָּ אֶת רַאשְׁךָ עֲלֵיהֶם, כָּל הַתְּפוּחִים רְבוּ בִּינְיָהֶם, וְלָבְסוּף הִתְחַבְּרוּ יַחַד לְתְּפוּחֵי אֶחָד גְּדוֹל...

"וַיִּדַּר יַעֲקֹב נְדָר לְאָמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים...וְנָתַן לִי לֶחֶם לְאֶכְל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ"

מַעֲשֵׂה בְּצַדִּיק רַבִּי דוּיָדֵל מְלָלוּב, שֶׁהִתְבּוֹנֵן בְּאַחַד מֵיְמֵי הַחֲרוֹף בְּאֲרָגוֹ הַלְחָם, וְרָאָה שֶׁלֹּא נִשְׂאָרָה פְּרוּסָה אַחַת שֶׁל לֶחֶם לְפִיּוֹת הָרַעֲבִים שֶׁל אֲשֶׁתוֹ וְיִלְדָיו. מִיָּד הִסִּיר מֵעֲלָיו אֶת מַעֲלֵל הַפְּרוּהָ, שֶׁשָּׂמַשׁ לוֹ בְּיְמֵי הַקּוֹר, וּמִשְׁכָּנוֹ תְּמוּרַת הַלּוֹאָה דְחוּפָה לְצוּרְכֵי הַבַּיִת. כְּשֶׁהִגִּיעַ רַבִּי דוּיָדֵל לְבֵיתוֹ, כְּשֶׁהוּא רוֹעֵד מִקּוֹר לְאַחַר הַסְּרַת מַעֲלֵל הַפְּרוּהָ בְּבֵית הָעֵבוֹט(=מָקוֹם מְשׁוֹן חֶפְצִים) – אָמַר לְבַנֵי הַבַּיִת הַנּוֹכְחִים: הַיּוֹם הַזֶּה עֲמַדְתִּי פְּרָאוּי עַל תְּפִילַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁאָמַר: "וְנָתַן לִי לֶחֶם לְאֶכְל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ". כְּמָה טוֹב לוֹ לְאָדָם, שֶׁמְקוּיָם בּוֹ "בְּגָד לְלַבֵּשׁ" – וְלֹא "בְּגָד לְאֶכּוּל" – שֶׁאִינוֹ נִצְרָף לְמַכּוֹר אֶת בְּגָדוֹ אוֹ לְמַשְׁכָּנוֹ תְּמוּרַת לֶחֶם לְיִלְדָיו... שְׁבֵת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

bnei-zion.com

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 16:04

עֲרַב שַׁבַּת ו' כִּסְלוֹ תשע"ח (24.11.17)

יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 17:14 ר"ת 17:37

הַפְּטָרָה: "וְעָמִי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה, אשר בנו שתיהם את בית ישראל"

משל נאה מביא הרבי מאיר מפרמישלאן: הנה, כאשר רוצים להעביר סחורה יקרה-ערך בגבול, בלי לשלם מכס, אזי מלכלכים את הסחורה בבוץ או ברפש, כדי שיחשבו המוכסים שהסחורה פגומה ומקולקלת, ויסימו להעבירה לתוך המדינה, ואחר-כך, כאשר מכניסים את הסחורה פנימה, רוחצים אותה כדי שתהיה נקיה כבראשונה...

ויש לומר רמז על-כך בדברי הנביא (זכריה ט', יא'): "גם את, בדם בריתך שלחתי אסיריך, מבור אין מים בו". אומר הקב"ה לישראל: את "בדם" (ראשי תיבות: משיח בן דוד) - את נשמת משיח בן דוד, שהיתה אסירה בידי החיצונים, הנמשלים ל"בור (אשר) אין מים בו - שלחתי, וזאת על-ידי "בריתך" (ראשי תיבות: בעז רות יהודה תמר פלתו), כדי שלא יחשבו המקטרגים שמשם תצא נשמת המשיח.

על-פי זאת, מובן היטב, מדוע סבב הקב"ה שיעקב ישא דוקא שתי אחיות, שמהן יצא היסוד של כלל ישראל, כפי שפתוב במדרש תלפיות (ערך יעקב): "מוכרח היה יעקב ליקח שתי אחיות, כדי לבלבל השטן, שלא יקטרג בלידת השבטים הקדושים... בסוכרו שאין דבר טוב יוצא מזיווג זה, כיון שבא באיסור...". הנה, פעת מבוראת היטב גם ברפת כל העם הזקנים לבעז ולרות: כאשר הזקנים ראו ברוח קודשם, שמזיווג זה של בעז ורות עתיד להילד משיח בן דוד, הבינו שהקב"ה סבב כך שנשמת המשיח תצא מרות המואביה (שנולדה מלוט ובנותיו), וזאת כדי שהמקטרגים לא ימנעו את לידת דוד המלך.

ולכן אמרו לבעז: "יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה, אשר בנו שתיהם את בית ישראל". כלומר, כמו שהצליחו רחל ולאח לבנות את בנין בית ישראל, היות ולא עלה על דעת המקטרגים, שמאיסור נשיאת שתי אחיות יולדו כל בית ישראל - כך "יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך" - את רות המואביה, ותוכל לרמות את המקטרגים, לבל יחשבו שממנה תצא נשמת משיח בן דוד. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו" (כח' יא')

בפרשתנו כתוב: "ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא... וישפם יעקב בפקר ויקח את האבן אשר שם מראשתיו". ודרשו חז"ל בגמרא (חולין צא'): "כתוב ויקח מאבני המקום, (משמע שלקח הרבה אבנים), וכתוב ויקח את האבן (=מכאן שלקח רק אבן אחת)..."

אמר רבי יצחק: מלימד (הכתוב) שנתקבצו כל אותן אבנים למקום אחד, וכל אחת ואחת (היתה) אומרת: עלי יניח צדיק זה (את) ראשו... וכלן נבלעו באחד (=הפכו לאבן אחת)". וכן פרש גם רש"י וצ"ל: "האבנים התחילו מריבות זו עם זו. זאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. וזאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. מיד עשה הקב"ה אבן אחת, ונהו שנגמר: "ויקח את האבן אשר שם מראשתיו".

וצריכים אנו להבין את ענין המריבה שרבו האבנים זו עם זו, שהרי בודאי טמנו לנו כאן חז"ל רמז עמוק, כדרךם בקדש.

אומרים חז"ל, שיש בני אדם שזהירים במצות שבין אדם למקום (בין האדם לה' יתברך), אבל מזלזלים במצות שבין אדם לחברו. וכן יש אנשים שלהיפך - זהירים במצות שבין אדם לחברו, ומזלזלים במצות שבין אדם למקום. וכמוכן טועים הם. שכן, הם חייבים להיזהר גם במצות שבין אדם למקום וגם במצות שבין אדם לחברו, שהרי כלן ניתנו לנו ע"י רועה אחד. ענין זה רואים אנו בשני לוחות הברית שנתן הקב"ה לישראל: על לוח אחד נכתבו המצות שבין אדם למקום: "אנכי ה' אלקיך... לא יהיה לך אלקים אחרים... לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא... זכור את יום השבת לקדשו". ועל הלוח השני נכתבו המצות שבין אדם לחברו: "לא תרצח, לא תנאף, לא תגנב וכו'..."

והנה רואים אנו, שהקב"ה מסר את שני לוחות הברית יחד למשה רבנו, כדי להורות לנו שאסור חלילה לאיש ישראל לזלזל באחד מהם, ואי אפשר להפריד ביניהם, שהרי כלם ניתנו כמקשה אחת. לפי האמור לעיל, נוכל להבין את ענין מריבת האבנים: חז"ל אמרו "מיעוט אבנים שנים" (בראשית רבה סח, יא), כלומר שהיו שם שתי אבנים. ומה שכתוב "ויקח מאבני המקום", הפונה היא שיעקב אבינו לקח לעצמו (למד) לקח ולימוד מאבני "המקום" – מאבני הקב"ה (=לוחות הברית).

וזהו הדבר שרמזו לנו חז"ל במתק לשונם: האבנים התחילו לריב זו עם זו – כל אחד משני לוחות האבן רדף אחר הצדיק לומר לו "עלי יניח צדיק את ראשו", כלומר שישים את כל כבוד מחשבתו על המצות שבין אדם למקום. וזו אומרת: "עלי יניח צדיק את ראשו", כי העיקר הוא שישים הצדיק מחשבתו על המצות שבין אדם לחברו. "מיד עשהו הקב"ה אבן אחת", לרמוז ליעקב שאין הבדל ביניהן (=בין המצות), כי כלן ניתנו מרועה אחד, וצריך הצדיק להניח ראשו ומחשבתו על שניהם כאחד: הן על מצות שבין אדם למקום והן על מצות שבין אדם לחברו. ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח' יב)

האותיות "סולם" – אומר רבנו יעקב, "בעל הטורים" – בגמטריה "ממון", וכן גם "עוני" (כלן עולות למנין 136), כי זה ישפיל וזה ירים. ואכן, כשם שסולם עשוי שלבים ומדרגות, ובני אדם "עלים וירדים בו" – הוא הדין לגבי השפעת הממון. לפעמים הממון מוריד את האדם לשפל המדרגה, עד שהוא בבחינת "מצב ארצה", ולפעמים הממון מעלה את האדם לגבהי מרומים, עד ש"ראשו מגיע השמימה". אבל, על האדם לזכור בכל עת, שהממון, בדומה לסולם, אינו אלא אמצעי לטפס עליו משלב לשלב, ולהגיע למעמד רם ומכובד בחיים, אך לעולם אין לעשותו מטרה בפני עצמה...

"ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח' יב)

אומרים משמו של האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין: המלה "סלם", המוזכרת בחלום יעקב, מרמזת ל-סעודת מלוה מלכה (סעודה רביעית). בעונותינו הרבים, זהו "סלם מצב ארצה" – שאין הבריות נזהרים כראוי במנהג זה, ופעמים מזלזלים שלא כדין בסעודת דוד מלכא משיחא. אך האמת היא ש- "ראשו מגיע השמימה" – ערכו ומעלתו של מנהג זה מגיעים לגבהי מרומים, ואשרי מי שדבק בו כהלכה בכל מוצאי שבת.

"ואביכון (=לבן) התל בי, והחלף את משכרתי עשרת מנים" (לא' ז)

מסופר על האלשי"ך הקדוש, שפעם כשדרש בפרשת "ויצא", היה נוכח שם האר"י הקדוש. התחיל האלשי"ך הקדוש לפרש ולהסביר, איך השתמש לבן הארמי בתחבולות כדי להונות ולרמות את יעקב אבינו. והאר"י הקדוש, שישב בקהל, ישב, חייך וצחק מהתחלת הדרשה ועד סופה. משסים האלשי"ך הקדוש את דבריו, פנו הנוכחים אל האר"י, כדי שייסביר להם על מה חייך וצחק הרב במשך הדרשה? ענה להם האר"י: דעו לכם, כי בשמים נגזר על לבן הארמי להופיע בדרשה של האלשי"ך הקדוש, ולהצדיק עליו את כל מה שעשה ורמה את יעקב אבינו. וכך באמת היה: מיד כאשר פתח האלשי"ך הקדוש בדרשתו, התיצב לבן הארמי בפתח בית המדרש, והקשיב באזניים קשובות לדרשת הרב. והנה, על כל תחבולה ומרמה שהסביר האלשי"ך הקדוש היה לבן הארמי מנענע את ראשו כאומר הן, נכון הדבר, והיה מודה ומתודה, שכן, בדיוק נמרץ, עשה ליעקב אבינו. ולכן הייתי צוחק ומחייך. שכן, לבן, מרוב תככיו ומעשי רמאיותיו שעשה ליעקב, לא הפסיק לנענע את ראשו...

"מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים..." (כח' יז)

פעם נודמן הרבי ר' מאיר'ל מפרמישלאן זי"ע לבית כנסת שבאחת העירות שבגלציה, והנה, אך פתח הוא את דלת הכניסה של בית הכנסת, עמד נרעש ונפחד למראה הטחב, העובש והעופש שבצבצו, מכל צד ופינה. מיד קרא הצדיק את הפסוק: "מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים..." לאחר שעמדו הנוכחים משתאים ותמהים לכונתו של הרבי, פתח ר' מאיר'ל בעצמו והסביר: "מה נורא המקום הזה..." – מקום זה מדבר וזועק, ומעיד על עצמו שהוא "בית אלקים" – והנה, אין איש הדואג לתיקונו, שיפוצו ושכלולו...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!